

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
GRADUATE AND RABBINICAL SCHOOLS

Jew. Lit. 6526y

Prof. David G. Roskies

Jewish Poetry and its Conventions

I.	The Ballad	
	Saul Tchernichovsky - Three Asses - <u>MHP</u>	
	- The King	1
	Itzik Manger - Saint Balshemtov	3
	- The Ballad of the Holy Evening Bread	4
	Nathan Alterman - The Foundling - <u>MHP</u>	
	- The Spinner	5
II.	The Fable	
	Eliezer Steinberg - The Sacrificial Knife and the Saw	
	- The Horse and the Whip	6
III.	The Ode	
	C.N. Bialik - If You Would Know	7
	- May I Be One of You	8
	S. Tchernikhovsky - Before a Statue of Apollo	9
	- Stars of the Skies	10
	Moyshe Kulbak - Vilna	12
	Amir Gilboa - Joshua's Face - <u>MHP</u>	
IV.	The Elegy	
	C.N. Bialik - Imperceptibly, One By One	14
	Moyshe Leyb Halpern - Isaac Leybush Peretz	13
	Peretz Markish - Sh. Mikhoels - An Eternal Light	
	at his Casket	17
	Chaim Grade - Elegy for the Soviet Yiddish Writers	19
	Yonatan Ratosh - The Soul of - <u>MHP</u>	
V.	The Sonnet	
	Jacob Frances - Had I not known you, love	25
	S. Tchernichovsky - To the Sun 7,8 - <u>MHP</u>	
	Jacob Fichman - Midnight - <u>MHP</u>	
	A. Glanz-Leyeles - Autumn (I,II,III,XV)	25
	Mani Leib - From the Crag	27
	- Psalmist, A Plum, They	28
	Yehudah Amichai - My Father - <u>MHP</u>	
	T. Carmi - She Is Asleep - <u>MHP</u>	
	Dalia Ravikovitch - Clockwork Doll - <u>MHP</u>	
VI.	The Idyll	
	S. Tchernikhovsky - Levivot	29
VII.	The Epic	
	Abraham Sutzkever - from "Spiritual Soil"	34
VIII.	The Narrative Poem	
	C.N. Bialik - The Talmud Student	38
IX.	The Dramatic Monologue	
	Jacob Fichman - Eve	44
	- Abishag	45
	Itzik Manger - Cain and Abel	46
	Jacob Glatstein - Nachman of Braslav to his Scribe	47
X.	Mock Heroic	
	Itzik Manger - Abraham Scolds Lot	50
	- Hagar's Last Night in Abraham's House	
	Jacob Glatstein - Sheenie Mike	52
	Haim Gury - His Mother - <u>MHP</u>	
XI.	Satiric Verse	
	C.N. Bialik - Surely the People is Grass	54
	M.L. Halpern - The Bird, The Last	55
	- I Shall Never Go On Braggin'	57
	Abraham Shlonsky - Mr. X Speaks About his Neighborhood	
	- <u>MHP</u>	

XII.	Parody	
	M.L. Halpern - My Home, Zlochev	58
	- Shalamouses	59
XIII.	The Prose Poem	
	Abraham Sutzkever - The Woman in the Panama Hat	60
XIV.	The Poem as Sequence	
	Nathan Alterman - from "The Ten Plagues"	62

Syllabus

Jan. 24	Ballad & Fable
Jan. 31	I.B. Singer - <u>Satan in Goray</u>
Feb. 7	Ode & Elegy
Feb. 14	Abraham Cahan - <u>The Rise of David Levinsky</u>
Feb. 28	The Sonnet
Mar. 7	I.J. Singer - <u>The Brothers Ashkenazi</u>
Mar. 14	Idyll & Epic
Mar. 21	Henry Roth - <u>Call It Sleep</u>
Apr. 11	Narrative, Dramatic & Mock Heroic
Apr. 18	Satire & Parody
Apr. 25	André Schwarz-Bart - <u>The Last of the Just</u>
May 2	The Prose Poem & Sequence

Assignments

Three 5-8 page papers from the following list at least one of which should be on poetry; an original poem

Jan. 31	The Figure of Rechele in <u>Satan in Goray</u>
Feb. 28	The Sonnet Volta and the <u>Mysterious Turns of Life</u>
Mar. 21	Psyche, Symbol and City in Henry Roth's <u>Call It Sleep</u>
Apr. 11	The Search for a Hero in Modern Jewish Poetry
Apr. 25	<u>The Last of the Just</u> : Myth or Family Saga?

Required reading:

Preminger - Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics (in the reference room) - for each of the poetic conventions we study.

The King

שאל טשרניחובסקי

המלך

וילך הרמטה. פגע שם
נביאים חבל יורדים מן הבמה.
לפניהם אחד נושא גזרים שלשה.
ואחד נושא שלשת כפרות לחם.
ואחד נושא נבל יין וכנור.
והתנו לו שני גזרים, ושני לחם.
ונבל יין ואת הכנור. — לקח.

ותצלח רוח אלהים על נביא.
ויען איש מהם ויאמר: שלום.
ברוך-אלהים מנבירים, משיח-אל
הגדול על פני אחיו! משנה ברוך
בברכה של יסורים גדולים ואשרם.
ובאשר גביר-לאחיו ומר-סבלו;
הנאפד תעלומות שליט גזר
בדברו את החיים ואת המות.
וספוג שכרון גדול, שכרון-חווה,
וגלוי עינים לחזות צל אל-חי.
ונעלית עוד, ולבכה יטהר
עד כדי שיקלט מן האור הנאצל;
ואם לא התקדשת, נפשך תכאב
ממגע כנפי אין-הסוף, בחפזן
בתוך נצחים שופכים לתוך נצחים
לדעת סוד הדרור הנמור מה הוא...

ויבוא הרמטה ועד הבמה.
ושם נביא אל-חי, — והוא הגדול
מאחיו בני הנביאים — ישיש נהדר.
וישטע את הגזי — והם צלוחו.
ויברך על הלחם — ויאכלו.
ומן הבשר טעם — וישבעו.

וכשבעם פרט אחד על הנבל.
וישאו כלם קולם וישוררו.
ובשרם נח עליהם רוח פתאם —
והחזק איש ביד רעהו, יד ימין
ביד של שמאל ושמאל ביד ימינו.
וישאו את רגליהם, כלם יצאו
במחול-חסידים לפני המזבח;
ויכרכרו בכל עו ובכל מאדם.
ויצא אתם גם המלך במחול.

ושלובי ידים שם כרכרו הנביאים.
הימינו, השמאליו, מודקפים, מריעים,
יש נכחם עולים וחוזרים ונסוגים.
כצרים על חומה, כנצורים ומוגים.
מרנע לרנע שמחתם גדלה.
וגם משתוקק לעלא ולעלא.

ויסר אז המלך גור-זהבו
וישליך ציץ-תפארתו אשר עליו.
ויפל גור ארצה, ובחצץ

שם נקב בצלצול ושוב התגלגל, צלצל.
ותפל גם החומה החוצצת

And he came to the hill. There he met
A company of prophets descending from the high place;
Before them one carried three kids,
And another a wine-skin and harp
5 And they gave him two kids, and two loaves,
And the wine-skin and the harp. — He took them.

And the Spirit of God came upon a prophet,
And one of them spoke, saying: 'Welcome,
Blessed among men, anointed of God,
10 Exalted over his brothers! Twice blessed
In the blessing of great sufferings and their joy
And in the joy of a lord of his brothers and master of his sorrows,
Girt in the mysteries of a ruler whose word
Decides for life or for death,
15 Who is drunk in great passion, that of a visionary
With eyes open to gaze on the shadow of the living God.
Even more exalted you, your heart shall be so pure
That it will absorb of the sublime light;
And if you are not holy, your soul shall hurt
20 From the touch of the wings of infinity, as they fleet
Through eternities pouring into eternities
To know the secret of final freedom...'

And he went up the hill and to the high place,
To the prophet of the living God, — the greatest
25 Of his brothers the prophets — glorious and grey.

And he carved the kid — and they roasted it,
And he blessed the bread — and they ate it,
And he tasted the meat — and they were sated.

And when they were sated one plucked upon the lyre,
30 And they all lifted up their voices in song.
And as they sang the spirit suddenly descended on them,
And each gripped the other's hand, right hand
In left and left hand in right,
And they lifted their feet and started to move
25 In a dance of devotion before the altar,
And they leaped and they pranced with all their might,
And the King also joined in the dance.

And hand in hand then the prophets pranced,
To the right, to the left, they backed and advanced,
40 Then leaping ahead, now swaying, now cheering,
As in siege of a wall, like besieged disappearing;
From moment to moment their joy gathered might,
As their bodies strained for the heights, for the height.

Then the King put aside his coronet of gold,
45 He cast away the ornament of splendour,
And the crown fell to the ground, where it bounced
And resounded and again rolled and rang.
Then also fell the dividing wall
That stood between him and all his people,
50 The division erected by man for man,
And he was as all Israel, one of his people.

אֲשֶׁר בֵּינוֹ וּבֵין כָּל בְּנֵי עַמּוֹ.
מִחֲצָה אֲשֶׁר הָקִים אָדָם לְאָדָם.
וַיְהִי כִכֹּל יִשְׂרָאֵל. כְּאַחַד עַמּוֹ.

וּשְׁלוֹבֵי וְרוּעוֹתָם הִסְתוּבְּבוּ הַנְּבִיאִים.
הַיְמִינוֹ. הַשְּׂמָאִילֹ. קוֹרְאִים-מְרִיעִים.
נִפְרָדִים לְסִיעוֹת וְחוֹזְרִים מִתְלַכְּדִים
לְעֹנֵל רֶב-תְּנוּעָה. מִפְּנֵי, מִרְקָדִים.
מִרְנֵע לְרִנֵּע הַתְּלֵהבוֹתָם גְּדֻלָּה.
וְלָבָם הַתְּנוּעָנֵע לְעֵלָא וּלְעֵלָא.

וְיִסַּר כְּצוֹר-שִׁירֹ. כְּצוֹר-בְּרוֹחִים.
וַיִּשְׁלַף אֶת כְּלִי-יָמֹרוֹ אֶל הַסְּבָכִים.
וַיִּפֹּל כְּלִי הַשִּׁיר בְּסֶבֶךְ בֵּין פְּאֵרוֹת.
שֵׁם נִתְקַיַּי מִיָּמֹ: נִימָה וְאַנְחָתָה.
וַתִּפֹּל גַּם הַחוֹמָה הַחוֹצֶצֶת
אֲשֶׁר בֵּינוֹ וּבֵין הָאָדָם כָּלָם.
מִחֲצָה אֲשֶׁר הָקִים בּוֹרָא-עוֹלָם.
וַיְהִי כִכֹּל הָאָדָם עַל הָאָרֶץ.

וּשְׁלוֹבֵי יָדִים הִשְׁתַּנְּעוּ הַנְּבִיאִים.
הַיְמִינוֹ. הַשְּׂמָאִילֹ. מִתְּנוּפָפִים. מִמְּרִיאִים.
מִחֲבָקִים אִישׁ אֶחָיו. דְּבָקֹ. דְּבָקֹ.
וַתִּהְיֶה לְנִיחָה נִצְמָדוֹ נִשְׁקֹ:
מִרְנֵע לְרִנֵּע קִרְבָּתָם גְּדֻלָּה.
יִשְׁתָּם הִיא תִכְלָה לְעֵלָא וּלְעֵלָא.

וְיִסַּר חֲרָבוֹ. חֲרָב אֶחָד.
וַיִּשְׁלַף אֶת כְּלִי-יָמֹוֹ אֶל הַצּוּרִים.
וַיִּפֹּל כְּלִי הַחֲמָס עַל הָאֶבֶן.
שֵׁם פָּנֵע בּוֹ הַצּוּר. וַיִּצְלַל בְּקוֹלוֹ.
וַתִּפֹּל גַּם הַחוֹמָה הַחוֹצֶצֶת
בֵּינוֹ וּבֵין הַחַי עַל פְּנֵי הָאָרֶץ.
מִחֲצָת אִיבָה בֵּין הַחַי וּבֵין הָאָדָם.
וַיְהִי כִכֹּל הַחַי אֲשֶׁר בָּאָרֶץ.

וַיִּצְמָדוּ גּוֹפּוֹתָם הִסְתוּבְּבוּ הַנְּבִיאִים.
נִשְׂאִים שְׂמִימָה וְאִינָם מִיָּעִים.
נִשְׂאִים בְּסִיעַר, מִשְׂמָאִילִים. מִיְמִינוֹ.
בֵּין נִיחָה לְנִיחָה כְּבָר אִינָם מִבְּחִינִים;
מִרְנֵע לְרִנֵּע מְשׁוּבָתָם גְּדֻלָּה.
וַתִּשְׁשֵׁם שׁוֹאֶפֶת לְעֵלָא וּלְעֵלָא.

וְיִסַּר אֶת בְּגָדֵי בְּגֵדֵי מַדִּי
וַיִּשְׁלַף לְבוֹשׁ מַלְכוּתוֹ עַל הָאָרֶץ.
וַיִּפֹּל בַּד תְּפָאֲרוֹ עַל הַדֶּרֶךְ.
שֵׁם שָׁכַב מִבְּחִיק עַל רִקְמָתוֹ וּלְבָנוֹ.
וַתִּפֹּל גַּם הַמִּחֲצָה הַחוֹצֶצֶת
בֵּינוֹ וּבֵין הַבְּרִיאָה בְּמֵלָא עוֹלָם.
אֲשֶׁר הִקִּימוּ כָחוֹת שְׂמִבְּרָאשִׁית;
וַיְהִי כִכֹּל הַנְּבִיאִים בְּמֵאמֶר שְׂדִי.

וְלִנְיָח חַד רֶב-פְּנִיִם הַתְּלַכְּדוּ הַנְּבִיאִים.
מִיְמִינוֹ. מִשְׂמָאִילִים בְּרִקְדִים מִפְּלִיאִים.
מִתְלַבְּסִים בֵּין עֲצִים וְאֶבֶן מִזְבֵּחַ.
מִתְלַלִּים בְּדִשְׂאִים וּבְעֵשְׂבֵי-הָרִיחַ;
מִרְנֵע לְרִנֵּע דְּבִקּוֹתָם גְּדֻלָּה
וְרוּחָם מִתְּנוּשָׂא לְעֵלָא וּלְעֵלָא.

And arm in arm then the prophets swirled,
To the right, to the left, they yelled and they whirled,
Splitting apart, returning, uniting.

55 In a circle of bustle, rearing and rioting;
From moment to moment their joy gathered might,
As their hearts yearned for the heights, for the height.

Then he put aside his cypress-wood harp,
He cast his instrument of song into the bushes,
60 And the harp fell among the tangle of branches,
Where its strings broke. Each string with its sigh.
Then also fell the dividing wall
That stood between him and all men,
The division erected by the Creator of the world,

65 And he was as all men on earth.
And hand in hand then the prophets went wild,
To the right, to the left, aloft now, in flight,
Embracing each other, and cleaving and cleaving,
Body to body, kissing and heaving;

70 From moment to moment their closeness gained might,
Their being would end in the heights, in the height.

Then he put aside his sword, the sword of his pride,
He cast his implement of war into the rocks,
And the weapon fell upon the stone,

75 Where it hit the rock, and rang out.
Then also fell the dividing wall
That stood between him and all life on earth,
The division of hate between life and man,
And he was as all that lives on the face of the earth.

80 And body to body the prophets whirled striving,
Straining to the skies but never arriving,
Straining in fury, to the right, to the left,

Between body and body no difference, no cleft;
From moment to moment their frenzy gained might,
85 As their souls longed for the heights, for the height.

And he put aside his clothes, the robe of his rule,
He cast his raiment of monarchy to earth,
And the cloth of his splendour fell on the path,
Where it lay gleaming, embroidered and white.

90 Then also fell the dividing wall
That stood between him and all of Creation,
Erected by the forces of *In the beginning*,
And he was as all that was wrought by God's word.

In one many-faced body the prophets united,
95 Leaping right, leaping left, dancing, excited,
Tripping on tree trunks and stray altar stones,
Rolling on grass and down scented lawns;
From moment to moment their union gained might,
As their spirits rose up to the heights, to the height.

וּמִצְלַח רוּחַ אֱלֹהֵי עַל מְשִׁיחוֹ;
וְהָיָה גַם הוּא מְחַנּוּבָא בְּחוּף הַמַּחֲנֶה.
וְהָיָה לְאַחַד עִם הַיְקוּם וּמֵלֵא.
וְיֵק אֶחָד קָטָן בְּאַיִן-סוּף הַהֶיְהָה
לְאַהֲבָה וּלְדִבְקָה בְּכָל הַבְּרִיאָה.
וַיִּפֹּל עָרִם כָּל הַיּוֹם הַהוּא
וְכָל הַלַּיְלָה... עָרִם... עָרִם... עָרִם...

טורנימנדה, 1925

100 And the Spirit of God came upon His anointed;
And the King began prophesying among them,
And became one with the universe and the fulness thereof,
One tiny spark in the infinity of being,
Loving and cleaving to all of Creation.
105 And he fell down naked, all that day,
And all the night...naked...naked...naked...

Translated by Richard Flantz

ITZIK MANGER

(1901 - 1969)

סאַנקט באַשעמט

זיצט דער בעל שם קעגן מיטן-נאַכט
אין זיין חדר מיוחד און ער טראַכט:
„די נאַכט איז הייליק, טיף און שיין,
אז אפילו דער מענטש, וואָס גייט אליין
באַרוועס איבער אַ פרעמדן לאַנד,
פילט איבער זיך גאָט'ס בלאַע האַנט“.

ער הויבט זיך אויף און בלייבט פלוצים שטיין:
אין פענצער צימערט אַ דין געוויין.
ווער וויינט ביינאַכט, ווער וויינט אַצינד,
ווען ס'שלאַפט דער פויגל און ס'שלאַפט דער ווינט,
ווען ס'שלאַפט די כאַמע, און ס'שלאַפט דער וואַלד?
ווער טרייבט פון זיין חלום אַוועק דאָס גאַלד?
„הער — זאָגט ער צום פרעמדן געוויין געווענדט —
קום און ווער אַנטשלאַפן אויף מיינע הענט“.

SAINT BALSHEMTOV

In the middle of the night the Balshem rests
in his lonely room and reflects:
“The night is so holy, lovely, and deep,
that even the man who walks alone,
5 barefoot, over an alien land,
feels overhead God's blue hand.”

He arises and remains stock-still.
A thin wail quakes at his windowsill.
Who weeps at night? Who now weeps,
10 when the bird sleeps and the wind sleeps?
When the hut sleeps and the wood sleeps?
Who drives the gold away from his dream?
“Listen,” the strange wail he commands.
“Come and fall asleep upon my hands.”

נאַר ס'צימערט דאָס געוויין ווי אַ פידל דין,
דין ווי דאָס שפינגעוועב פון אַ שפּין,
דין ווי די גסיסה פון אַ קינד,
וואָס פאַרוואַרפט דאָס קעפל אויפן ווינט.

עפנט דער בעל שם די טיר און גייט
געווייר צו ווערן, ווער ס'שמערט די פרייד,
די פרייד און דעם חלום פון אַ וועלט.
אַט דרימלט די שטאַט, אַט דרימלט דער טייך.
אַט דרימלט דאָס פעלד.
ווער-זשע וויינט אַצינד,
ווען ס'שלאַפט דער פויגל און ס'שלאַפט דער ווינט,
ווען ס'שלאַפט די כאַמע און ס'שלאַפט דער וואַלד?
ווער טרייבט פון זיין חלום אַוועק דאָס גאַלד?
„הער — זאָגט ער צום פרעמדן געוויין געווענדט —
קום און ווער אַנטשלאַפן אויף מיינע הענט“.

15 But the wail trembles like a fiddle so thin,
thin as the spiderweb spiders spin,
as the death-bed sob of a child is thin
that tosses its little head in the wind.

The Balshem opens the door and goes
20 to discover who troubles the joy,
the joy and the dream of a world.
Here dreams the town. Here dreams the stream.
Here dreams the field.
Who then now weeps,
25 when the bird sleeps and the wind sleeps?
When the hut sleeps and the wood sleeps?
Who drives the gold away from his dream?
“Listen!” the strange wail he commands.
“Come and fall asleep upon my hands.”

נאַר ס'צימערט דאָס געוויין ווי אַ פידל דין,
דין ווי דאָס שפינגעוועב פון אַ שפּין,
דין ווי די גסיסה פון אַ קינד,
וואָס פאַרוואַרפט דאָס קעפל אויפן ווינט.

הויבט דער בעל שם די אויגן אויף,
די ליכטיקע אויגן צום הימל אַרויף,
זעט ער אַ גראַע כמאַרע וואָס ליגט
איבער אַ שמערן, וואָס ווערט צעדריקט.
בלייבט דער בעל שם אַ רגע שטיין
און הערט זיך צו צום זילבערנעם געוויין.

30 But the wail trembles like a fiddle so thin,
thin as the spiderweb spiders spin,
as the death-bed sob of a child is thin
that tosses its little head in the wind.

The Balshem lifts up his eyes —
35 lifts them glowing to the skies.
He sees a grey cloud lying brushed
over a star being crushed.
The Balshem stands for a moment there,
listens to the silvered despair.

דערנאך הויבט ער אויף די ליכטיקע האנט,
צום הימל ארויף די ליכטיקע האנט,
און ווישט די גראע כמארע צוועק.
פלאטערט דער שטערן באפרייט פון שרעק,
פלאטערט און שימערט, בליצט און קלינגט
אדורך דער לופט, ווי גינגאלד קלינגט.
שמייכלט דער בעל שם: „דו שייגעק, דו!
האסט אויפגעטרייטלט א וועלט פון רו“.

מיט שמילע מרים גייט ער דאן אהיים,
אהיים צו זיין כאטע פון ציגל און ליים,
און זעצט זיך אנידער אויפן שוועל,
און ווארט אויפן ערשטן פויגל-טרעל,
און ווארט אויפן ערשטן טראפן זון.
אויפן ערשטן גאלדענעם טראפן זון.
און איידער דער מאג האט אויפגעמאגט,
האט ער שמיל צו זיך אליין געזאגט:

„דאס געוויין פון א ווערמל און פון א גראט,
דאס געוויין פון א שמערנדל און פון א האט
קען מרייסלען און צעטרייסלען א וועלט פון רו
באהיט און באשיץ זיי, מאמע דו!“

און א ליכטיקער טראפן פאלט אויף זיין האנט
און קייקלט זיך אראפ איבער זיין געוואנט.

40 Then he raises his glowing hand —
raises to the sky his glowing hand,
and wipes the grey cloud away.
The star flutters freed from fear,
45 flutters and shimmers, sparkles and rings
through the air, as fine gold rings.
The Balschem smiles: “You rascal, you.
A world from its rest you have shaken askew.”

Then with soft steps he returns home,
home to his hut of brick and of loam,
50 and sits down upon his doorsill
and waits for the first bird trill
and waits for the first drop of sun,
for the first golden drop of sun.
And before the day rose overhead,
55 softly to himself he said:

“The wail of a worm and of a grass,
the wail of a star and of a hare
can shake and shake out a world from its rest —
guard and protect them, Father up there.”

60 Over his hands a gleaming drop flows
and rolls downward upon his clothes.

— Sarah Zweig Batsky

די באלאדע פון דעם הייליקן אונט-ברויט

וואלקן שטורעמט איבער וואלקן. שטורעמווינט.
דורכן מונקעלן פענסטער קוקט ארויס א קינד.

טראפ, טראפ. שווערע טראפנס קלאפן אויפן דאך:
„זע, מאמע, אורחים קומען מיטן שליאך“.

דער יונגער קאוואל עפנט ברייט די מיר:
„גוטן אָווענט, אורחים, קומט אריין צו מיר.“

א ווינקל איז פאראן. דער מיש געגרייט.
נעמט אן פאר ליב אונזער אָרעם ברויט“.

האלב טונקל איז אין צימער, א רויכיק לעמפל ברענט,
צען אורחים-שאַטנס וויגן זיך אויף ווענט.

נאר אין מונקעלסטן ווינקל א ליכטיק קינדער-ראד
און די מאמע דערציילט פון גאט'ס גענאד:

„... איז דער בעמלער גענאנגען א מאג מיט א נאכט.
געקומען צום פאלאץ, דער מויער פארמאכט.“

האט דער בעמלער געזעבן דאס רינגל א דריי,
זענען געקומען צו פליען מלאכים צוויי.

האט איינער געעפנט די זילבערנע מיר
און דער צווייטער — די גאלדענע מיר.

האט דער בעמלער געלאכט און פאריאגט די נויט
און געהאט שוין צו זעט א וויין, אי ברויט...“

THE BALLAD OF THE HOLY EVENING BREAD.

Cloud storming over cloud. Winds and rain.
A child looks out through a darkened pane.

Drop, drop. On the roof heavy drops beat:
“See, Father, strangers come down the street.”

5 The young blacksmith opens his door wide:
“Good evening, strangers, come inside.

There is room. The table is spread.
Please share with love our poor bread.”

10 Half-dark in the room, a smoky lamp is burning,
ten stranger shadows on the walls are turning.

But in the darkest corner a radiant children-ring
and the mother telling of God's blessing:

“... So the beggar walked for a day and night,
came to the palace, the portals shut tight.

15 So the beggar gave his ring a spin.
There came flying two seraphim.

One of them opened the silver door,
and the second opened the golden door.

20 So the beggar laughed and poverty fled
and he had enough wine, enough bread...”

האלב מונקל דאס צימער. דער מיש איז געגרייט,
ניין אורחים ברומען: „שוין שפעט! שוין שפעט!“

נאר ס'שטייט דער צענטער מיט א לויטער געזיכט
און איבער זיין קאפ בליצט אויף א ליכט.

און ער הויכט אויף די הענט און בענטשט די גוים
און בענטשט די לעגענדע פון וויין און ברויט.

Half-dark in the room. The table waits.
Nine strangers grumble, "It's late! It's late!"

But the tenth one stands and lucidly gazes
and over his head a light blazes:

25 And he raises his hands and blesses the need
and blesses the legend of wine and bread.

- Sarah Zewen Betsky

נאטן אלטערמאן

* Natan Alterman 1910-1970

העלמה

דס טוטה העלמה באלד
חוט שני פרמון שחוט.
נאמר בלבבו המלך:
היא טנה לי בגדי מלכות.

דס טוטה העלמה באלד
חוט שחר, המקשיף אור יום.
נאמר השודד בבלא:
היא טנה לי בגדי גדרום.

דס טוטה העלמה באלד
חוט זהב, כתרבות בנק.
נאמר הלולין בדרד:
היא טנה לי בגדי משחק.

דס טוטה העלמה באלד
חוט אפר, הוא אבי קל בסות.
נאמרו פושטיד וקלב:
היא טנה לנו בגד בכות.

אז ארנה את חוטי המלך
העלמה, ותתגם בשר,
ותרד אל מי המלג
ותרחץ את בשרה הצח.

ותלבש את מטוה המלך
לשמלה לה, ותיף לעד.
ומאז היא שודד ומלך
ולולין ופושטתיד.

THE SPINNER

Silent the girl at the spindle
spun a scarlet thread.
She has spun me a royal mantle,
a king in his throne-room said.

5 Silent the girl at the spindle
spun a black midnight thread.
She has spun me a robe for the scaffold,
a thief in his dungeon said.

10 Silent the girl at the spindle
spun a golden thread.
She has spun me a garment to play in,
a wandering mummer said.

15 Silent the girl at the spindle
spun an old grey thread.
She has spun us a coat to mourn in,
a beggar and his mongrel said.

20 She took all the threads from the spindle
for the last robe she would spin.
Then down she went to the river
and washed her pure white skin.

And she put on the robe of her weaving—
no brighter ever was seen.
And now she is thief and beggar,
and she is mummer and queen.

- Robert Friend

ELIEZER
STEINBERG

(1880-1932)

THE SACRIFICIAL
KNIFE AND
THE SIMPLE SAW

So happens a slaughterer would
sometimes have to saw off a piece of wood.
One day
Brother Knife sees Brother Saw across the way
and lets his tongue cut loose.

Hey there, he says, look at that dumb goose
flashing his pearly-whites! Lord, what a show!
You want to know something, that sure is a set
all full of, you bet
scratches and
patches
a whole banged-up row!
That saw looks unkosher from head to toe!
And see what he's wearing—they poor wooden threads!
When I take a look at some deadheads
I thank my old father in the sky for making things sweet
& ugly too.
I'm doing great! Just a lucky old Jew!
Not a spot
of rot
on my kosher steel!
Not a blot on my ideal!
No wonder Reb Elkonoh's saintly hand can close
around me with holiness and repose
while he prays, watching heaven along the line of his nose!

True, says Brother Simple Saw (can he be *ti. it* naive?)
I do really believe
Reb Elkonoh shouldn't say a blessing over *me*.
No, some stuff would not go down,
people would laugh both of us out of town.
I'm just an honest worker, plain to see,
I don't sparkle not one spark,
just stand in a corner where it's dark,
keep in my place and don't try to appear too good.
Lord knows I'm only fit for cutting wood.
But you—no joking matter—you cut throats!

Let's give a twist to the tale and add some moral notes:
Brother Saw's still an honest worker, plain to see
a black spot on his family tree,
while Brother Knife is playing a sharper game—
he kills and blessings are said over him just the same.

Jerome Rothenberg

THE HORSE AND THE WHIP

"O may a great disaster
Fall on your noble master,
Mr. Wagon Driver Feitel
(To give him his proper title)
And on you, too, of course,"
(Says the horse
To the whip)
"It's a gyp,
To be clobbered like this with no fault on my part;
Do you think that it's fun to keep dragging this cart?
And you've no sense at all of how I might need
A few oats for a feed,

דער חלף און די זעג

ס'טרעפט אַמאַל זיך אויכעט,
אַז אַ שניטל האַלץ צעזעגן מוז אַ שוחט.
איז געשען,
ס'האַט דער חלף גראָד די זעג דערזען
און צעלאָזט די שאַרפע צונג.
— זע נאָר, זאָגט ער, יענעם גראָבן יונג!
שטורעט מיט די ציין! ... אַ פרייד אויף אים איז!
אפּשר ווייסט איר וואָס? אומשטיינס-געזאָגט אַ צורה!
גאַלע פּגימות!

קריצן,

שפיצן

גאָר אַ גאַנצע שורה!

טריפה דאָך פון קאַפּ ביז פיס!

און וואָס זאָגט איר אויף זיין הולד? אויף די הילצערנע מלבושים?

הערט איר, אַז איך טו אַ קוק אויף דעם מגושם,

דאָנק איך ערשט זיין ליבן נאָמען, וואָס ער מאַכט אי שיינ אי מיאוס

ווייל איז מיר! מנין חלק זיס!

ניט קיין פיצל

קריצל

אויף מנין פשר קלינגל! ניט קיין שפרענקעלע! קיין פגמל!

איז אַ חידוש, וואָס דער פרומער רב אלקנה

נעמט מיך אין די הענט מיט הייליקייט, פוונה,

מאַכט אַ ברכה, טוט אַ ווונק צום הימל!

— אמת, זאָגט די זעג בתמימות (צי גאָר מיט אַ מיין?),

יא, איך זאָג אַליין:

רב אלקנה איבער מיר אַ ברכה!

שיינע זאכן!

דאָס געווען וואָלט ממש נאָר צום לאַכן.

וואָס בין איך? אַ פראַסטער בעל-מלאכה.

ניט איך בלינצל, ניט איך פינקל,

שטיי מיר אין אַ טונקל ווינקל,

ווייס מנין אַרט און בין ביי זיך ניט חס ושלום שטאַלץ.

וואָס, איך קען דען מער ווי זעגן האַלץ?

אַבער דו — אַ קלייניקייט! — שניידסט-איבער דאָך אַ האַלדז!

*

קומט דער מוסר-השכל און שיט-צו אַביסל זאָלץ:

נאָך עד היום איז אַ זעג, אַ בעל-מלאכה,

גאָר אַ פלעק אין דער משפּחה,

און אַ שאַרפּער חלף האָט הצלחה —

אי ער קוילעט, אי מע מאַכט אויף אים אַ ברכה!

דאָס פערד און די בייטש

— אוי, סע זאָל שוין קומען אַ מפלה

אויף רב פניטל בעל-עגלה,

דיין באַלבאַס דעם שיינעם,

און אויף דיר מיט אים איינינעם!

(צו דער בייטש

זאָגט דאָס פערד)

סטייטש?

זיך אַזוינס געהערט?

זאָג, וואָס קומט דאָס מיך אומזיסט צו שלאָגן?

מיינסט, מיר גרינג צו שלעפּן אַט דעם וואָגן?

נו, און דאָס פאַרגעסן, אַז צום אַלעם ערשטן

מוז אין מויל איך נעמען כאָטש אַ גערשטן?

און פארוואס ניט טאקע האבער?

אבער —

גיי רעד צו א פידזשעלע א גראבער!

וואלט דין נאך ווי מיד געשטאכן,

וואלסטו אויפגעהערט אזוי צו פאכן,

קאטעווען און שינדן פאסן!

ווידער... איך געוואלד וועל שרייען איבער אלע גאסן!

— שוויג! (א קנאק די בניטש מיט שמייטנדיקער צונג)

אמת, זאגט זי, שלעפן אזא וואגן,

און דערצו נאך אויף א הונגעריקן מאגן,

הייסט, נו יא, ארויספאכן פון זיך די לונג;

נאך דין שלאג איך —

הער, בסוד דיר זאג איך! —

ניט דערפאר, וואס ווילסט ניט שלעפן,

נאך דין קומט דערפאר צו קעפן,

וואס, בהמה, ניט פארשטאנען

און געלאזט זיך שפאנען!

Before starting out for the day.

—Anyway,

15 Try talking with whips, they've got nothing to say!

If, like me, you were all cut up

You'd give up whipping,

Slashing and ripping.

What, again? I'll yell blue murder—" "Shut up!"

20 (The whip cracks now, like a sharp tongue)

"I know very well that dragging

A cart like this with your stomach nagging

Means nearly emptying each lung.

Let me give you a tip—

25 You keep getting the whip

Not for not pulling; but you're due for

Being converted into glue for

Not getting the point, for letting yourself, you ass,

Be harnessed up and brought to such a pass!"

John Hollander

The Ode

א"ח - (חמ) כ"א אלול

* Chaim Nachman Bialik

If you would Know.

5 If you would know the spring whence strength of soul
Was drawn in evil days woeful as these

By those who gladly walked to meet their death,

Bending the neck beneath the biting steel — —

5 The headsman's axe — or climbing to the stake,

First to the faggots clinging there to die —

Proclaiming Unity — the martyr's death...

10 If you would know the well where those who, crushed

Between the straits of Chaos and the Grave,

10 Drew comforts of the Lord, and mighty faith

To suffer long, and iron strength to bear

Travail, with shoulder set to toil in life

Of rancour and despite, toil without end

Beneath the boundless burden. . . .

15 If you would see the bosom where your people

Wept heart and soul their fill of bitterness,

With groans that surged as waters flowing forth,

Groans to sound terror in the deepest Hell

And sights to pluck the devil cold with dread,

20 Shrieks to split rocks, but not the hardened hearts

Of foes who better Satan. . . .

25 If you would know the stronghold where your fathers

Salvaged their soul's desire and held the Law,

Holy above all Holies to be saved;

25 If you would know the hiding place that kept

Their mighty spirit and its essence pure,

That, sated with reproach and calumny, *And*

Grey hairs sapped not the pleasantness of youth. . . .

30 If you would know the mother merciful,

30 The aged matron, loving to the last,

Who gathered of her wandering child the tears,

With great compassion tended all his hurt;

And when the outcast came again and faint,

She wiped away his tears, and 'neath her roof

35 Gave him wing'd shade and lulled him to sleep. . . .

אם-יִשׁ אֶת-נַפְשְׁךָ לְדַעַת

אם-יִשׁ אֶת-נַפְשְׁךָ לְדַעַת אֶת-הַמַּעֲיָן

מִמֶּנּוּ שָׂאָבוּ אֶת־הַמּוֹמָתִים

בִּימֵי הַרְצָה עוֹ בָּזוּת, מַצְצוֹמוֹת נֶפֶשׁ,

צֹאת שְׂמֵחִים לִקְרֹאת מָוֶת, לִפְשֵׁט אֶת-הַצְּנֹאֹר

5 אֶל-כָּל-מֵאֲכֵל מְרוּסָה, אֶל-כָּל-קֶרֶדֶם נָטוּי,

לְעֹלֹת צֶל־הַמוֹקֵד, לִקְפֹּץ אֶל-הַמְּדוּרָה,

וּבִ-אֶחָד לְמוֹת מוֹת קְדוֹשִׁים —

אם-יִשׁ אֶת-נַפְשְׁךָ לְדַעַת אֶת-הַמַּעֲיָן

מִמֶּנּוּ שָׂאָבוּ אֶת־הַמְּדַבְּרָאִים

10 בֵּין מַצְרֵי שְׂאוֹל וּמַצּוֹקוֹת שְׁחַת, בֵּין עֲקָרִים —

מִתְחַוֵּי מוֹת, אֶל, בְּשָׁחוֹן, עֲצָמָה, אֶרֶץ רוֹחַ

וְכֵחַ בְּרִנָּה לְשֹׂאת יָד-כָּל-עָמֶל, שָׂגָם

הַנָּטוּי לְסַבֵּל מִי סְחִי וּמָאָס, לְסַבֵּל

כָּל־קֶץ, כָּל־גְּבוּל, כָּל־אֶחָדִית —

15 אם-תֵּאָבֶה לִרְאוֹת אֶת-הַחֵיק אֱלֹהֵי נִשְׁכּוֹ

כָּל-דְּמָעוֹת עֵמֶק, לְבוֹ, נִפְשׁוֹ וּמִבְרַתוֹ —

מִקּוֹם פְּמִים נִתְכּוֹ, פָּרְצוֹ שְׂאֻגוֹתָיו,

שְׂאֻגוֹת הַמַּרְגִּיזוֹת בְּטֶן שְׂאוֹל תִּתְמִיזוֹת,

אֲנָחוֹת שֶׁמִּפְתָּחֵן סִמְר גַּם-הַשָּׁשׁוֹן,

20 נָהִי מִפּוֹצֵץ צוֹר, אֶן-לֹא קָשִׁי לֵב הָאוֹיֵב

הָצוּ מִצּוֹר, הַקָּשָׁה מִן-הַשָּׁשׁוֹן —

אם-יִשׁ אֶת-נַפְשְׁךָ לְדַעַת אֶת-הַמַּעֲיָן

אֶל-רֹאשׁוֹ מִלְטוֹ אֲבוֹתֶיךָ מִשְׁעַת נִפְשָׁם,

תּוֹרָתָם, קִדְשֵׁיהֶם — וּנְצִילוֹם;

25 אם-תֵּאָבֶה דַּעַת אֶת-הַמַּחְבֵּא בּוֹ נִשְׁמְרָה —

וּבְצֵעַם טְהָרָה — רוֹחַ עֵמֶק הַכְּבִידָה,

שָׂגָם בְּשִׁבְעָה חַיִּי תִרְפָּה, רֵק וּכְלָמָה

שִׁיבָתָה לֹא-הוֹבִישָׁה חֲמִדַת נְעוּרֶיהָ —

אם-תֵּאָבֶה דַּעַת אֶת-הָאֵם הַרַחֲמָנִית,

הָאֵם הַזִּקְנָה, הָאֶהֱבָה, הַנִּצְמָמָה,

30 שֶׁבְּרַחֲמֶיהָ רַבִּים אָסְפָה דְּמָעוֹת בָּנָה הָאֲבִד,

וּבְחִמְלָה גְּדוּלָה כּוֹנֵנָה כָּל-אֲשׁוּרֶיהָ, *1333*

וּמִדֵּי שׁוֹבוֹ נִגְלָם, עֵינֶיךָ וְגִגָּה

אֶל-מַחַת צֶל קוֹרְתָהּ מַחַת אֶת-דְּמָעָתָה,

35 תִּכְסְּתָהּ בְּצֵל כְּנָפֶיהָ, תִּשְׁנֶנָּה צֶל-בְּרִיָּה —

הוי, אַז נצנה! אס-לא סדע לך קל-אלה —
 אל-בית המדרש סור, הישן והנושן,
 בלילי טבת הארבים, השוממים,
 בימי התמוז הבצרים, הלהטים,
 בחם היום, בשחר או בנשף לילה,
 ואם-עוד הותר אל לקליטה שריד מצער —
 אז אולי גם-כיום תראינה בו צניף
 בשפעת צללי קירייתו, בצקל,
 בצמח וויותיו או על-יד-תנורו
 שבלים בודדות, בצל ממה-שצאבד,
 יהודים קדרים, פנים צמקים ומצוררים,
 יהודים בני הגלות, משכי כבד עליה,
 המנשים את-צמקם בדרך של-גמרא בלה,
 משכיחים רשם במדרש שיחות מני-קדם
 ומשיחים את-דאגתם בזמורי תהלים —
 (אקה! מה-נקלה וצלובה זה המראה
 בציני ור לא-יבין!) אז נדרך לך,
 כי בלך על-מפתן בית חיינו תדרך,
 וציני תראה אוצר נשמתנו.

ואם-לא לקח אל מקף כל-רוח קדשו
 ויחזק עוד מתנחומותיו בלבד,
 ושיב תחלת אמת לימים טובים מאלה
 וגם עוד לפעמים מפלשי מחשבו —
 אז דע לך ושמע, הנה אחי הנצנה!
 כי רק זיק מצל הוא, רק גיבוי פליטה קטן,
 אשר בנס התמלט מן-האש הגדולה
 האירו אבותיה על-מזבחם תמיד,
 ומי יודע אס-לא נחלי דמעותיהם
 העבירונו ונביאנו צד-הלם
 ובתפלתם מאת אדני שאלונו,
 ובמקם צו לנו את-החיים —
 החיים צד-העולם!

Ah! Chastened brother, if you know not these,
 Turn to the Beth Hamidrash,* antic, old,
 In the long nights of winter desolate,
 In summer days that scorch and flame with heat,
 40 At noontide, dawn or in the twilight turn,
 And if a miserable remnant yet
 Is spared of God, perchance to-day you'll see
 In the deep shadows of the wall and dark
 The corner there, fast by the chimney-piece,
 45 A few stray sheaves — ghosts of much lost,
 Some shrivelled Jews with parched and wizened face,
 Jews of the Exile, burdened with its yoke,
 Who lose their pain in faded Talmud page,
 Their misery in Midrash tales of old.
 50 And sing their sorrows in a psalm of praise.
 (Ah me! How slight and worthless all must seem
 In eyes of strangers, heedless to discern.)
 Then shall the heart inform you how your feet
 Stand on the threshold of our House of Life,
 55 And our Soul's treasure-house your eyes behold.
 If God has spared you of the holy spirit,
 Nor taken all His soothing from your heart,
 And rays of hope for better days than these
 At times illumine all its leagues of darkness,
 60 Brother of distress, know this to be
 A salvaged spark, small fugitive of flame,
 Saved by a miracle from that great fire.
 Your sires kept ever ardent on their altar.
 Who knows but that the rivers of their tears
 65 Have borne and brought us hither, and their prayers
 Have loaned us of the Lord, and thro' their death
 They bade a life be ours, life to world's end?

1898

Chaim Nachman Bialik

May I be One of You

יהי חלקי עמכם
 יהי חלקי עמכם, צנוי עולם, אלמי נפש,
 חלקי חיותם בסתר, צנוצי הגות וצלילה,
 חלקים נצלים, ממצטי דברים ומרבי תפארת;
 גנוה חמדת רוחכם בתוככם בפנינה בקרקע ימים,
 וסגולותיכם, בגרני נצר, בקביון צללים תפרינה,
 לבבכם — היכל הקדש, ושפתיכם — שצריי הסגורים,
 שועים — ולא הגד לכם, גידי רוח — ובל-ידעכם,
 אמי השתיקה הנפה וכהני דממת אלהים,
 לא-חשלת צין ור לעולם בכם נפשכם ובאקלה;
 אור אחד לצניכם תמיד, אור שקט ונונה,
 ובת-שחוק אמת, רבת בינה וסליחה, לשפתיכם,
 לפקד בה, בלי הכרע בך, את-כל-הבא לקראתכם:
 הגדולות עם-הנקלות, בצדקות כחשאים גם-תמיד;
 אם אט, כמו על ראשי אצבעות, תעברו בנתיבות חיים
 ולבכם צר, וצונכם קשובה, וצינכם משוטטת תמיד
 ונפשכם תרדה לקראת כל-כחש ימי ונחור תפארת.

May I be one of you, the silent of soul, the humble,
 who weave your lives unseen, modest in thought and action;
 hidden dreamers, sparing in speech, but augmenting the glory.
 Within you, your spirit's beauty hides like a pearl in the sea depths,
 5 and your virtues, like forest berries, increase in the dark of the shadows.
 Your hearts are a sacred temple, and your closed lips are its portals;
 nobles you are—unknown, and noble of spirit—unknowing,
 poets of beautiful silence, priests of the stillness of God.
 No eye of a stranger beholds the fêtes of your soul and its mourning;
 10 there is always a light in your eye, of serenity and of sadness,
 and always a smile on your lips, of wisdom and of forgiveness;
 you welcome without judging whatever your path encounters:
 the low as well as the high, the sin as well as the virtue.
 Slow, slow, as if on tiptoe, you go along life's pathway,
 15 heart wakeful, ear alert, your eye forever seeking,
 soul open to every rustle, to every quiver of splendour,

carelessly sowing about you, without premeditation,
the faith and the purity that emanate from your being
as the blue flows from the sky and the shadows fall in the forest.

20 Well-learned you are in silence, and your voice and word are an absence;

your hand creates no greatness, your mouth will not speak greatly,
your desires expire in your heart and your longings die in your bosom;
you fight in no battle of seers; leave nothing for museums to inherit;
lonely your footsteps die, without an imprint or echo.

25 But your lives are your revelation; your very being—your glory.

God's image in the world has you for faithful preservers!

Daily, fragment by fragment, in the light of your eye, in your features,
your lives' beauty fills the world's hollows, as into the heart of a river
an underground spring will flow, reviving it unknowing.

30 Nothing, by God, will be lost; not one flutter of your eyelid,
not your soul's least tremor!

Like the song of stars, they will shimmer in the void of the
world forever.

At the end of time when the echoes of Heman's songs have vanished
and all memory of the wisdom of Calcol and of Dara,

35 they will live again in the features, in the light of the eye of some man.

Translated by Robert Friend

צבר ונרצ סביבכם באפס יד וכלי-כונה
את-האמונה ואת-הטהרה, הרצפים מכל-יגשותכם
בצורה משמים תכלת וצללים מיצר רצון.

אכן למודי החרש אתם וחדלי קול ודברים,
פיהם לא-יביע גדלות וכפכם לא-תיצר רמות,
יגועו מאוניכם בלבכם ונגדושיכם בתיקכם יכלו,
לא-יד לכם במצרכות חושים ולא-נחלה בקמי משכית,
צרירי ימות מחתיו צדכם ללא הד ורשם,
ואולם חייכם—מיטב חזיונכם, ותפארתכם—עצם היותכם:
אתם השומרים הנאמנים לצלם אלהים בעולם!
יום יום, ורסיסים רסיסים, באור צינכם ובשרטושי פניכם,
גור יפי חייכם אל-חלל העולם, בתגור מצין חתום
אל-לב נהר להחיותו — והוא לא ידע,
ומי אלהים, אם-יאבד ניד אחד מצפצפיהם
ואם יפל ארצה הקטן בנצושי נשמתכם!
בשיבת הכוכבים בן יצמדו ירצדו לנצח בחלל העולם,
ובדור אחרון, גם באבד שריד לשירי הימן וידותיו
ונכר לתקמת כלל ונרדע — הם עוד היה יחיו,
ונגלו שנית באור צין אחד האדם ובצלם פניו.

תרגום אב, ביער מאלין.

שאל שרניחובסקי

לנכח פסל אפולו

באתי עדיך, אל נשכח מעולם.
אל ירחיקך ימים אחרים.
מולך על זרמי בני-אדם רעניים.
משבריי-אותם בשפעת עלומים!
אל דור אדירים ונפילים בארץ.
כובש בורועו גם גבול שוכני רמים
למושב גבורים בבניו בעטרת
עלי-הדפנה על מצחם הנאה.
רודה באיליני ונדמה להמה.
לשית נוספות על סוד מושלי תבל;
דור אל בארץ, שכור שפע החיים.
נכרי לגוי חולה ולבית הכואבים.
אל-נער, נאדר, רענן, כליל-יפי.
חולש על שמש ומסתרי-חיים
בערפלי השירה ובגנוי-גנייה.
ביום הנונים באלפי גלימו;
אל גיל החיים בכל עשרם והדרם.
תקפם וצפוני משכיות גנייהם.
באתי עדיך — האם הכרתני?
הגני היהודי: ריב לגי לעולמים!...
ממ-אוקיינוס בין חלקי יבשת
תהום הרובצת בינינו יבצר
למלא עד פיה בשאונם והמונם.
שחקים ורחב-ערבות הן קצרו
מהשתרע בפרץ המפריד

BEFORE A STATUE OF APOLLO

I come to you, forgotten god of the ages,
god of ancient times and other days,
ruling the tempests of vigorous men,
the breakers of their strength in youth's plenty!
5 God of a generation of mighty ones and giants,
conquering with their strength the bounds of Olympus,
an abode for their heroes, and adorning with garlands
of laurel-leaf the pride of their foreheads—
masters of their idols and like unto them,
10 adding to the councils of the world's rulers;
a generation of god on earth, drunk
with the plenty of life, and estranged
from a sick people and tribe of sufferers.
Fresh youth-god, magnificent, full beautiful,
15 subduer of the sun and life's hidden truths
with clouds of song and all its treasured hues,
with seas of melody's manifold waves;
god of life's joy, its riches and splendour,
its strength and secret stores of light and shade.

20 I come to you—do you know me still?
I am the Jew: your adversary of old!...
The waters of every ocean on earth
with all their multitudinous uproar,
could not completely fill the gulf that yawns between us.
25 Heaven itself and the ample plains could not,
stretching, annihilate the abyss dividing

חורת אבותי מדת מעריציך.
 עינך הרהרה בי! יען הרחקתי
 לכת מכל אשר היו לפני
 ואחרי בנתיב יתע אדם בן-תמותה. —
 הנני הראשון לשבים אליך.
 רגע בו קצתי בנסיסה לדורות.
 במועד בו אשבר אוקי הנפש.
 נפשי החיה. הדבקה בארץ.
 זקן העם — אלהיו זקנו עמו!
 רגשות נצמתיים בידי חדלי-אונים
 קמו לתחיה ממסגר מאת דורות.
 אור-יה לי! אור-יה! — בי קורא כל גרם.
 חיים. הוי חיים! — כל עצם. כל עורק.
 אור-יה וחיים!

ואבא אליך.
 באתי עדיך. מול פסלך אקדה.
 פסלך — סמל המאור בחיים;
 אקד. אכרעה לטוב ולנעלה.
 לאשר הוא נשא במלא כל העולם.
 לאשר הוא נהדר במלא כל הבריאה.
 לאשר יש מרום בסוד-סודות היצירה.
 אכרע לחיים. לגבורה וליפי.
 אכרע לכל שכיות-ההמדה. ששדרו
 פגרי אנשים ורקב זרע אדם.
 מורדי החיים. מיד צורי שדי.
 אל אלהי מדברות הפלי.
 אל אלהי כובשי כנען בסופה. —
 ויאסרהו ברצועות של תפלין...

אורסה — הידלברג, 1899

the Torah of my fathers from your adorers' cult.
 Look you upon me! Because I have gone my way
 farther than all others before me and to come,
 30 in the path where man, death-doomed, must stray—
 therefore I am first among those who return to you,
 in a moment when I loathed death-throes forever,
 my vital soul, to earth cleaving,
 burst the chains that bound it.

25 The people is old—and its gods have grown old!
 Passions suppressed in men of failing strength,
 from out the cage of centuries, spring to life.
 The light of God is mine! cries every bone within me,
 Life, ah life! each limb, each vein cries out.
 40 The light of God and life!

And I come to you.
 I come to you, before your statue kneeling,
 your image—symbol of life's brightness;
 I kneel, I bow to the good and the sublime,
 45 to that which is exalted throughout the world,
 to all things splendid throughout creation,
 and elevated among secret-mysteries of the Cosmos.
 I bow to life, to valour and to beauty,
 I bow to all precious things—robbed now
 50 by human corpses and the rotten seed of man,
 who rebel against the life bestowed by God, the Almighty—
 the God of mysterious wildernesses,
 the God of men who conquered Canaan in a whirlwind—
 then bound Him with the straps of their phylacterics...

1899

Shaul Tchernichowsky

Stars of the Skies

כוכבי-שמים רחוקים

כוכבי-שמים רחוקים. כוכבי שמים פה קרובים.
 אורות רחוקים-רחוקים מעין בהם מתבוננת.
 אורות קרובים-קרובים ללב המתבונן בהמה!
 איפה אני ראיתכם. ואיפה זה לא ראיתכם.
 בצעדי בארץ הרחבה. במלא כל הארץ הגדולה.
 בדרךי הצנועה-הצנועה משדה כפר מולדתי השקט.
 תחום אנשי לב ותמימים. אשר ממנו יצאתי
 עלם רוקם תלומות עם גדולות ונצורות לא באו.
 נשא בלב כמכמנים אוצר הכחות הטמונים.
 שפע כחות נעורים תוססים בעצם יפעתם.
 עד שהנעתי לבאן. עד שעמדתי... לא עף
 אף לא גע ממעש — באמצע הדרך מלכת.

כוכבי שמי-צפון הרומזים זה אל זה קרות חריפות
 בלילות סתוים ארזים כזקים של עיני זאבים!
 מרום ביערות קרליה. ארץ היפי הנונה.
 קראו לי ולבבתי במבט קרובים-רחוקים
 בין האשוחים הקודרים ובנפץ-סערות צפון.
 עומדים צפופים ודבוקים נבטים מתבוננים במראות
 אנמי הקדש השבים במסגרת הסלעים בטחב.
 עומדים צפופים ורחוקים אחתי פלצות מקדם.
 מיום ברא שמים וארץ כשפים אדירים ורעים
 במאמר גזר ומקנים של שירה והשבועה עתיקה.
 בכחות איתנים עצורים במלים עדן צעירות
 בעצם יצירה של פלאים וסוד למו ותעלומות.

Stars of the skies so distant, stars of the skies so near,
 Lights so distant, distant, from the eye that gazes at them,
 Lights so near, so near, to the heart upon them gazing!
 Where is it I have seen you and where have I not seen you
 5 On my way through this broad earth, through all the earth's great
 fulness,
 On my humble, humble path from my tranquil village birthplace,
 That home of good kind people, the fields whence first I wandered—
 A youth who wove within him unspoken dreams not granted,
 His heart a treasure trove of secret hidden forces,
 10 A wealth of brimming forces at the summit of their splendour—
 Until I reached this place, until I stopped—not tired,
 Nor weary of my travail, midway along my journey.

Stars of the northern skies, such chill sharp winks exchanging,
 Like sparks in the eyes of wolves on long, long nights of autumn,
 15 Above Kyrelia's forests, in the land of wistful beauty,
 That called to me and warned me with a glance both near and distant
 Among the gloomy pines in the blast of northern tempests
 Standing dense and clustered and staring into mirrors
 Of holy lakes that age in frames of dampened rockbanks,
 20 Standing dense and crowded, gripped by primal trembling
 Since the day that earth and heaven wrought spells so strong and evil
 In words forming and performing of ancient incantation
 In mighty forces fettered in words that were still young then
 When first were framed world's wonders and their mysterious
 secrets.

כוכבי ערבות אוקריינה: כוכבים פה יפים עצובים!
 כוכבי מרחביה ירקה, שלמה זה נתיים עצובים?
 המראותכם לעתים פה קרובות את נירכם מתחלף?
 פעם ים-האוקינוס של העשבים השוטים:
 ירק ריחני ומלא שפע החיים הפראים.
 פעם ים-אל מכה גלים של דגן משנה גוני
 ירק, כסף וכתם ובברכה המשלשת:
 ברכת גשמים וברכת מחרשה ומגל של פלד;
 פעם מרחביה ללא גבול ותחום אין מסגרת לפרא.
 קרקע קרבות איתנים, שדה טבח האדם באדם.
 עד שישבו דמי אחת - נגרים דמי אמה אחת.
 טרם רותה הקמה האחת - השנה כבר צמאה.

כוכבי שמי-קרים שאו ברכתי! יריעת קטיפה משחירה
 עשו מסגרתכם הנאה. הים, היער והסלע
 המה מתנענעים עליכם לשיח-תעלומות-והרכם.
 עת ישעשע הים תמונתכם בחיקו בשנחו.
 או בהרימו שיא גליו ומשברי אוני שממה.
 כלום לא עליכם הוא חול? לא עליכם התנענע
 לבי באפי, לב-עלם בעצם תפרחתו הנאה.
 מלא כוכביו שלו, מלא שיר עתידותיו?
 כמה מהם נפלו כבו ללא אור וכמה כבר כהו
 בתוך הערפל הרע הפרוש על רחבי החיים.
 וכמה וכמה עוד נוצצים רחוקים-רחוקים מאירים
 באור חלום עבר וחלף, בקסם נעורים בריאים.

כוכבי ליל ים התיכון, כוכבים - אלי ימות-קדם!
 אין בעולם כמותכם ליפי ולזהר-הקדש.
 אם כוכבי עולם פסולים מאבני חן מברקת.
 אתם - שמשות קטנות קבועות בספיר שמים.
 אתם האלים הבכורים בין אלי מים ויבשת.
 אתם נטעתם באדם רוח גבורה ודעת:
 חכמי בבל וכושדאים' שמעו ברן לגלגלים.
 סוד צרופיהם גם גלו - סודות ראשונים לטבע.
 אתם נפתחתם הגבורה בלב בני צידונים וכושן
 למצא דרך בים לקראת תעלומות העולם.
 צאת ממסגרת נ-עדנו ולהרחיק ולהרחיב גבולותיו.
 אדם יצר כביכול - הם עשוהו האדם'.

כוכבי ארץ ישראל! ביום ברא ארץ ושמים
 כהן כביכול בקדש ועליו האפור והחשן -
 אתם הייתם קבועים על אותו החשן, אתמה!
 כוכבי ארץ ישראל, כוכבי סבא ישראל!
 כל ימי חיי עליכם חרותים - כי בו הסתפלתם.
 נשאו אליכם עיניהם אבות האמה לעדות.
 ממסלותיכם אף אתם נלחמתם לו בימי קדם.
 אתם ראיתם מלחמתו, אתם ראיתם את גדלו.
 אתם רואים בעניו, בכס נצמדו יחד
 עבר והנה ועתיד. הוי, המרחיקים פה לראות.
 אולי רואים אתם גם עתה עתידו, הגידו:
 מה החזיון ומתי קץ החזיון - הגידו!

כוכבי אור אשר מעבר תחום בין-המהפכים בניג
 הנה תפארת 'הצלב הדרומי', והנה קנטורוס.
 ראשון מופיע בהדר - פה תחלת אגדות הפלאים.
 יפת האגדות שהתחיל לרקם האדם החדש.
 מי האוקינוס העתיק - מבנית עופרת נמכת.
 ודק השמים השקוף, זה בודד צרירי מתחת.
 חה אח לו צרירי ממעל - ואין בלתם, אין בלתם בעולם.
 להקות-להקות גלים - זרמי איתנים מתרוממים.
 אטיים, כבדים, עכורים, ושוב תחבקנה אוקינוס.
 ממש כבאותו יום גדול, בו ברא צור בורא העולם
 את השמים והמים על פני גש הארץ הגדול.
 והכוכבים תמהים לתוהו ובהו בארץ.

25 Stars of Ukrainian steppeland, so beautiful and mournful;
 Stars of the green expanse, why so sad and mournful?
 Is it from seeing your furrows changing shape so often?
 Now a sea, an ocean, of frolicking weeds and grasses,
 Scented green and flowing, abounding with life's own wildness;

30 Now a tossing ocean of corn in changing colours:
 Silver, green and orange, all in the threefold blessing
 Of rains and of the plough and of the scythe of iron;
 Now a boundless span, placeless with no border,
 Soil of mighty battles, of human fields of slaughter—

35 Here the blood of one people dries, and another's blood starts flowing,
 And before one field is quenched, the next's already thirsting.

Stars of Crimea accept my blessing! A tent of blackened velvet
 Has wrought your lovely framework. The sea, the rock, the forest
 All yearn in longing for you, for your secret speech of radiance.

40 And when the sleeping sea takes your picture to its lap,
 Or lifts its peaks of waves and breakers to the skies,
 Is it not of you it dreams? Is it not for you my heart longed,
 The heart of a youth still green, at the height of early blossom,
 Full of stars of his own, full of the song of his future?

45 Some fell dead and lightless, and some have already darkened
 In the evil mist that spreads across the breadths of life.
 And some, yes, some still twinkle, far distant, and illumine
 With a light of dreams gone by, with the charm of healthful youth.

Stars of Mediterranean night! Stars—Gods of days of old!

50 Nothing in the world can equal your beauty, your holy radiance.
 If the stars of the world are sculpted of precious stones of agate,
 Then you are tiny suns, panes in the sky's deep sapphire.
 You are the firstborn gods among gods of sea and land.

It was you in man implanted the spirit of knowledge and courage:

55 The wise of Babylon and the Chaldees heard the singing of your circuits
 And divined their combinations, the first of nature's secrets;

It was you inspired courage in those of Sidon and Canaan
 To find a way across the sea, into the world's dark mysteries,
 To leave their Garden of Eden, to extend and expand its boundaries.

60 Though man appeared to create—it was they who made him 'Man'.

Stars of the Land of Israel! The day earth and heaven were made,
 It is said He appeared in holiness, dressed in ephod and in breastplate.
 And you were fixed on that breastplate—you and only you!

Stars of the Land of Israel, stars of Grandfather Israel!

65 All his days are engraved on you, for you looked down upon him.
 The fathers of the people raised their eyes to you for witness.
 You alone, from your orbits, in ancient days fought for him,
 You beheld his battle, you beheld his greatness,
 You behold his misery. In you are joined together

70 Past and present and future. Oh, you who see so far,
 Perhaps even now you behold his future, speak:
 What is then the vision and when its end, oh speak!

Stars of shining light past spheres of southern tropics!
 Here the 'Southern Cross', and here the great Cantabros.

75 The first appears in glory—here began the wondrous legends,
 The most beautiful of legends that the new man started weaving.
 Waters of the ancient ocean—a tray of molten lead,
 And transparent fineness of skies. One alone and lonely below,
 And its brother lonely above. Without them there is nothing.

80 Schools and schools of waves, mighty currents rising,
 Languid, heavy, murky, and again the ocean gleams
 Just as on that first great day, when the world's Creator made
 The heavens and the waters of the face of earth's massed hugeness,
 And the stars looked down in wonder at the chaos on the earth.

כוכבי הפמפה הגדולה, צרופים משנים לי זרים!
 כוכבי ארץ ושמים חדשים, אני לא ידעתי.
 מאורות מרחביה אמה, עדים אחרונים לכת
 טבע יוצר איתנים, אתם ראיתם פה תועים
 פלאי הנה מבראשית, הדר מפלצת האימים
 בקסם עתרת אל בציורה סרם שכלוליה.
 אתם ראיתם נסיסת אותם אדירי השחץ.
 אתכם אין אני חובב, אך לבי נמשך אחריכם.
 אחר קסם חידתכם ותעלומות הרתכם.
 ואי מזה צער חרשי מלטה הלב המצטמק.
 אשר יתנבב נכא עם בואכם אל הרקיע:
 כאלו הייתם אך נרות-נשמה לעולמות שמחו.

כוכבי שמים חביבים, כוכבים שאהבה אמי!
 אפס את שמותם קבלתי מאבי הנודד בנעוריו
 בלילות קיץ וסתו, בנתיבות רחבות המסלול
 בין הדניפר והדון, בין ים אוזבי והשחר.
 הוא ידע שמותם ששמע מפי קשישים טשומקים.
 הראה לי 'אלף' ו'תור', 'ענלה גדולה' ו'קטנה',
 'מאה היקודים' ו'נמר', עד 'דרך עיר ירושלים'—
 שמות פשוטים ומשנים שחיו חיהם בזכרונם
 של האנשים הפשוטים חקני הדור המפלגים
 בין שמות מזלות מקדם. מאבי ואמי קבלתי
 את אהבתי לכם, כוכבים רחוקים-קרובים.
 ברוכים לי כלכם היו באשר תהיו, חביבים!

ירושלים, אלול תש"ג

85

Stars of the ranging pampas, figures strange and alien!
 Stars of new lands and skies, that I have never known,
 Lights of dread expanses, last witnesses of nature's forces
 Forging the mighty beings that you saw wandering here,
 Those marvels of first existence, glorious and dreadful monsters,
 The wondrous crown of strength of creation not yet perfected.
 You beheld the dying of those giants of enormity.
 You I do not like, but my heart is drawn towards you,
 Towards the wonder of your riddle and the mystery of your being.
 And from somewhere a silent sorrow strokes the shrinking heart
 That starts to steal away with your entering the heavens:
 As though you were only candles of memorial for worlds long dead.

90

95

Stars of beloved skies, stars that my mother loved!
 Did I receive their names from my father's youthful wanderings
 Through nights of summer and autumn along the broadtracked roads
 Between the Dnieper and Don, between Black and Caspian Seas?
 He knew their many names, all heard from greyhaired travellers;
 Showed me 'Alpha' and 'Omega', 'The Great Bear' and 'The Hunter'.
 'The Hundred Points of Fire', and 'The Way to the Holy City',—
 Simple names and strange that lived their lives in memories
 Of simple minded people and the generation's elders
 Among names of primitive stars. From my father and my mother
 I got my love for you, stars so near and distant.
 And I send my blessing to you wherever you are, my friends!

Translated by Richard Flantz

וויילנע

Moshe Kulbak (1896-1940)

1.

אויף דינע מויערן גייט ווער ארומעט אין א טלית.
 ביינאכט איבערן שטאט איז ער אליין א טרויעריקער אויף.
 ער הארט: די אלטע אדערן פון שארע דורכהויפן און קלויזן
 וואכן, קלינגען, ווי א הייזעריקע הארץ א שטויביקע.
 דו ביסט א תהילים אויסגעלייגט פון ליים און אייזן;
 א תפילה איז איעדער שטיין, א ניגון יעדע — וואנט,
 ווען די לבנה רינט אראפ אין דינע געסלעך פון קבלה,
 און ס'בלייבט ארויס די נאקעטע און מיאוס-קאלטע פראכט.
 דיין פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
 אין קאפעלע, יום-טובים זיינען די לוויט.
 און טרייסט — די קלארע, לייכטנדיקע ארעמקייט,
 ווי שטילע זומער-נעפלען אויף די ראגן פון דער שטאט.
 דו ביסט א טונקעלע קמיע איינגעפאסט אין ליטע,
 פארשריבן גרוי און אלט ארום מיט מאך און מיט לישייעס;
 א ספר איז איעדער שטיין, א פארמעט — יעדע וואנט,
 צעבלעטערט סודותדיק און אויפגעעפנט אין דער נאכט.
 ווען אויף דער אלטער שול, א וואסערטרעגער א געפראגערער,
 דאס בערדעלע פארקאשערט, — שטייט און ציילט די שטערן.

2.

ביינאכט איבערן שטאט בין איך אליין א טרויעריקער אויף;
 ניטא קיין קלאנג. עס גליווערן די הייזער — קופעס שמאטעס.
 נאר ערגעץ הויך א חלדיקע ליכטל טריפט און פלאטערט, —
 עס זיצט א בעל-מקובל איינגעזעבט אין בוידעם,
 ווי א שפיין, און ציט דעם גרויען פאדעם פון זיין לעבן;
 — איז ווער פאראן ארום אין ווייטער, קאלטער פוסטעניש,
 וואס מיר, פארטויבטע, הערן די פארלארענע געשרייען?
 און ס'שטייט פאר אים ריזאל בלייאיק אין דער טונקלקייט
 מיט אלטע, פארמעטענע פליגלען אפגעקראכענע,
 און אויגן — גריבער אנגעפילט מיט זאמד און שפינוועבס;
 — ניטא, חוץ טרויער איז שוין גארניט מער פאראן!...

Vilna

1

Someone in a prayer-shawl is walking over your ramparts,
 Gloomy, and the only walker in the nightly city.
 He listens: The old veins of gray courtyards and synagogues
 Are awake and astir like a hoarse and dusty heart.
 You are an open psalter cast in clay and iron;
 Every stone is a prayer, every wall is a chant,
 When moonlight oozes down to your Caballah streets,
 And the cold and ugly splendor bleaches forth, naked,
 Your joy is sorrow — the joy of deep basses
 In orchestras, your funerals are festivities,
 And solace — the clear and radiant poverty,
 Like quiet summer-fogs on the city's corners.
 You are a cameo darkly set in Lithuania,
 Written gray and old in moss and lichen;

Each stone a scripture, each wall a parchment,
 Secretly opened and consulted at night,
 When a frozen water-carrier, his beard tucked in,
 Stands at the ancient synagogue and counts the stars.

2

Gloomy, I, the only walker in the nightly city.
 No sound. The houses freeze — heaps of rags,
 But somewhere aloft, a tallow candle drips and flickers,
 A Cabbalist is sitting in an attic, woven fast,
 Like a spider, and drawing the gray thread of his life:
 Is there anyone in the vast cold wasteland
 Whose lost shrieks we, the deafened, hear?
 And before him, in the darkness, Raziël
 Stands leaden, with old and threadbare parchment wings,
 And eyes that are graves choking with sand and cobwebs:
 Gone. Sorrow is all that abounds!

דאס ליכטל טריפט. עס הארט דער גרינער ייד פארשטיינערט
און זיגט דאס פינצטערניש פון מלאכס אויגלעכער,
און בידעם איבער בידעם עטעמט אָפּ — די לונגען
פון דער האַרביקער באַשעפעניש, וואָס דרעמלט אין די בערג.
אַ, אפשר ביסטו, שטאַט, אַ חלום פון אַ בעל־מקובל,
וואָס שוועבט אַ גרויע אין דער וועלט, ווי שפינוטעס אַנהייב יעסיען.

3

17 ביסט אַ תהילים אויסגעלייגט פון ליים און אייז,
און דיין אותיות וואַגלעך, בלאַנדזשען אָפּגעקראַכענע;
יידן שטייפּע, ווי די העלצער, ווייכער, ווי די לעבלעך ברויט;
קאַלטע, סודותדיקע בערד, די פלייצעס אויסגעהאַמערטע,
און אויגן וואַקלענדיקע, לאַנגע, ווי די שיפלעך אין אַ טייך — — —
יידן דייןע ביי אַ זילבערדיקן הערינג שפעט ביינאַכט
שלאָגן זיך על־הטא: אַ, גאַט, מיר זינדיקן, מיר זינדיקן...
און די לבנה, ווי אַ ווייס אויג, אַדורך די שייבלעך גלאַצט —
דאַרט זילבערן זיך שמאַטעס אַנגעהאַנגען איבער שטריק,
די קינדער אין די בעטן — געלע, גליטשעוודיקע ווערעם,
און מידן האַלב שוין אויסגעטאָן מיט לייכער, ווי די ברעטער — — —
שמאַלע, ווי די גאַסן זיינען דייןע כמורנע יידן;
שטומע שטערנס, ווי די ברייטע, גליווערדיקע ווענט פון שול־הויף,
און ברעמען מאַכיקע, ווי דעכער איבער דייןע חורבות.
דו ביסט אַ תהילים אַנגעשריבן אויף די פעלדער,
און ווי אַ ראַב זינג איך פון דיר ביים שיין פון דער לבנה,
ווייל קיינמאַל איז די זון נישט אויפגעגאַנגען אין דער ליטע.

4

17 פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
אין קאפעליע, אַ שוואַרצער איז דיין שטילער פריילינג.
ביימלעך וואַקסן פונעם מויער, גרעזער פון די ווענט;
דאָס גרויע בליעכץ קריכט פאַרשלאָפּן פונעם אַלטן בוים
און בלאַטיק שטייט די קאַלטע קראַפּעווע שוין ביי דער ערד,
נאָר קוים און אייביק גליווערדיקע ווענט אין נעץ.
און ס'טרעפט ביינאַכט, אַ ווינטל טוט אַ טריקן שטיין און דאָך,
און אַ געשטאַלט פון טראַפּנוואַסער און לבנה־שיין
שלייכט דורך די גאַסן זילבערלעך און ציטערדיק פאַרחלומט —
ס'האַט די וויליע קיל און נעפלדיק זיך אויפגעהויבן,
און פריש, און נאַקעט־הויל, מיט לאַנגע, וואַסערדיקע הענט,
אַריין אין שטאַט. די בלינדע שייבלעך קוקן אויסגעקרימט,
די בריקלעך רונד איבערגעוואָרפן אויף די מויערן.
אַ, קיינער וועט נישט עפענען אַ טיר, אַרויסשטעקן דעם קאַפּ
צו דער וויליע אין איר דינער, בלויזער נאַקעטקייט.
עס שטוינען, ווי די בערג אַרום, די מויערן מיט בערד,
און שטיל, און שטיל — — —

5

17 ביסט אַ טונקעלע קמיע איינגעפאַסט אין ליטע,
און ס'טליען קוים געשטאַלטן אין דיין אומרואיקן גרונט;
די ווייסע, בלאַנקע גאונים פון ווייטער ליכט,
מיט ביינער שמאַלע, האַרטע, אויסגעשליפענע פון מי;
דאָס הייסע, רויטע העמדל פונעם שטאַלענעם בונדיסט;
דער בלויזער תלמיד זיצנדיק ביים גרויען בערגלסאָן,
און יידיש איז דער פראַסטער קראַנץ פון דעמבנבלעטער
אויף די אַריינגאַנגען די הייליק־וואַכיקע פון שטאַט.
דאָס גרויע יידיש איז דאָס ליכט, וואָס פינקלט אין די פענצטער —
אַ, ווי אַ גייער ביי אַן אַלטן ברונעם אונטערוועגס,
זיך איך דאָ און האַרץ די רויזע שטים פון יידיש.
און אפשר רוישט עס אַזוי שטאַרק דאָס בלוט אין מייןע גלידער?
איך בין די שטאַט! די טויזנט שמאַלע טירן צו דער וועלט,
די דעכער איבער דעכער צו דעם בלאַטיק־קאַלטן בלוי.
איך בין דער שוואַרצער פלאַם, וואָס לעקט דאָ הונגעריק די ווענט
און גליט אין שניידיק־שאַרפן אויג פון ליטוואַק אינדערפרעמד.
איך בין דאָס גרוי! איך בין דער שוואַרצער פלאַם! איך בין די שטאַט!

6

17 אויף דער אַלטער שול אַ וואַסערטרעגער אַ געפראַרענער, —
דאָס בערדעלע פאַרקאַשערט — שטייט און ציילט די שטערן.

The candle drips. The green and stony Jew is listening
And sucking darkness from the angel's sockets,
And garret over garret draws a breath—the lungs
Of the hunch-backed creature drowsing in the mountains.
City, you may be a Cabbalist's gray dream,
Drifting through the world like early webs in autumn.

3

You are a psalter cast in clay and iron,
And your faded letters range and ramble:
Men stiff as wood, and women like loaves of bread,
Cold, mysterious beards, the shoulders hammered out,
And long eyes wobbling like skiffs on a river—
Your Jews buy a silvery herring late at night,
Beating their breasts: Oh God, we sin, we sin. . . .
And the moon, like a white eye, ogles through the windows—
Where the rags turn silver as they hang on ropes,
The children in the beds—yellow, slimy worms,
And virgins, half undressed, with bodies like planks—
Narrow as the alleys are your gloomy Jews:
Mute foreheads, like the wide and rigid walls of your synagogue,
And eyebrows, mossy, like the rooftops of your ruins.
You are a psalter written on the meadows,
And like a raven I sing about you in moonlight,
For never has the sun gone up in Lithuania.

4

Your joy is sorrow—the joy of deep basses
In an orchestra, your quiet spring is black.
Saplings grow from the rampart, grass from the walls;
The grass blossoming drowsily crawls from the old tree
And the cold and muddy nettle stands upon the soil,
Only filth and frozen walls in the wetness,
And sometimes at night a breeze puffs dry and terse
On rooftops, and a shape of waterdrops and moonlight
Steals through the streets in silvery and trembling fantasies—
The Vilna river has arisen cool and foggy,
And fresh, and naked, with long and watery hands,
Has risen into the city. The blind windows squint askew.
The arching bridges flung upon the ramparts,
And no one will open a door and stick his head out
To the Vilna and her thin, blue nakedness.
Like the surrounding mountains, the bearded ramparts stand agape
And silent, silent—

5

You are a cameo darkly set in Lithuania
And shapes are barely glowing on your restless ground.
The white and radiant geniuses of distant light
With hard and narrow bones sharpened by drudgery.
And Yiddish is the simple wreath of oak leaves
Over the city's secular and holy gates.
Gray Yiddish is the candle glinting in the windows—
Just like a peddler stopping at an ancient well
I sit and listen to the harsh voice of Yiddish.
I am the city! The myriad narrow doorways to the world,
Roofs upon roofs toward cold and muddy sky.
I am a black flame, starving, licking up the walls,
And gleaming in the sharp and cutting eyes of Jews abroad.
I am the grayness! I am the black flame! I am the city!

6

And on the ancient synagogue, a water-carrier,
Frozen, his beard tucked in—He stands and counts the stars.

Translated by Joachim Neugrosch

Chaim Nachman Bialik

אֶחָד אֶחָד וּבָאִין רוֹאֶה

אֶחָד אֶחָד וּבָאִין רוֹאֶה, בְּכֹכְבִים לַפְּנוֹת שָׁמַר.
 קָבוּ שְׁפוּנֵי מַאֲנֵי נִכְלֹו בְּגִזּוֹן דּוֹמָם;
 אַךְ עוֹד הָאֶחָדוֹן בְּמוֹס עָמִי, וְהוּא נִהְמַת כָּל-חַיִּי.
 לֹא יִחְרִשְׁנָה הַמּוֹן יוֹם וְכָל-שָׁשׁוֹן לֹא יִכְחִידְנָה.
 אֲשֶׁר אֵיטֵב-נָא עוֹד בְּצִינֵי אֱלֹהִים וְלִפְנֵי נְטוֹת יוֹמִי.
 אִם בְּהִקְיִן וְאִם בְּחִלּוֹם, אַךְ לוֹ עוֹד פָּעַם אֶחָת.
 אֶהְיֶה לוֹ אֶךְ הַפָּעַם, וְלוֹ בֶּקַע עַד-אַרְגִּינָה.
 יִשְׁנֶה-נָא אֲלֵי בְּקָל-יִקְרוּ חֲזוֹן קִדְמַת יְלָדוּתִי
 וּבִקְרַת חַיִּי יַעֲבִרְנִי בְּמֵלֶא מִתְקוֹ הָרֵאשׁוֹן.

אֶמְנֵם נִגְאָלוּ עִמָּה חַיִּי וְאֶחָד לֵב בְּמוֹ-יָדֵי רֹאשׁ נֹרִי
 שְׂבָחָתִי הַמְּסֻלּוֹת לֹא-לֵהִי וְשִׁבְרִי בְּחֵמִיו לֹא אֶדְפֵּק.
 אֲנִי אֲטוֹמֹת לְקַרְיָאוֹתֵי וְצִינֵי צְדוּמוֹת לְרִמְיִי קִדְשׁוֹ.
 גִּזּוֹף הֵייתִי לְשִׁמְיוֹ וּמִגְדָּה לְכֹכְבֵי אוֹרָם.
 לֹא-יִפְרִינִי עוֹד צִיץ הַכֹּר וְשִׁבְלַת שָׂדֶה לֹא-תִבְרַכְנִי.
 נִזְרוּ מִצְלֵי חַיּוֹנוֹתִי וְרוּחֵי הַתְּנַכְרָה לִי;
 וְאוֹלָם בְּאֶחָד הַמְּקוֹמוֹת, בְּחֵיק תֵּבֵל וּבְאֶצֶר עוֹלָם.
 בְּמִקּוֹם לֹא-יִכָּחַד מָאוֹם וְלֹא-יִכָּחוּ עֲקֵבוֹת דָּבָר.
 הֲלֵא שְׂמוֹנָה עַד-הַיּוֹם בְּצִינָה וּבְצִפּוֹן תָּמָּה.
 פְּחוּתָם עַל יָמִין עֲלִיוֹן, דְּמוּת יְלָדוּתִי הַקְדוּשָׁה.
 וּמִחוּץ לְחֵלִיפוֹת עֵתִים, לֹא-נִגְפָּמַת וְלֹא-נִכְחַמַת.
 כְּאֵילַת הַשֹּׁמֶר בְּמִרוֹם, עוֹד תִּזְכֹּר אֲלֵי מִשְׁבְּצָתָהּ.
 צִפְיָהּ הַלִּיכּוֹתִי מִמֶּרְחֶק וְכָל-צִפְרֵי תִסְפֹּר.
 לִי יִרְצֵד עֲצָפָה וְצֵלִי עֲדֹנֶת וְהֶרֶם;

וְנוֹף מְלֻחֵת הַרְחוֹק, נְאוֹת יְלָדוּתִי וּמִסְגָּרָתָהּ.
 צִפּוֹר שְׂרָשִׁי, מִצֵּין רוּחִי, נְצִים צִנְעוּצֵי וְהִגְיוֹנִי.
 פֶּנֶת יִקְרַת-לִי צֵל-פָּנֵי תֵּבֵל וְתִרְוַמַת צִפּוֹת אֶרֶץ;
 אֵין בְּצִנּוֹן לִי מִיֶּרֶק דְּשֵׁאָה וְאֵין מִתּוֹק לִי מִתְּבֵלַת שְׁמִי.
 וְכָרוּ בֵּינֵן הַטּוֹב לֹא-יִפּוֹג לְעַד מִדְּמִי.
 וּבְלִבִּי יִלְבֵּן נֶצַח וְךָ שִׁלְגוֹ הָרֵאשׁוֹן —
 נוֹף מוֹלָדָתִי, מְלֹחַן רֵאשִׁיתִי וְרֹאשׁ מִרְאֵה צִינִי.
 חֶבֶל שֶׁאֵין וּבֹדֵד, צִנּוֹץ בְּיָפֶצֶת עֲלוּמִי.
 שְׁפוֹן הָרִים וְיִצְרִים וְצִירֵי שְׁמַיִם וְאֶרֶץ.
 מִשְׁלַם שְׂבִילֵי בְּצִמְקִים וּמִשְׁעוּלֵי בְּקִמּוֹת וְהֵב
 וְחָרָו דּוֹמָם יָמִים וְלֵילֹת, מוֹצָאֵי בִקְרָה וְעָרֵב —
 הֲלֵא גַם-הוּא, בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם צֵל-פָּנֵי תֵּבֵל אֶרֶץ.
 וְלִכְל-פְּתוּחֵי יָמֵד וּבְצִפּוֹן וְיוֹ הָרֵאשׁוֹן.
 בְּאֶשֶׁר חֲרַמְתּוּ מֵאֹן בְּנִפְשֵׁי אֲצִבַּע אֱלֹהִים נִצְלָמָה.
 וּבְאֶשֶׁר אֲשַׁאֲנֵנוּ בְּלִבִּי עַד יוֹם אֶחָדוֹן וְלִקְצֵה אֶרֶץ.
 צָנָג אֲבִיב אוֹ בְּהִיר קִיץ, נִגְהָה סָתוּ אוֹ צוֹ חֶרֶף —
 עוֹדֵנוּ תָּמִים בְּהִיּוֹתוֹ, קוֹפֵא אֶל-יְקוֹמוֹ סָבִיב.
 שׁוֹקֵט אֶל-זִהְרֵיו יוֹמָם וְאֶל-רִנּוֹ רְנִי לֵילָה.
 נוֹצֵר רוּחַ אֲפִי הַשְּׁהוּר וְשׁוֹמֵר חֲרִבַת קִדְשִׁי
 בְּחֵיק כָּל-אֶחָד דּוֹמָם וּבְסִתֵּר כָּל-פָּנָה צְמוּמָה.
 בְּרִצְדָּה עֵלָה נִדְּף וּבְזֶלֶן קֶטַן עָבִים נְמוֹג;
 עוֹד כָּל-יִצְרָיו עַל-מִשְׁמְרוֹתָם, אֲרֻגִים צִלְהֵיהֶם חוּרִי.
 לֹא-נִפְקֵד מֵהֶם וְלֹל וְאֶחָד מִרְשָׁתוֹתָם לֹא נִקְרָעָה.
 מִתְּבוֹאֲהֵיהֶם מְלֵאִים עוֹד פִּתְחֵי לִבִּי הַמְּתוּקִים.
 וְצִנְגֵי חֲלִמוֹתֵי מִשְׁלָכִים תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים.
 גַּם-הִרְרֵיו בָּלָם עוֹד צֵל-כֶּפֶס הָרֵאשׁוֹן יַצְמִידוּ.
 עֵשִׂים כָּל-מִרְבְּבֵיהֶם, רְקוּמֵי צִיצִים וּמִשְׁלָפֵי רְטִיסִים.
 חוֹתֵם פְּעָמֵי צִלְהֵם וְעֲקֵבוֹתֵי בָהֶם נוֹדְעוּ.
 זֶהֱרֵי חַיִּי הָרֵאשׁוֹן עוֹדֵנוּ שְׁפוֹף צֵל-פָּנֵיהֶם.
 בֵּין מְגִינֵיהֶם יִלֵּין עַד-צִמְחָה הַד תִּרְוַצַת בְּנִפְשִׁי
 וְרוּחִי עוֹדֵנָה תוֹדָה שָׁם בְּתִמְחֻנָּהּ וּבְאֵלֶם שְׁפָתָהּ.

Imperceptibly, one by one, like stars in the early morning,
 my hidden desires go out, my grief ends silently,
 but the last still hides within me, the howling of all my life.
 Not day-murmur will silence nor any devil destroy it:

5 the desire to find once again before my days are over
 —whether awake or in dream, no matter if once only—
 grace in the eyes of God. Yes, let it come but once
 —what if for one short minute—the vision of my dear childhood,
 the morning of my life in the fullness of its first sweetness.

10 Corruption eats at my life, my own hands sully my crown,
 I have forgotten the paths to my God, the ways to the gates
 of His mercy,

my ears are shut to His call, and my eyes to His beckonings,
 I have been cast out of His sky, denied the planets of light,
 the flower of the field does not know me, the ear of corn does
 not greet me,

15 my visions have gone from me, my spirit has grown estranged.
 Nevertheless, somewhere, in the lap, in the heart of the world,
 there where nothing is destroyed, no footstep obliterated,
 my childhood's sacred image keeps to this very day
 —like the signet ring of God—its imperishable essence.

20 There beyond time's changes, unharmed and still untarnished,
 it shines to me from its setting as the morning star shines from
 the heavens,

watching my ways from afar, counting my every footstep,
 its eyelids trembling towards me, its gentle splendour above me.
 Landscape of my beginnings, far fields of my childhood

25 and all that surrounds it; fountain of my spirit,
 soil of my roots, beloved home of my thoughts and longings,
 corner of the world I hold most dear, earth's best spot—
 nothing is fresher to me than its grasses' greenness,
 and nothing sweeter than the blueness of its skies.

30 Its memory like good wine will never escape from the blood;
 in my heart, forever white, live its first lucid snows—
 dwelling place of my origins, my eyes' first landscape,
 tranquil and solitary, modest in its fresh beauty,
 decked with forests and mountains, and young in its earth and heavens,
 35 sending its paths to the valleys, its trails to the golden corn,
 silently stringing the days, the mornings and the evenings.
 Wherever it exists on the face of the earth, this landscape
 (with all its unfolding forms, in the freshness of its first splendour),
 which the hidden finger of God has imprinted on my soul,

40 and which in my heart I shall carry to the world's last bourn, last day,
 spring-soft or summer-bright, autumn-sad, or winter-cold,
 exists in its innocence still, unchanged in the world around it,
 silent when bright with the day or full of night's secrets,
 watching over my pure breath, having my awe in its keeping
 45 in the hollow of every stone, in the dimness of every corner,
 in the trembling of driven leaves, the shadow of smallest clouds;
 its woods are sentinels still, weaving a web of shadows,
 not a single webbing is torn, not one twig missing,
 still are their coverts filled with the sweet fears of my heart,
 50 and my most tender dreams cast under one of their bushes.
 Still as in my childhood stand the mountains there,
 in their flower-woven carpets and sprinkled with the dew,
 my steps are imprinted on them and still can be deciphered,
 drenched are their valleys still with the glow of my first days,
 55 in their crevices linger the cries of my soul's jubilation,
 and voiceless my spirit there, still wanders wondering.

And my mother's poor dwelling, nest of my safety, tent of my peace,
 abode of her joyousness, her sheltering shade and wing,
 treasure-house of her fragrant kisses, fortress of her embraces—
 it, too, wherever it is, somewhere in a far village,
 atop its little hill, in the shade of a chestnut tree,
 still keeps its ancient place and looks as it used to look:
 small, white, and lovely—low-roofed and windows tiny,
 moss padding its walls, grass peeping from its crannies,
 wreathed with gardens and lots that are wildly overgrown;
 with the caravans of cloud the years flow before it,
 where it sits on its little hill, sits day and night,
 It watches the paths of the world and dreams of me from a distance,
 for my sake its walls grow silent, it thinks of me always,
 my memory fills its recesses, my life's shadow haunts its rafters.

60 Only once, I know, does a man drink from the golden goblet,
 the bright, the splendid vision is never granted twice;
 for the sky with its azure look and the grass with its vivid greenness,
 a world suffused with light, and every creature of God
 wearing a face of splendour, is granted the child alone,
 whose eye beholds it once, and beholds it no more,
 Nevertheless God keeps for the man that He deems faithful
 an unexpected blessing. No eye can see its channels,
 no seer can tell its time. Silently I await it,
 I wait it night and day; like a violin with tuned strings,
 80 my spirit is ready for it. I do not know where and when,
 neither the way of its coming, nor what angel will bring it to me.
 One thing my heart tells me, one thing my soul know well:
 I shall be granted the vision, I shall have my dearest wish.
 And all the scenes of my childhood, so many and so varied,
 85 with everything that surrounds them, will silently flow through
 my soul,
 will pave in the heavens above me, like the bright dreams of morning,
 their paths of splendour. Suddenly, the distant will draw near,
 voices long sleeping wake, and colours and odours forgotten
 revive and live again. The vision will last but a moment
 90 but drenched by its sweet waves, I shall drain in that one moment
 the nectar of my life in one enormous draught
 And once again I shall stand
 breathless before a world miraculously pure,
 a garden sealed and locked, strewn with riddles and wonders
 95 no hand has violated, to which no lips have spoken;
 heart overflowing, God's wonder in my face,
 in my eye a sparkling tear, in my soul a dumb jubilation.

Translated by Robert Friend

Isaac Leybush Peretz

And you are dead. The earth has not yet covered you,
 And through a thousand distant streets like racing hooves
 The news spreads. Headlines, quick as telegrams,
 Cry out at us that your heart doesn't beat.
 5 And like a garish advertisement, your gray head
 Is framed in black. And we, the bigshots who should now be dumb
 And prostrate, circle around your spirit
 Like husky girls in a saloon around a rich old drunk.
 And we have tears and speech like round smooth pearls,
 10 Like big gold coins. And everyone who has a tongue
 Drums out a rhythmic dirge like a cobbler-boy
 Pounding a thick nail in an old shoe's heel.

ונגה הורי הצל, מן-מבטחי ואהל שלומי.
 מעון אור פני-אם, מחבא כנפה וצלח.
 אוצר נוחתי נשיקותיה ומצפון רים טיקה —
 הלא גם-הוא באשר הוא שם בכפר מרחקים.
 על-ראש גבעתו הקטנה בצל ערמון צבת,
 עורנו נטוע במקומו ומראהו כימי קדם:
 מצפר, לכן ונחמדי, שפל גג ווציר אשנבים,
 זיזיו רפודים אטוב ומבקיצי זיזי הקציר,
 גנים עקרים לו סביב ומגרשות מגדלי פרי:
 דומם, עם ארחות העבים, תהנהנה לפניו העתים,
 והוא נצב על-תלו הקטן, נצב יומם ולילה,
 צופה לנתיבות עולם וחולם עלי מרחוק.
 הגה נהגה-בי תמיד וכתליו נענמו לי דומם,
 זכרי ימלא צפוני וצל טי קתום בקורותיה.

ידעתי כי רק-אחת ישת האדם מכוס הזהב
 נחזון וזי נזמר לא-יקום לאיש פצמים;
 כי מראה תכלת יש לנצח וצין ירק לנשא

ואור גנוו למלא תבל וזי פנים לכל-מצשי אלהים
 אשר רק-אחת תזכה להם צין תילד — ולא יוסיף;
 ואולם ברבת פתאם לאלהים, לנאמן בציניו תתננה
 לא-תשור צין צנוריה וחנה לא-יגיד מוצרה.
 דומם אצור-לה נאצפה, יומם ולילה איחלה,
 וכבנור צורף מיתרים רוחי נכון לקראתה.
 לא-אדע איפה ומתי, וטרם אבין איזה הדרך,
 ומי יהי המלאך אשר יביא אלי הברכה —
 אחת יבא לי לבי, ונפשי ידעת מאה,
 כי-קלד יקדני תחזון ויקר מאני ישיגני.
 ובבא הרגע הנאדר, והנה נגיד צפצף הנצח
 בהציצו עלי פתאם בעד צהר נקרע בקרום —
 ונקקחו ציני וארו, ונכו בציני הילד,
 ומראות ילדותי בלם על-צבא תליפותם יחד
 עם-כל-קומם סביב ינהרו דומם דרך נפשי,
 יסלו עלי ארחות זקקם בתלמות בקר בהירים,
 הרחוקות מתכבנה פתאם, יקיצו קולות נרדמו,
 וגננים וריחות נשפחים יקומו שנית לתחיה.
 בק-רגע תתמהמה תחזון, ושטפני גל-מתקו
 ואת-כל-צטים טי, עד תמציתו, ינמיאני באחת.
 ושוב אצמד נפצם לפני עולם פלאי בטקרו,
 גן נעול וסתום, נרוצ חידות ופלאים,
 לא-תלה בהם יד ולא-נפה אליהם דבר שפתים.
 לבדי ימלא המון ותמהון אלהים על-פני,
 בציני תנרח הנדמה ובנפשי תרוצה נאחלה.

חשן, תרע"א

* Moishe Leib Halpern (1886-1932)

יצחק לייבוש פרץ

און דו ביסט מויס. און נאך האט דין גיסט צוגעדעקט די ערד
 און איבער מויונס נאטן ווייס ווי א נאלט פון פערד
 ציטראנט ויך דאס געלויף פון יונג און אלט וואס אילן ויך
 און באטן אן צום קיף דאס בלאט וואו סעלענרעטשיניך
 אנטפלעקט מען אונדז מיט סארקנערשטיי, און ס'קלאפט גיט מען
 דיין הארץ.

און ווי א גרויסער פויגלעקלאט איז איינגעפאלן אין שווארץ
 דיין גרויער קאפ. און מיר, די גרויסע לייס, וואס דארפן שמוס
 און סוף-געבויגן זיין — מיר רינגלען שוין דיין גייט ארום,
 ווי מירן אין א שענק ביינאכט א שיכורן סאנאט
 און פרערן האבן מיר און רייד, ווי פערל רעדן און גלאס,
 ווי רענדלעך גרויס און ווער פון אונדז עס האט אין מיל א צוג
 קלאפט אויס א ריטשיש וויינענאט ווי ס'קלאפט א שוסער-יונג
 א גראטן שוואק טריין אין קנאפל פון אן אלטן שוך.

And every sound is full of filth and sweat,
Like a slave's skin, and everything is merchandise--

- 15 We deal in all that can be bought and sold--
Torahs and hog-bristles, men and devil's dirt.
It's amazing that we haven't cheated Death
Of his death-tools with copper coins and schnapps!
We are the flesh and blood of that great hero, Jacob,
20 Who bought his brother's birthright for a pot of lentils;
And one of us, a great god (some believe),
Sold the world for thirty shekels' pay;
And if all this is fact, why shouldn't we
Deal in you today? You, dust of our pride,

- 25 What, then, were you to us? A last charred log at night
Smouldering on the steppe in a gypsy camp;
A ship's sail struggling with the wind and sea;
The last tree in an enchanted, mazy wood
Where lightning cut down at the roots
30 Oak giants, thousands of years old. What are you now?
A man on the cold earth, as still as if carved from
Marble in the shine of a death candle. A beginning-end;
An image--a moment's vision of that long sleep
Depriving us of day and night, that bit of life
35 Containing all the beauty of the world. Can this be peace?
Is this the hope of our dark way?
Why, then, does man stoop deeply at the thought of death?
Why does he wall like a small child alone in the dark night?
Who guides the world? Who calls the spring to blossom and depart?
40 Who drives the wind through waste and wood in autumn days?
And when the eagle falls in flight and falls,
Why must the raven gouge its eyes?
Why must a hand stretch out fearlessly
To the dead lion? Doesn't the lion's soul cry out
45 From its flayed hide--the kingly soul from the carcass?
Forgive me for my asking. Pardon me. Forgive.
But what else can I do? I too love life,
And I have eyes, open eyes, and I am blind.
But I am just a common merchant's child.
50 And like the thirsty earth that longs for coming rain,
I tried to purify my life within your light.
And like the poor man's hand that trembles after bread,
Vainly I hope to see your spirit, which has turned away.
But I see only night in you and death in you,
55 And desolation, which without you is aridity in me.
He who believes in an afterworld is blest.
He has some solace. I have nothing, nothing at all.
I'll have only a candle lost in smoke.
I'll have a gravestone sinking in the earth.
60 And then I'll see the riddle that is death.
Its sickle glitters near me like red fire,
Like red fire,
Like gold,
Like blood.

translated by Kathryn Hellerstein

און יעדער קלאנג איז פול מיט קוימיקייט און שווייטגערוך.
ווי נעקער-פלייש און אלץ איז סחורה בלויז — צום שווארצן יאר! —
מיר האנדלען דאך מיט אלץ. מיט אלץ מיט וואס עס לאזט זיך נאר —
מיט תורות ווי מיט חזיר-האר, מיט מענטש און מייפלס-קויט
איין וואונדער נאר פארוואס מיר האבן נאך ביז היינט, ביים מוים,
ניס אויסגעקארט וויין סאד-נעצייט פאר שנאפס און קופער-נעלס.

מיר זענען דאך דאס פלייש און בלוט פון יענעם גרויסן העלד,
וואס האט אן ערשטגעבורענעם נעקוימט פאר איין טאג ליגן בלויז
און האט דאך איינער אויך פון אונז, א גאס אין גאנצער גרויס —
מישמיין געזאגט — פארקויפט דער וועלט פאר דרייסיק שקלים לויז;
און אויב דאס אלץ איז וואו — פארוואס-דאס זאלן מיר נישט שוין
אויך האנדלען היינט מיט דיר, דו שמויט פון אונזער העכסטן שפאלץ,
וואס ביסטו דען געווען פאר אונז? — א לעצטע גלאזונע האלץ,
וואס ברענגט אין ספעס ביינאכט אין רינג פון א ציגיינער-שטאם;
א וועל פון א שיף, וואס ראנגלט זיך מיט וויינע און ים;
א לעצטער בוים פון א פארשידענע-אונגעלענדקע וועלט,
וואו דער בליץ האט דעמבערדיגן מוינע-יארט אלס,
פון ווירע ווארצלען אפגעקאפט. און איצט? וואס ביסטו איצט? —
א מענטש אויף קאלמער ערד, באוועגלעך שוים, ווי אויסגעשניצט
פון סאדמאר-שטיין אין שניץ פון מויס-ליב. אן אנהויב-סוף;
א בילד — א רגע זעאונג בלויז פון יענעם לאנגן שלאף,
וואס נעמט ביי אונז דעם טאג, די נאכט, דאס ביסל לעבן צו
מיט נאר דער שיינקייט פון דער גאנצער וועלט. איז דאס די רז?
איז דאס דער פרוים פון אייביקייט אויף אונזער פונקלען גאנג?
פארוואס וועט בוים דער מענטש זיך שוף ביים בלוזן מויס-געזאגט
און וויינט פארוויימיקס, ווי א קינד, אין פונקלעך נאכט אליין?
ווער פירט די וועלט? ווער הייסט דעם פריילינג אויסבלעזן און
פארגיין?
ווער פרייכט אין מענ פון הארבסט דעם וויינט דורך וויספעניש
און וועלד?
און ווען דער אדלער פלייט נישט מער און ווען דער אדלער פאלט,
פארוואס מוז וויין די ראב וואס רייסט די אויגן אים צוריס?
פארוואס? פארוואס מוז וויין די האנט וואס שמעקט, אן שרעק,
זיך אים

צום מויסן לייב? צי וויינט דען נישט אין אפגעשטונן פעל
די וועל פון אים — פון מויסן לייב די קעניגלעכע וועל?
פארגיב פארוואס איך פרעג אזוי. ווי מוזל מיר. פארגיב.
ווי קען איך אנדערש דען? איך האב דאך אויך דאס לעבן לייב
און אויגן האב איך אויך, און אפגעקע, און איך בין בלינד.
נאכאלעמען בין איך דאך אויך א פראסטן קרעמערס קינד.

און ווי עס בענקט נאך רענגענאנג א שטיק פארמירקנעם ערד,
האב איך זיך אין דיין ליכטיקייט צו לייטערן באנערס.
און ווי עס ציטערן נאך ברויט ביים ארעכטן די הענט,
באנער איך איצט דיין גייסט צו זען וואס האט זיך אפגעווענדט
און וואס איך זען איז בלויז די נאכט אין דיר, דעם מוים אין דיר,
די וויספעניש, וואס וועט אן דיר נאך וויספער וויין אין מיר.
געבענשט איז דער פאר וועמען ס'איז א יענע וועלט נאך דא.
פאר אים איז דא א מרייס. פאר מיר איז גארנישט, גארנישט.
פאר מיר וועט נאך א מויס-ליב פארלירן זיך אין רויך.
פאר מיר וועט נאך א קבר-שטיין אין דער פארוואס-אויך.
און וויספער וועל איך זען פאר זיך דאס רעספעניש — דעם מוים
און בלאנקען וועט זיין סערפ פאר מיר אזוי ווי פייער רויט,
אזוי ווי פייער רויט,
אזוי ווי גאלד,
אזוי ווי בלוט.

SH. MIKHOELS—
AN ETERNAL LIGHT AT HIS CASKET

Your last appearance before your people
Among broken rocks bedecked with snow,
But—without your word—without your voice.
Nothing but your frozen breath . . .

Yet we hear now too, as always,
The unseen rustle of your eagle wings,
In which our people clothed you,
To be its solace, echo, and its plea.

The curtain does not descend,
The lights are not extinguished.
Your sleeping lion-head shines forth
And from your figures hovering—your immortal tongue.

Here we've come to say farewell to you,
To you who could, like echoes of long ages pain,
Carry songfully Sholom Aleichem's tear,
That would like precious gem gleam forth.

2
A flooding onrush. Your last appearance
Is peopled dense. Your last sensation.
Onto your casket an honor guard descends
Of spirits made living by your magic grace.

Now and here you need no wig.
A royal cloak—is even more unneeded,
To see that you are indeed King Lear
Who his crown for wisdom bartered . . .

No make-up, no gesture,
The colored jars are weeping, orphaned. Look at them . . .
But Clown falls with noisy crash,
Though stars don't fall, though stars wander without aim.

They are awakened by the scornful music
And hither swarms up through curtain's fold,
With silent rustle, their glance cast down in pain—
They will carry your casket into eternity.

3

The wounds on your face the snow has covered,
That shadow of darkness shall not touch you,
But in your eyes, though dead, rages agony,
And from your trampled heart it cries:

"I want to come, Eternity, before your dishonored threshold
With hurt and murder-scars upon my face,
Just so my people walks about on five-sixths of the globe—
Marked by axe and hate—that you should it behold.

You are this to read, carve it on yourself,
And with your unapproachable indifference memorize:
—For every wound on my bruised and beaten face
A mother with a child escaped the hangmen . . .

1

דיין לעצמער אויפטרײט פֿארן פֿאלק
צווישן בראַכשטיקער מיט שניי באַשאַטן.
נאָר — אַן דיין וואָרט, נאָר — אַן דיין קול.
בלויז דיין פֿארקילמער אַטעם...

אַבער מיר הערן אויך אַצינד, ווי אלע מאל,
דעם אומזיכטיקן שאַרף פֿון אַדלער-פֿליגל דינע,
וואָס אַנגעטאָן האָט דיר דאָס פֿאלק,
זאָלסט זיין זיין טרייכט, זיין אַפּקלאַנג און זיין טענה.

דער פֿאַרהאַנג לאָזט זיך ניט אַראָפּ,
די לעמפּ אין זאָל זענען ניט אויסגעלאָשן.
עס שמראַלט דיין שלאָפֿנדיקער לייבנקאַפּ
און פֿון געשטאַלען שוועבנדע — דאָס אומשטערבלעכע לשון.

געזעגענען מיט דיר מיר קומען זיך אַהער,
דורך וואַנען האָסט ווי אַפּקלאַנגען פֿון דורות פֿינען
געמראָגן זינגענדיק שלום-עליכעם פרער,
זי זאָל זיך ווי אַן איידלשטיין צעשינען...

2

אַ שמראַטיקער אַנשלאַג. מיט פֿאלק אין פֿול
דיין לעצמע פֿאַרשטעלונג. דיין לעצטע איבערראַשונג.
צום אַרון לאָזן זיך אַראָפּ אין ערן-קאַראָול
געשפּענסטער, וואָס באַלעכט דו האָסט ווי אַ מכשף.

עס פֿעלט ניט קיין פֿאַריק אַצינדערט דיר,
דער קעניגלעכער מאַנאַל — איבעריק אין נאָך מער,
אויף צו דערזען, אַז דו ביסט קעניג ליר,
וואָס אויסגעביטן האָט די קרוין אויף הכּמה...

קיין גרים און קיין געדאַכט.
די פֿאַרבן וויינען אויף דיין מיט, פֿאַרזימטע. קוק אַן זיי...
נאָר האַצמאַך ניט אַ פֿאַל אין גאַנצן טראַכט,
כאַטש שמערן פֿאַלן ניט, כאַטש שמערן בלאַדזשען.

זיי וואַכן אויף אונטער דער אַבֿלשער מוזיק
און שוועבן אַן דורך פֿאַלדן פֿינעם פֿאַרהאַנג,
מיט שמילן שאַרף, אַראָפּגעלאָזט אין פֿיין דעם בלוק, —
זיי וועלן אין דער אייביקייט אַרײַנשטראָגן דיין אַרון.

3

פֿאַרדעקט די וואַנדן האָט אויף דיין געזיכט דער שניי,
באַרירן זאָל דיר ניט פֿון פֿינצטערניש דער שאַטן,
נאָר ס'ברויזט אין דינע אויגן, מייטערהייט, דער וויי,
און ס'שרייט די פֿיין פֿון האַרץ פֿון דיין צעטרעטנס:

„כ'וויל קומען, אייביקייט, פֿאַר דיין געשענדטער שוועל
מיט מאַרדציכנס און לעסטער אויפֿן פֿנים,
ווי ס'גייט אַרום מײַן פֿאלק אויף פֿינף זעקסטל וועלט, —
געצייכנס פֿון דער האַק און האַם, — זאָלסט עס דערקענען.

דו זאָלסט עס איבערלייענען, אַרײַנקריצן אין זיך,
מיט דיין ניט צוטריטלעכן גלייכגילט פֿאַרגעדענקען:
— פֿאַר יעדער וואַנד אויף מײַן צעמאַרדעמן געזיכט
געמיטן האָט אַ מאַמע מיט אַ קינד די הענקער..."

א. נים פארמויכט האט דיר די האנט פון מארד,
דער שניי האט נים פארהילט דעם מינדסטן סימן;

דער וויי פון די צעבילטע אויגן דינע מאנט,
פון אונטער וועס ריכט ער זיך, ווי בערג — צום הימל.

4

א שטראם פארביי און שטראמען נייע קומען אן.
און ס'קיימלען איינס אין אנדערן זיך מענטשן-צוגן:
באערן וועלן דיר מיט אויפשטיין זעקס מיליאן,
געמארדעטע, פארפניקטע — הרונים,

ווי דו האסט זיי באערט מיט אומפאלן פאר זיי
אין מיטן נאכט, אליין, אין אומגעהויערע יסורים,
אויף מינסקער חורבות אין אויף מינסקער שניי,
אין פינצטערן זאווין, אין ווירבלענדיקן שטורעם.

גלייך וואלסט זיך מויערהייט נאך אינגעשטעלט
פאר זייער-פיין, פאר זייער רוי, פאר זייער פֿבֿוד —
א בלומנדיקער פֿארווארף צו דער וועלט —
מיט פֿראסט אויף בראכשטיקער פֿארקאוועט...

און ס'שטראמט דער מרויער, שטומערהייט ער מאנט.
אדורך דעם הארץ פון גאנצן פֿאלק דין בראך אדורך איז:
ס'באערן אין די קברים דיר מיט אויפשטיין זעקס מיליאן,
ווי דו האסט זיי מיט אומפאלן באערט אויף מינסקער חורבות.

5

שלאף רויק, שלאף, קיין זארג איז מער אויף דיר נים חל.
עס דוכט, אז מויערהייט באטראכטסט נאך עפעס בליציק, —
נאך ליכט אויף דיר דער גייערישער שמערן פון מאראל,
נאך זינגט דורך דיר די דודע פון רבי לוי יצחק.

לעסט זיך דען ליכשאפט אויס פון פינצטערן זאווין?
צי קען א שניי דען צוועקן דעם צארן?
ווי אנגעצונדענע ווי בענטשליכט צוויי
ליכטן די הענט דינע ארויס פון ארון.

פלעגסט ליב האבן די אויגן צומאכן פארקלערטערהייט,
ווען האסט עפעס אדורכגעטראכט, פדי צו זען עס קלארער,
איצט האלסטו הינטער זייער שלאס דעם וויי,
נים אויספליעסקען זאל ער זיך דא איבער דעם ארון.

אזוי פיל ליכט איז ארום דיר — פון שפיגלען — הויל,
פינקט ווי גרימירן קלייכסטו זיך פאר א פרעמיערע...
עס דוכט: — אט באלד וועט א באזעגט מאן זיך דין מויל
אין „מיט דער רעכטער פֿוס" זיך לאזן צי די שמערן...

6

אין שטאף דינע געזיכט-צוגן פֿארוואנדלען צוריק
נעמט זיך דער מויל באציניגט די צעשמערערישע מי שוין;
זאפ איין אין דין געוועב צום לעצטן מאל מויל,
זי — דין געליכטע איז — פון מסעות בנימין השלישי.

אונטער די קלאנגען, אנגעווינגענע מיט מרערן און מיט ליכט,
גיי אין דער אייביקייט ארין מיט נים דערמאלטע פֿארבן
און שעם זיך נים מיט דין פֿארוואנדעט אוראלטן געזיכט,
מיט דין אדורכגעלעכערט מלכותדיקן שארבן.

Oh, the hand of murder did not silence you,
Snow has not covered the smallest sign;
The pain from out your blackened eyes implores,
Striving forth from under brows—like hills—to heaven.

4

A stream gone by,
And people-lines entwine one in another:
With resurrection you six million honor,
Murdered, tortured,—victims,

As you honored them by falling down before them
At midnight, alone, in unimaginable agonies,
On ruins of Minsk, on snows of Minsk,
In darkening storm, in whirling blizzard.

Though dead, you would straightaway have interceded
For their pain, their peace, their honor—
A bleeding challenge to the world—
Forged with frost on broken rocks . . .

And mourning streams. Dumb, it pleads.
Clear through the heart of all your people went your misfortune:
In their graves by arising honor you the millions six,
As you by falling did honor them amidst ruined Minsk.

5

Sleep in peace, sleep, no care concerns you.
It looks as though you flash a thought though dead—
Still shines from you the proud and moral brow,
Still sings through you the plea of Levi Yitshok's *Thou*

Is love extinguished by a darkening storm?
Can a snowfall really blanket fire?
Like two Sabbath candles kindled
Shine your hands from out your bier.

You used to like to close your eyes in thought,
When you pondered something, to see it clearer,
No you keep beneath their lock, your pain,
May it not gush forth here before your bier.

There's so much light around you—yet of mirrors, none.
Just so readied your first-night make-up . . .
As if: your mouth's about to stir
And "with the right foot" off to the stars you've gone . . .

6

Your face turns back to stuff unlined
And death does its ruinous work betimes;
Absorb your tissue this last time music,
It is—your beloved—from *Third Benjamin Abroad*.

Along with sounds, sucked full of tears and light,
Go to eternity with pains uncolored,
Be not ashamed of your wounded ancient face,
Of your smashed and broken kingly pate.

דאס איז דיין ווארט אין בלוט, דיין העכסטער גרויס,
 אין וועלכן מויםערהייט דו לעכסט איבער דער בינע, —
 גיי אין דער אייביקייט אריין — דיין אייפֿטריט איז באַרימט,
 דיר וועלן פֿלעקסענדיק באַגעגענען די שמערן פֿון באַניען.

ערנעץ אין הימל, צווישן בלאַנדזשענדיקער בלאַנקענדיקער שנין,
 זיך מוט אַ צינד אַ שמערן אין דיין לויכטנדיקן שם און;
 שעם זיך נישט מיט דיין געלעכטערמקייט און מיט דיין פֿיין,
 — זאל די אייביקייט זיך שעמען!

7

דער פֿאַרהאַנג לאַזט זיך נישט אַראָפּ.
 נישט פֿאַר דעם מוים שליסן די אויגן דינען זיך אַצינדער צו שוין,
 עס וועט אַ דור אַ גאַנצער טראַגן שמאַלץ דיין גאָב,
 ווי דו פֿון פֿאַלק — די גאַלדענע ירושה.

נייט נישט אַוועק פֿון אונדז.
 דרינגסט אין אונדז מיפֿער נאָך אַריין מיט צימיקייט באַאַדן,
 ווי ס'דרינגט אונטער דער וואַרעמקייט פֿין זון
 דער זאָם אַריין אין אייפֿגעוועקטן באַדן.

מיר וועלן מער נישט אַנקלאַפֿן אין מיר
 פֿון אַרבעט-צימער דינעם, דערזען דיין פֿראַפֿיל,
 נאָר אַן אַ קלאַפֿ אַריינגיין וועלן מיר
 אין האַרץ אַין דינעם, וואָס איז פֿאַר יעדן אַפֿן.

וואָס האָט צו אַלעמען באַלאַנגט,
 ווי מע באַלאַנגט די זון, די בערג און מאָלן...
 און ווייטער — מיטן טרוים פֿין אונדזער לאַנד
 אין דר'הייך, ווי אויף אַ גאַלדענער גאַנדאַלע.

This is your word in blood, your noblest paint,
 In which, a corpse, you outlive the stage—
 Go into eternity—your appearance is renowned,
 The stars of dawn will greet you with applause.

Somewhere in heaven, midst wandering gleaming shine,
 A star lights up in your brilliant name;
 Be not ashamed of your defilement and your pain,
 —Let eternity be ashamed!

7

The curtain does not descend.
 Not ere death do your eyes now close,
 a whole generation proud will carry your gift,
 As you your people's—golden heritage.

You do not depart from us.
 You enter all the deeper into us laden ripe,
 As under the sun's rays warm
 A seed deep penetrates into the weakened earth.

We'll no longer knock at the door
 And see your profile in your room,
 But without a knock we'll enter
 Into your heart, open bare to all,

That to all belonged,
 As does the sun, the hills and vales ...
 And beyond—with the dreams of our land
 On high, as on a golden gondola.

translated by Herbert H. Paper

ELEGY FOR THE SOVIET YIDDISH WRITERS

I

I weep for you with all the letters of the alphabet
 that made your hopeful songs. I saw how reason spent
 itself in vain for hope, how you strove against regret—
 and all the while your hearts were rent
 to bits, like ragged prayer books. Wanderer, I slept
 in your beds, knew you as liberal hosts;
 yet every night heard sighs of ancient ghosts:
Jews converted by force. My memory kept
 it all, your hospitality, and all that Russian land
 that fed me, broad as its plains and confining as a cell,
 with its songs on the Volga, and the anchor sunk in sand;
 homeland all gone down in blood. And so I tell
 your merits, have always looked to your defense, not to justify
 for pity of your deaths, but for what you were when all the space
 of Russia sustained you still, and you lived your deathly lie:
 Marranos—your deepest self denies your face.

II

I saw you, stunned and dumb,
 Yiddish poets of Minsk, Moscow, Kiev, when they brought home
 Job's heavy hurt, the few whom fate had spared. Agonized,
 you saw the credo you had catechized
 in holy Hebrew—*Ani m'amin*
b'emunah shlgmah—fall dead in the ravine
 at Kiev, among the hidden slain: "With full faith I believe
 in Friendship of Peoples!"—faith even faith could not retrieve
 from Babi Yar.

CHAIM GRADE
 (1910-1982)

"Are you asleep?" David Bergelson came to me in the night:
 "No sleep for me, Chaim. My bed is all nails from fright
 of what we hoped for—the New Enlightened Man!
 And I have lived to know him in my own life's span."
 I can see his noose hanging down like lead,
 and his canny eyes, quick to find.
 From the way he bites on the knot of his thoughts with teeth set
 askew in his head
 I can tell no one knows better the maze of his mind.

III

Aaron Kushnirov fought in the Civil War:
 Communist, gray-haired captain, he fought with his own disillusionment even more.
 In the vastness of victory at Vilna, the smashed synagogue
 shook him out of his fog.
 His son fell in the fighting, the father with wet eyes
 came: "My son was your age—should it surprise
 you, little brother, that I talk to you tenderly? Don't take offense!
 Teach me Scripture. In Yiddish, so I can feel the sense."
 On an old violin David Hofstein played a Yiddish air,
 and often David Bergelson played with him—a fiddling pair.

Both covered me with mourning: no fiddles' cries
 went with them to the sacrifice.
 Hofstein came to see Tel Aviv building;
 the Russian fields, unyielding,
 drew him home. Home sentenced him to die
 a traitor; he laughed, with a madman's eye.

IV

Mikhoels, tragedian of Tevye and King Lear!
 The milkman's faith, the king's despair—
 your very fingers speak the lines,
 while double-dealing fate plays on.
 They call you Solomon, and Moscow crowns
 you King. I myself would rather shun
 Mikhoels; I fear nothing in him throbs
 for Solomon's Song, or Israel's sobs.
 But one New Year's night when a blizzard beat,
 and partied and vodka'd all Moscow went mad,
 and both of us drunk we pitched through the sleet,
 he groaned out the grief that stuck in his blood:
 "I play the King with my hands, Susskin the Fool with his feet.
 The audience knows no Yiddish; we bleat
 to an ignorant hall." The nation trembled at his death
 when tyranny snuffed that guiltless breath.

V

I sat on the springs of a faded chair,
 and, leaning on his cane, with wild gray hair,
 Dobrushin stood prophetic. The place was cold and in need of a
 broom.
 Spiders walked on the books and webbed the air.
 Between mountain peaks, in the middle of the room,
 as if beside Mount Ebal and Mount Gerizim,
 Dobrushin speaks: "The world is all Hitler! Cursed, a snare!
 Blessed be our Soviet land, and sacred Socialism!"
 Only *der Nistar* warned: "Children, beware,
 run away!" He alone ran off, old man, into the ground.

On the last of my Moscow nights I found
 Leib Kvitko guzzling *schnapps*. I guzzled with him.
 The village cow was in his clothes, he smelled of milk and bread,
 the steppe stuck to his ears.
 "Don't talk ill of Russia!"—his kiss was thick with beers.
 "Don't talk ill of Russia!"—he chased me down the stairs.
 Murdered poet! —What would you call after me now?

Smelling of summer, a stag with belly sated,
 charming as a child, Kvitko smiled and prated.
 But Bergelson bellowed, "A third eye's what you'll need
 for all the tears you've yet to lose if you run,
 Chaim—you'll only run to weep!" Feffer gave his creed
 with outstretched arm: "The days of the trials are done."
 Posters on walls could thrill us then—but he forgot
 the walls of the cellars where the prisoners were shot.
 The day of his trial—let me be mute:
 praise God I wasn't there. I feel my own head crack
 with the bullet aimed at Colonel Itzik Feffer's back
 in cold murder. Hard for me to speak of him, and then
 hard not to. Still let me deliver
 his name from evil repute. *Ani ha-gever!*
I am the man!—When we met to remember the slain
 I saw his tear, and heard his hallowed Amen.

VII

Murdered poets! no vengeance for your blood.
 Turned into a crowd of ghosts. What stood
 watch over you—gates, guards, bars—gone:
 till it seems you are skimming my window under the moon.
 Sometimes you are the wind and the fog up from the sea,
 sometimes a shadow. In a dove's flash
 I see you; or you flame up like an ash
 in my face; or your tears fly free
 from a cloud. Like a chorus of birds on a single steeple,
 brightly you sang the Oneness of People.

Leaf-gold that credo: as leaves that fall
 to their dun death after all.
 You were not meant for larks who sing while they stray—
 yet like Bedouin birds, from day to day,
 you wander about unredeemed, and drag
 tears to the full in your water jug.

VIII

Peretz Markish flies into my room with the storm,
 flies out again with the lightning's flare,
 his grave grown scant for his giant's form,
 his arms spread wide with wing-like whirr.
 Stormy poet, enchanting silhouette,
 how the style of your step bewitched!
 But when you ranted a great bird twitched,
 and your poems were rant caught up in a net,
 thickets of words. You boomed like a wind,
 all gusto and gladness—"Why does everyone fret?"
 The storm in your song was thinned
 for the doomed Siberian dead.
 "Am free, am free, am free!" you said;
 wild as your poems, you shook out your wild hair.
 Already the rifle was cocked to tear
 Apollo's wreathed and lovely head.

IX

Remember the poet who had no legs!
 The Germans hurled his wooden pegs
 after him, onto the pile of dead. Vilna townsmen both,
 Gradzinski and I. They threw his legs with a jeer. And I am loath,
 Markish, mourning you, to pierce your pride with grisly metaphor
 made to mourn your song (but it was a god of wood
 flung after you into the grave—that poem where with a roar
 of rage you paid violent tribute to the dead.)
 "Who can sleep? The horror!" you used to gasp. "The German
 dregs,
 hangmen! To throw at a legless man his legs!"

Since then your mouth is numb and dumb. And since you fell,
 I have no sleep or praise for God for any miracle,
 though I came safe away. The miracle you waited for—
 that the Revolution's poets might not become its prey—
 vanished with the verdict on that fearful day:
 "Slay the Jewish poet, slay his Lenin medal, slay slay slay!"

X

I weep for your beauty, gone to dust,
 comely as Adam on his first day.
 Your glance silenced me to awe.
 A god made your mouth, your face, your hands.
 As David mourned his friend in a bond of trust,
 Mount Gilboa's battle-fallen prince,
 so I mourn you, Peretz Markish. Your wound, long stilled,
 oozes in my heart. O you whom the rule of Stalin killed,
 my brothers, poets!—no one knows your burial place
 in the land where you were sentenced to disgrace
 even after death. Your language, your repute,
 were trampled underfoot.
 Then let this song be your monument and rest.
 In every phrase I cache your being, lest,
 blundering birds, you wearily go
 after death's black ship, to and fro.

XI

Sacrifices of my Yiddish tongue, peace to your dust!
 Pockmarked Father of Peoples with a hangman's lust,
 whose celebrants sang in tens of tongues,
 demon escaped from the Flood—was it on him your muse
 bestowed her Yiddish songs?
 I was in that hell and I know the cause!
 The Jew in the chorus made you rejoice;
 where terror goes, love pursues.
 Sing or die was your choice:
 in the West they were killing Jews.
 So you sang your festival airs, and shook with fear

of a knock in the night at your door.
 I don't judge your neighbor the Slav; he proved to be
 —himself. But may the ruffraff that counseled me to hide
 your anguish from the world outside
 drop like rotted branches from our tree.

XII

Ghosts justify my despair, phantom faces
 smile their lost mute shame.
 Through nights of fever and dream
 you razed your palaces
 to glimmering ruin. In your poems you were
 like a pond—crooked mirror
 for the world of truth. The young
 have forgotten you and me and the hour
 of our grief. Your widows receive their dower
 of blood money. But your darkly murdered tongue,
 silenced by the hangman's noose,
 is no longer heard, though the muse
 again sings in the land. You left
 me your language, lilted with joy. But oh, I am bereft—
 I wear your Yiddish like a drowned man's shirt,
 wearing out the hurt.

Cynthia Ozick

איך וויין אויף אייך מיט אלע אותיות פון דעם אלף-בית

(עלעניע אויף די סאָנעטיש-יידישע שרייבער)

- איך וויין אויף אייך מיט אלע אותיות פון דעם אלף-בית,
וואָס איר האָט אים פאַרנוצט צו זינגען האַפּערדיקע לידער.
איך ווייס פון אייער איינגערעדטער האַפּענונג — און ווייס
פון אייערע צעפליקטע הערצער, ווי אַן אלטער סידור.
איך האָב ביי אייך אין הויז גענעכטיקט אויף מיין געזונד,
און פון מיין שלאָף אין אייער הויז האָב איך געהערט דאָס שאַרפֿן
פון אויפגעלעכטע שאַטנעס אין אַ צייט פון גזירת-שמד —
געדענק איך עס, ווי אייער חסד פון הכנסת-אורחים;
ווי איך געדענק דעם רוס וואָס האָט דערלאָנגט מיר ברויט ביים שוועל,
ווי איך געדענק זיין היים-לאַנד וואָס פאַרגייט אין זיינע בלוטן
מיט ברייטקייט פון דעם סמעט, מיט ענגשאַפט פון אַ תּפֿיסה-צעל,
מיט לידער אויף דער וואַלגע און געבויגנקייט פאַר קנוטן.
דעריבער האָב איך שמענדיק גאַנגעזוכט אויף אייך אַ זכות,
זיט מחמת אייער טויט האָב איך אויף אייך געפונען זכותים;
ביי אייער לעבן נאָך אין לאַנד פון רחבותדיקן רוס
האָב איך געוואוסט, אז אין דער טיף פון האַרץ זייט איר אנוסים.
- איך האָב געזען ווי איר האָט שמוס געשוידערט און געשמוינט,
פאַעטן יידישע פון מינסק, פון מאַסקווע און פון קיעוו,
ווען די געראַטעוועטע, וואָס דער גורל האָט געשוינט,
אייך האָבן אַנגעזאָגט די בייזע אומגליקן פון איוב.
איך האָב געזען אייך ציטערן פון גרימצאָרן און צער,
ווען אייער גלויבן: „אני מאמין באמונה שלמה
אין פעלקער-פריינדשאַפט!“ — איז געלעגן טויט אין באַבי-יאר
מיט די הרוג-קיעוו אין די גריבער די געהיימע.
בינאַכט איז דוד בערגלאַסן אַריין צו מיר: „איר שלאָפט?
מיר שלאָפט זיך ניט. אַ פולע בעט מיט משוועקעס, חיים.
מיר האָבן אויפן נייעם אויפגעקלערטן מענטש געהאַפּט,
האָב איך דערלעכט אויף מיין אלטע יאָר דעם מענטש דעם נייעם!“
איך זע נאָך ווי עס הענגט אַרומער בלייאַיק-שווער זיין לופּ,
איך זע נאָך זיינע ברוינע אויגן פון אַ קלוגן טיגער,
און ווי ער בייסט מיט קרומע ציינער זיין געדאַנקען-קנופּ,
אז קיינער איז ניט פון זיין אייגענעם כאַראַקטער קליגער.
- געקעמפט האָט אהרן קושניראָוו נאָך אין דעם בירגער-קריג,
געקעמפט האָט אויך דער קאָמוניסט אין אים מיט זיין אַנטווישונג.
די ווילנער שול די חרובע האָט גאַנץ גרויסן זיג
אים אויפגעוועקט, דעם גרויען קאַפיטאַן, פון זיין באַרוישונג.
געפאַלן איז זיין זון אין שלאַכט. האָט ער פאַר מיר געוויינט:
„מיין זון איז אלט געווען ווי דו. דאַרף דיר ניט זיין קיין חידוש
פאַרוואָס איך דוץ דיר, ברודערקע. ניט דאָס האָב איך געמיינט!
איז לערן מיט מיר חומש און פאַרטייטש עס מיר אויף יידיש.“
ס'האַט דוד האַפּשטיין אויף אַ יידיש פידעלע געשפילט.
אויך דוד בערגלאַסן. געשפילט זיי האָבן אַפּטמאַל ביידע.
די ביידע דודס האָבן אין אבלות מיך פאַרהילט,
ווייל ניט קיין פידל-שפיל האָט זיי באַגלייט צו דער עקידה.
ס'האַט האַפּשטיין צוגעקוקט ווי תל-אביב האָט זיך געכויט,
האַט אים אַהיים צו פעלדער רוסישע צוריק געצויגן.
און ווען די היים האָט אים פאַרמשפּט צו אַ בגידה-טויט,
האַט ער פון טויט צעלאַכט זיך מיט משוגענע צוויי אויגן.
- מיכאַעלס, טראַגיקער פון טביה און פון קעניג ליר!
דעם מילכיקערם במחון און דעם קעניגס טויט-פאַרצווייפלונג
האַסטו מיט דיינע פינגער אויסגעשפילט. און אויך מיט דיר
דער גורל האָט געשפילט אַ שפיל פון ניט-געהערטער כּפּלונג.
ס'האַט מאַסקווע אַנגעמאַן אַ קרוין דעם „קלוגן סאַלאַמאַן“.
איך האָב זיך ווייט געהאַלטן פון דעם שווישפילער מיכאַעלס,
ווייל איך האָב ניט געטרויט אים, אז אים גייט ביז ווייטאָג אַן
ישראלס שיר-השירים און די קלאַג-לידער ישראלס.

נאָר איינמאל אין אַ נאכט פון פראַסס און ווירבלענדיקן שניי, ווען מאַסקווע האָט געהוילעט און געבושעוועט מיט ניי-יאָר, און ביידע האָבן מיר געדרייט זיך שיכור אין זאָווי.

60 האָט ער פאַר מיר אַרויסגעקערעכצט וואָס אים איז בלומיק-מייער : „איך שפיל דעם קעניג מיט די הענט, און זוכקין שפילט דעם לץ מיט זיינע פיס. דער זאַל פאַרשטייט נים אונדזער יידיש לשון.“ זיין מויל האָט אויפגעשוידערט אויך דאָס לאַנד, וואו קיין געזעץ באַשירעמט נים דאָס לעבן וואָס ווערט אומשולדיק פאַרלאָשן.

65 אויף שפרינג-פּעדערס בין איך געזעסן אין אַן אַלטער שטול, און אויף זיין שטעקן אָנגעשפאַרט געשטאַנען איז דאָברושין מיט גרויע האָר צעשוויבערטע. דער קאַלטער צימער פול מיט שפינגעוועב, מיט שטויב פון ביכער און פאַרוועלקטע פלוישן ; געשטאַנען אינדערמיט פון שטוב, ווי ער וואַלט זיך געשטעלט נביאיש צווישן ביידע בערג, הר-עיבל און הר-גריזים :

70 „די וועלט איז אַ פאַרשאַלטענע. אַ הימלער איז די וועלט. געבענמטש איז אונדזער ראַטן-לאַנד ! מיר בויען סאַציאַליזם.“ דער נסתר בלויז האָט אונדז געוואָרנט : „קינדערלעך, אַנטלויפט !“ נאָר ער אליין, דער אַלטימשיקער, איז קוים צום מויל דערלאָפן. 75 לייב קוויטקא האָט אַ גאַנצן אַוונט שנאַפּס מיט מיר געזויפט — די לעצטע נאכט וואָס איך האָב נאָך באַדאַרפט אין מאַסקווע שלאָפן. געשמעקט האָט ער מיט דאַרפישקייט, מיט מילך, מיט ברויט און סטעפ : „באַרעדט נים רוסלאַנד !“ — און מיט מיר צעקושט זיך בגילופין. „באַרעדט נים רוסלאַנד !“ — האָט ער נאָכגעיאָגט מיך אויף די טרעפ. 80 דערמאָרדעטער פאַעט ! וואָס וואַלטו איצט מיר נאָכגערופן ?

געשמעקט האָט קוויטקא זומערדיק און זעטיק ווי אַ סטויג, און ווייך האָט ער געשמייכלט, פריש מיט קינדערישע חנען. נאָר בערגלאַסן האָט בייז געברומט : „איר וועט נאָך אַ דריט אויג זיך אויסוויינען וואָס איר אַנטלויפט. איר וועט נאָך, היים, וויינען !“ 85 אויך פּעפּער האָט געשוואָרן מיט אַן אויסגעשטרעקטער האַנט, אַז ס'וועלן נים צוריקקומען די טעג פון די פּראַצעסן. מיר האָבן דעמאָלט זיך אַנטציקט מיט בילדער אויף אַ וואַנט — האָט ער די קעלער-וואַנט פון די צעשימונגען פאַרגעסן. דעם טאָג פון זיין פּראַצעס וויל איך נים ברענגען אויף מיין מויל. 90 איך בין ביים משפט נים געווען, אַ לויב צו מיין באַשעפּער. איך פיל, מיין קאַפּ צעפּאַלט זיך פון דער קאַלט-געציילטער קויל אין דער פאַטילניצע פון דעם פאַלקאָוויניק איציק פּעפּער. דאָס ריידן וועגן אים און אויך דאָס שווייגן איז מיר שווער, דאָך וועל איך נאָכזאָגן אַ שבח אויך זיין באַרעדטן נאָמען. 95 אני הגבר ! איך האָב צוגעזען זיין שמילע טרער, און ווי ער האָט אויף אונדזער קדיש פרום געענטפערט : אמן.

פאַעטן אויסגעמאָרדעטע — אַן גואלי-הדם ! אויך איר זייט שוין פאַרוואַנדלט אין אַ מחנה פון געשפּענצטער, און אייך פאַרהאַלט נים מער קיין וואָך, קיין גרענעץ און קיין צאָם 100 אַרומצופלאַטערן ביינאַכט אין ליכט-שיין ביי מיין פּענצמער. אַמאָל זייט איר דער ווינט און נעפל וואָס קומען אַן פון ים, אַמאָל זייט איר בלויז שאַטנעס, און אַמאָל — אַ משאָמע מוילן ; איר גיט אַמאָל ווי גלייאק אַש אין פנים מיר אַ פלאַם, איך זע אייך אויך אין וואַלקן-בראָך וואָס וויינט אויף מיינע שויבן. 105 די ברידערשאַפט פון פּעלקער, ווי די צווייגן אויף איין שטאַם, האָט איר אין זעלבן נוסח און אין כאָר באַזונגען מונטער. נאָר אייער אַני-מאַמין, אויסגעזונגען מיט אַ גראַם, איז איצט פאַרוואַנעט בלעטער-גאַלד וואָס פאַלט פון בוים אַרונטער. כאַטש איר זייט נים געווען קיין זינג-פייגל וואָס זינגען סתם, 110 איז אייך באַשערט אויך נאָכן מויל ווי פייגל אומצוואוואַגלען, ווייל אייער בלוט איז נים דערלייזט דורך גואלי-הדם, ווייל איר זייט אָנגעלאָדן נאָך מיט פולע טרערן-לאַגלען.

- אריין איז פריץ מארקיש ווי א דונער אין מיין שמוב,
ארויס איז פריץ מארקיש ווי א בליץ-שיין פון מיין שפיגל,
ווי ער וואלט אויסגעוואקסן ריזיק-מעכטיקער אין גרוב,
און זיינע ארעמס שפרייטן זיך ווי אויפגעפאכטע פליגל.
אין דיין געשמאלט און הויכן שוואונג, מיין שטורמישער פאעם,
בין איך פארליבט געווען. דאך זאג איך דיר דעם הארבן אמת:
א גרויסער פויגל האט געפלאמערט ווען דו האסט גערעדט,
און רייד האסטו צונויפגערופן אויך אין די פאעמעס.
גע'רעש'ט האסטו מיט ווינט אין דיין געדיכטן ווערטער-וואלד,
געיובלט און געזונגען לוסטיק-פריילעך: „ניט געדייגעט!“
נאר וואו איז אין דיין זינגען דער פארבארגענער געוואלד
פון די פארמשפאטע צו שטארבן אין סיבירער מייגעס?
דו האסט צו מיר געשריען: „איך בין פריי! בין פריי! בין פריי!“
און דיין משופרינע, ווי די לידער דיינע, ווילד צעשויערעם.
נאר דעמאלט איז שוין צוגעגרייט געווען די קויל פון בליי
פאר דיין אפאלאקאפ דעם קרויזיקן, וואס האט באצייבערעם.
- דערמאן זיך דעם פאעם פון ווילנע אויף די פיס פון האלץ!
דער דייטש האט זיי אים נאכגעווארפן אויפן טויטן-וואגן.
און ווען איך קלאג אויף דיר, מוז איך פארוואונדן נאך דיין שטאלץ,
ווייל מיט א גרויזאמען פארגלייך מוז איך דיין ליד באקלאגן.
ווי מיין בן-עיר גראדזענסקי, דער פאעט און אינוואליד,
וואס ס'האט א דייטש אים נאכגעווארפן זיינע פיס מיט חוזק,
האט אויך דיין אפגאט נאכגעווארפן אין דיין גרוב — דיין ליד,
וואו דו האסט מיט א שטורעם-ווינט פון רייד געלויבט אים ברויזיק.
אויך דו פלעגסט אפזיצן: איך קען ניט איינשלאפן פון גרויל.
א מענטש אן פיס, און ס'ווארפט א דייטש א תלין נאך די פיס אים!“
און זינט דו האסט א פאל געטאן מיט א פארגליווערט מויל,
קען איך ניט שלאפן און קען אויך ניט זאגן על-הניסים,
וואס איך בין גאנץ ארויס; ווייל דו האסט אויך דערווארט א נם,
אז ס'וועט די רעוואלוציע איר באזינגער ניט דערמארדן.
נאר דיינע שופטים האבן אויסגעשריען ביים פראצעס:
א טויט דעם ייד, דעם דיכטער, און א טויט זיין לענידארדן!
- דיין שיינקייט וואס פארפילט אין שטויב באווייט איך נאך ביז איצט.
ביסט שיין געווען ווי אדם אין דעם טאג פון זיין באשאפונג.
א גאט האט דיינע הענט, דיין פנים און דאס מויל געשניצט,
און ביי דיין אנבליק בין איך שמיל געבליבן פון פארגאפונג.
ווי דוד האט באוויינט זיין חבר אין געטרייען בונד,
דעם פרינץ וואס איז אויף די גלכע-בערג אין שלאכט געפאלן,
באווייט איך, פריץ מארקיש, דיין שוין-אויסגעטריפטע וואונד,
וואס האט אין מיין הארץ אבער נאך ניט אויפגעהערט צו קוואלן.
און קיינער ווייס ניט אייער קבר אין דעם ראטן-לאנד,
הרגי-מלכות-סמאלין, מיינע ברידער און פאעטן!
פארמשפט האט מען אייך אויך נאכן טויט אויף מארד און שאנד,
מען זאל אויף אייער קבר ווי אויף אייער לשון מרעמן.
איז זאל מיין ליד אייך א מצבה זיין, די לעצטע רג, אין יעדן פערז באהאלט איך אייער לייב ווי אין א קאסטן,
אז איר זאלט ניט ווי מידע פייגל בלאנדזשען ערגעץ-וואו,
און זוכן אויף א טויטן ים א שיף מיט שווארצע מאסמן.
- קרבנות פון מיין יידיש לשון, רו צו אייער שטויב!
צום פאטער פון די פעלקער ... דער געשטופלטער רוצח,
אויף צענדלינגער לשונות א באזונגענער מיט לויב;
צום רשע דעם געבליבענעם פון מכול בימי נח —
צו אים האט איר באדארפט עס זינגען אייער יידיש ליד?
געווען בין איך אין דעם גיהנום און איך ווייס די סיבה!
דערפרייט האט אייך וואס מיטזינגען אין כאר מעג אויך דער ייד,
און ווייל פון אומהיימלעכן פחד קען אויך ווערן — ליבע.
איר האט געהערט: אין מערב בושעוועט דער יידן-האט,
און איר האט בלויז געהאט איין אוימוועג: שטארבן אדער זינגען.
האט איר געזונגען: „יום-טוב וועט אויך זיין אויף אונדזער גאס!“
און אין די נעכט געצימערט אז מען זאל אין מיר ניט קלינגען.
איך משפט אויך ניט אייער שכן, דעם געפרוואוטן סלאוו.
נאר די, וואס האבן מיר געהייסן אייער פיין פארשווייגן
ווען איך בין אין דער וועלט ארויס — דער רויטער ערב-רב
וועט אפפאלן פון אונדזער בוים ווי דורכגעפילטע צווייגן.

ווי מרויעריק מיר איז וואס שאטנס גיבן מיר גערעכט
מיט זייער בלאנדזשענדיקן, שטומען און פארשעמטן שמיכל.
פון אייער חלומען און פיבערן דורך לאנגע נעכט,
געבליבן איז די שיינקייט פון א רואנירטן היכל. 180
אין אייער ליד זייט איר געווען געגליכן צו א טייך,
וואס שפיגלט אפ די ווארהאפטליכע וועלט — קאפויער.
געבליבן איז א יונגער דור וואס פרעגט זיך ניט אויף אייך,
און ניט אויף מיר, און ניט אויף אונדזער דורותדיקן מרויער.
פאר אייער לייב-און-לעבן אין דער פינצטער אומגעבראכט, 185
באקומען האבן אייערע אלמנות — געלט, דמי-כופר.
נאר אייער לשון, וואס תלינים האבן שטום געמאכט,
איז ווייטער שטום אין לאנד, וואו דיכטער זינגען נאך אן אויפהער.
איז מיר געבליבן אייער לשון! ווי עס בלייבט דאס קלייד
פון א דערטרונקענעם וואס איז אין טייך געבליבן ליגן. 190
א, מיר איז ניט געבליבן אייער אויסגעבראנטע פרייד,
נאר נאר דאס ביטערניש פון אייער יידישלעכן ניגון.

The Sonnet

* JACOB FRANCES (1615-1667)

לולי ידעתיך, אהבה, מאמש,
לולי בנדי פעלך מששתי,
לולי בלבי להבה הרגשתי,
וכשבלול אלך למאז תמס;

Had I not known you, Love, before today,
Not touched with my own hands your works of art,
Nor felt your burning flame within my heart
To melt me like a snail, slithering away;*

לולי למיום אחזה השמש
תקפף וממשלתך בעיני חשתי
במחנה הזה אשר פגשתי
ממין אנושי עד בעיר ורמש—

Had my own eye not sensed, from the first day
I ever saw the sun, what powerful part
You play in all our lives, even from the start:
Both man and beast, and all the smaller prey;

האהבה, היום חשבתך אין,
תהו ואפס נחשב לי חשק,
לו אקראה טלה בצורת ליש;

I would have thought you, Love, to be all gloss,
I would have thought quite nothing of Eros,
He would have seemed a lamb clothed like a lion.

כי אזרה עפרה לנגדו זין,
לבה לבוש שריון למול כל נשק,
חציו בחיקה שעה על שיש.

For my beloved stood up to desire,
Her heart a coat of arms against all fire,
His arrows at her breast like wax on iron.

— Marcia Falk

* Psalms 58:9—As a snail which melteth, let every one of them pass away. (KJV)

Autumn

(1889-1966) א. גלאנץ-לעיעלעס

(A Sonnet Ring)

ה א ר ב ט

(סאָנעט-רענג)

I

מיין לויב דיר, הארבסט, מעזאן פון רייפן גאלד,
פון דורכזיכטיקע בענקענדע קריסטאלן,
פון קלוגע ביימער — ריזיקע קאראלן,
פון ברייטער רו, וואס שמייכלט אויף רעוואלט.
עס זינגען רו און אומרו דאך די שטראלן

I praise you, Autumn, season of ripe gold,
Of cold, translucent, and nostalgic crystals,
Of wise trees—giant colonies of corals,
Of wide rest, that smiles at all revolt.

דערפון בלויז, וואס מיר האבן ווען געוואלט.
דער הארבסט לערנט וויזוהייט אונדז. זיין רייכקייט צאלט
פאר פריילינגס לייכטקייט, פאר די שווערע וואלן

Unrest and rest are merely the rays

Of everything we ever wished to have.

Autumn teaches wisdom. Its richness pays

For Spring's light-heartedness, for heavy waves

פֿון זומער, וועלכע נאָרן מיט דער לאַסט
פֿון פֿאַלשע און פֿאַרפֿירנדע מיראַזשן.
„וואָס ווען געוואָלט“, און ווען געליבט, געהאַסט —
ס'איז אַלץ נישט מער, ווי פֿינגע קאַמפֿלאַזשן.

דער אמת איז אין האַרבסט קאַלאַראַטורן:
אַראַנזש, וויאַלעט און טרוימענדע פּורפּורן.

II

אַראַנזש, וויאַלעט און טרוימענדע פּורפּורן.
ס'איז נישט די פֿול-באַשטימטע ליניע וואָר,
נישט דאָס, וואָס האָט איין בילד, איין פנים נאָר,
און רייסט זיך אַפּ מיט זיכערע צעזורן.
וואָר איז דער האַלב-טאָן, דער געמישטער כאָר,
וואו ס'קלינגען ציטערדיק זיך צונויף די שפּורן
פֿון פֿילע קלאַנגען, צייטן, קרעאַטורן,
וואו ס'בענקט דער כאָס אַלץ צו ווערן קלאַר.

דאָס איז דער האַרבסט. דאָס זיינען די פֿאַרנאָכטן,
ווען ס'איז איינציטיק אומעטיק און העל,
ווען ס'עפֿנט אַלע שלומערנדע פּראַכטן
די פיינלעך-לויטער ווערנדיקע זעל.

דאָן בעסטו צו אַ פֿרוי, ווייט אין לאַזורן:
„אין דינע צארמע, שמראַליקע קאַנאָרן.“

III

אין דינע צארמע, שמראַליקע קאַנאָרן
שוועכט אום מיין טרוים, דו זעלטן-ווייטע פֿרוי,
דו איינציקע, וואָס נאָר אין אַוונט-בלוי
דערשיינט מיר, געשפּין פֿון עטער-שנורן.
דורך צופֿאַל זיינען מיר נאָר ווייט אַזוי —
צוויי אַפּגעזונדערט-בלאָנדזשענדע פֿיגורן,
צוויי אַפּגעשפּאַלטן-בענקנדיקע שפּורן
פֿון איינס, דאָס ווייט און שוואַרץ פֿון בלויז איין גרוי.

ניין. ניט פֿון גרוי. פֿיל ריכטיקער: וויאַלעט,
וואו רויט און בלוי אין וואונדער-אַמאַלאַכע
העל זיינען אַניסאַניש אַ דעם,
אין איינציק-לויטערע, פֿאַרבענקטע גאַמע.

אין דיר, אַ, זעאונג, דו פֿון בלוי און גאָלד
ווערט נאָר מיין זעלן-פֿלאַגמער אויפֿגעראַלט.

In you, oh vision live in blue and gold,
The tangle of my soul is now unrolled.

Of Summer, which delude with all the burden
Of false, deceptive, desert-like mirages.
What you "ever wished," or loved, or hated--
It is no more than pretty camouflages.

Truth lies in Fall's coloraturas: purpose
In orange, violet, and dreamy purples.

II

Of orange, violet, and dreamy purples.
Not the fully-determined line is real,
Not that which has one image, or one face,
And is cut up by self-assured caesuras.
Half-tones are real, the compounded choir,
In which, vibrating, still resound the traces
Of multitudes of times and sounds and creatures,
Where chaos yearns for lucidity.

And such is Autumn, when the evening twilights
Are simultaneously depressed and bright,
And when your soul, while growing painfully clear,
In all its slumbering beauties opens up.

Then pray to a far woman, in blue azures:
"Within your delicate and radiant contours."

III

Within your delicate and radiant contours
Hovers my dream, you rare and distant woman,
Unique one, you emerged in evening blue
Before my eyes, a web of ether-threads.
Through chance alone we are so distant far--
Two separately wandering existents,
Two split-apart and craving traces of
A one. The white and black of mere one gray.

No, not of gray. More truly it is: violet,
Where red and blue sing brightly a duet
In unison, a wonderful amalgam,
In one uniquely-lucid, yearning gamut.

I praise you, Autumn, season of ripe gold,
Of orange, violet, and dreamy purples.
Within your delicate and radiant contours
The tangle of my soul is now unrolled.
Memories, visions, images and faces--
The color-sated Autumn paints and paints.
Each image tells: you could, you should, you meant.
In all--my Ego's distant-faded traces.

What now exists is shadowy entr'acte.
The sunset is but eve of a new morning.
You sense: it is not yet the final act,
Ahead--the stunning wonder, yet unborn.

Oh, wonders here and there, through me speaks out
Their voice: both late and early, low and loud.

(Roscoe, N.Y., August-September, 1922)

trans. Benjamin Hrushovski

XV

מיין לויכ דיר, הארבסט, מעזאן פון רייפן גאלד,
ארענזש, וויאלעט און טרויסענדע פורפורן.
אין דינע צארמע, שטראליקע קאנטורן
ווערט גאר מיין זעלן-פלאנמער אויפגעראלט.
זכרונות, בילדער, זעאונגען, פיגורן —
דער פארבן-זאמער הארבסט מאלט אלץ און מאלט,
יעטוועדעס בילד דערציילט: געקאנט, געזאלט,
אין אלץ מיין איכס פארגאנגען-זייטע שפורן.

וואס צינד, אין שיינבארער אנטראקט,
ס'איז דאס פארגיין, נאר ערב נייעס מארגן.
דו פילסט עס איז נאך נים דער לעצטער אקט,
פארויס איז ס'גרויסע וואונדער ערשט פארבארגן.

א, וואונדער דא און דארטן. דורך מיר רעדט
זייער שמים אי שטיל, אי הויך, אי פרי, אי שפעט.

* Mani Leib (1883-1953)

פון מיין היגל

דו האסט מיר צוגעטיילט די פולע זעט פון יארן,
די קרוין פון עלטער — שטאלצן זילבער אין די האר;
די ראיה פון אן אינד ארומצונעמען קלאר
פון היגל, וואו איך שטיי ביים שימער פון זכרון:

דעם טאל, די אפגרונטן, וואו איך בין דורכגעפארן
מיט מיינע רייטוועגן פון שפראץ פון מיין קאיער
דורך רוימן זומער, גאלדן הארבסט, ביז ווייסער וואר
פון ווינטער-טעג, ווען זייער ראד האט איינגעפארן

די קנייטשן אויף מיין שמערן פון דערקענטער פיין,
פון דורכגיין אויף דיין ערד און פון דער טרייסט פון אנען,
אז אומעטום דיין חסד איז מיר בייגעשטאנען;

אז ווי דיין האנט, וואס פירט די זון אין טאג אריין, —
אזוי האט אויך דיין האנט געשטארקט מיין אלטן פליגל,
דערהויבן מיך צו לויבן דיר פון מיין דערגרייכטן היגל.

From the Crag

You have granted me my full share of days,
The crown of old age—proud silver in my hair;
Hindsight to see clearly everywhere
From my crag, at the glint of memory:

The valley, the chasms through which I rode
With the chariots of my breaking dawn,
Through red summer, golden autumn,
To winter's white truth, when the wheels froze

The lines on my forehead from appreciated pain,
From passing through on your earth, suspecting your grace
Has everywhere stood by me and given solace

That just as your hand leads the sun into day
So too your hand strengthened my old wing,
Raised me to praise you from the crag where I cling.

זאל שרייענדיקער שמאל און גרויער שטיין פארבייטן
דאס גרינע גראז; דער בראזג פון האמער און פון צוואנג
און רויען פון דעם ראד — דאס פייגלשע געזאנג;
דער גרילץ פון זעג — די זומער-גריל; דעם פרומען פיטן —

דער מוחר. און ווי אין די אור- און ערשטע צייטן
דאס גראז וועט דורכן שטיין ארויסשפארן זיין זאג
אינאיינעם מיט דער גריל; און איבער דעם געקלאנג
פון שמאל — דער פויגל וועט פארקלינגען אלע ווייטן.

און אויך דער פיטן : פרום, פון טומל פונעם מארק,
פון האנדל-האוועניש און דעם גערויש פון רעדער
וועט ער זיך שארן שטיל מיט פארמעט, מיט און פעדער

צו הייליקייט פון ווארט, וואס איז אין שפלות שמארק, —
צו האפטן תפילות פאר דער וועלט : מיט גאט פארקניפן
דאס הארץ, די שווערמוט אויפבינדן אויף שמוע ליפן.

א פלויס

אין קילן אוונט האט דער באלעכאם
פון בוים א רייפע פלויס אראפגעריסן
אינאיינעם מיטן בלאט, און איינגעביסן
די טויאיק בלויז הויט. האט פון זיין שלאס

דער שלאפעדיקער זאפט געמאן א גאס
מיט קילן שוים. און צו פארשליסן
איר גאנצן זאפט — א טראפן ניט פארגיסן —
האט ער פאמעלעך, ווי מען טראגט א כוס

מיט וויין, אין ביידע פולע הענט די פלויס
געבראכט דער ווייב און איידל צוגעטראגן
צו אירע ליפן. האט זי מיט א ליבן

„א דאנק“ — פון זיינע הענט גענומען נאָגן
די פלויס. ביז אין די הענט איז אים פארבליבן
די הויט, דאס ביינדל און צעקלעקטער שוים.

זיי

זיי זיינען דארט, אוי, גאט, געווען א סך, א סך,
אזעלכע לעבעדיקע און אזעלכע בראווע,
אזעלכע שטאלמנע, בערדיקע און קומשעראווע
און מיט א וואונדערלעכער אויסטערלישער שפראך.

און זינגען פלעגן זיי פון אונטער יעדן דאך
אזעלכע האפערדיקע לידער און משיקאווע;
פון מלך אלי-מלך און דער שיינער פאווע,
מיט מעכיר-סדרה טראפ און צימבלען פון תנ"ך.

נאר איבער זייער קאפ — די זון האט נאר געזען
די רויז גוואלד, דעם קאלטן מעמער ביים רוצח,
ווי ער איז איבער זיי אראפ, מיט ווילדן כח,

און ס'ארט מערדעריי איז דארט געווען!
איצט זענען זיי א זכר נאך פון יענער גוואלד :
א צוויי-דריי ביימער פון אן אויסגעהאקטן וואלד.

Psalmody

Let shrieking steel and gray stone be set
For green grass; the clash of hammer and tongs
And the rush of wheels—birdsong;
Grating of saws—the summer cricket; the pious poet—

The merchant. And as in earliest and early days
The grass will shoot its stalk through the rock
In rhythm with the cricket; and over the clanging shock
Of steel—the bird's song will range far and away.

So too the poet: pious, from market noises,
From business bustling and the wheels' clatter
He will move apart with parchment, ink and feather

To the holiness of the word, which in its commonness
Is strong—to stitch prayers for the world: to knit
The heart to God, to unbind the sorrow on silent lips.

A Plum

In the cool evening the master
Tore a ripe plum straight off the tree
Together with its leaf, and sank his teeth
In the dewy blue skin. From its fetter

The sleeping sap flowed out and up
With cool foam. And to lock in all
Its sap—and let no drop fall—
Slowly, as one carries a cup

Of wine, in both full hands he carried home
The plum to his wife and gently
Brought it to her lips. She, with a kind

"Thank you," began to suck the plum that lay
In his hands. Until there remained in his hands
The skin, the pit, and clinging foam.

They

There they were many, O God, so many,
Such vital ones and unafraid,
Such noble ones, with beard and braid—
And talking in a marvelous strange way.

And under every roof they would sing—
With Torah chant and scripture cymbals—
Such rare songs, proud and boastful:
Of the golden peacock and Elimelekh the king.

But above their heads only the sun in its stare
Saw the raw fury, the killer's cold blade,
How with wild force it descended,
And what massacres were there.

Now they are but a trace of that fury:
An axed forest, a couple of trees.

Translated by David G. Roskies and Hillel Schwartz

Levivot*
(an idyl)

I

Truly it was morning, and few to equal it,
And the first of the months of Spring, lovely over the steppes of Ukraine,
Steppes and plains sea-broad — and who was the first,
First of all, to see this fresh morning's delight,
Still washed in dew and the glow of the morning star
That day and hour? — The lark was first
And raised himself on his wings skyward and rained down his melodies.
Waking the swallow in the roof and the sparrows in the thicket's branches.
Second, the sun awoke from her sleep, her face blazing
With shame that she rose late, hurried to her work,
Paint-brushing the buds, putting blue to the young bird's wing,
Curling with sparks a low wave, gilding the scales of the sea,
Warming frog eggs in the reedy recesses of fens.
She sent a waking ray to the bees: "Wake up, sleepy," and urged
A tardy grain of wheat. — Third, awoke the old woman,
The Rabbi's widow, Gittel, and she opened her shining eyes.
Pure blue, clear, without even a rack of light cloud,
The sky stretched and wrapped in fresh grasses.
Just now opening their eyes, pasture and steppes sparkle;
And tranquillity dreams in everything, a desolate sanctuary's silence,
As if sky above and earth below were amazed
At the aura's sight and at their own beauty.

Gittel hurriedly arose from her warm bed
(She covered herself with a quilt, though the cool days were already gone),
She washed her hands in a two-handle copper basin —
This basin was very old, massy and solid,
Polished to glowing with crushed brick.
(It had been a gift from her aunt, may she rest in peace,
Given to her on her betrothal day as a remembrance,
A precious utensil — and it was only twice repewtered after.)
The lips of the old woman whispered, for she prayed
Quietly as she did every day and her eyes laughed and shone.
It seemed to her as if the universe greeted her now with a charming smile,
As if everything was glad, rejoicing at life's abundant beauty.
Before her prayer was done she sensed her spotted cat
Lying at her feet, wailing and licking her dress.

He had grown thin and his hair was falling out
(it is the season of cats, their wailing is heard in the nights).
"Shame on you, old fool," the old woman fumed at him
And she filled a potsherd with milk and gave it to the spotted cat,
And the animal lapped hungrily, famished from its night wanderings.

לביבות
(אידיליה)

I

אכן בקר, שאין דגמתו רבים, אז היה
וראשון בקדשי האביב, הנאנה על שדמות אוקרינה,
שדמות נערבות נרחבות פים! — ומי זה הראשון,
ראשון לכל, אשר ראה את חמדת הבקר הרענן,
עודו רוחץ בטל והילל בן-שחר עוד מבהיק,
באותו היום והשעה? — עפרוני — הוא היה הראשון
ועלה על כנפיו אל על והמטיר משם מנגינותיו,
מעיר הדרורים בגג, ועל פארות הסבך האנקורים. —
שניה אז תיקץ משנתה החמה ולוהטים פניה:
10 בושח כי אחרה קום, נחפזה היא אל עבודתה
לעביר מכחול על ציץ ולשים בפוך כנף צפרת,
לסלסל ברצי גל נדח, קשקשות האקונוס להפז,
להחם ביצי הצפרדעים בסתר קנה ובצה.
שליחה קו מקיץ לדבורים: "הקיצו, ישנים" ומזרזה
15 בגרגר של דגן שפגור. — ושלישית געורה הזקנה
גיטל, אלמנת הרב, ותפקח עיניה המאירות.
צחים וכלילי-התכלת, באין זכר לעב קל במרום,
האיהלו שמים, ועטופי עשבים רעננים,
פקחו זה עתה עיניהם, הבריקו המגרש והשדמה;
20 ושלזה חולמת בכל, דומית בית-מקדש ששמים,
כאלו שמים ברום והארץ מתחת בתמהון
הכו למראה הזיו ותמהים בעצמם על יפם.

מהרה גיטל נתקם מעל משתה החמה
(היתה מתכסה בשמיכה ואם עברו כבר ימי צנה),
25 ונטלה ידיה בספל נחשת בן-ידותים.
עתיק היה הספל מאד, כבד משקל ומוצק,
מבריק ומוזהיר, כבא ממרוק בלבנה כתותה
(דורון לה היה מאת דודתה, עליה השלום,
ונתנה לה אותו ביום חג כלולותיה לזכרון,
30 כלי מאד יקר — ובדיל מאז אף פעמים צפונה).
לחש לשפתי הזקנה, כי את תפלותיה התפללה
חרש וכדרכה יום יום, ועיניה צוחקות ומאירות;
נדמה לה, כאלו היקום בצחוק-חן יקדמנה הפעם,
והכל שמח ושש על שפעת-החיים ויפם.
35 וטרם תפלתה תכלה כבר הרגיש בה חתולה הבדד,
נח לרגליה ומילל בתחנותים ומלקק שמלתה;
בשורו כחש משמן ושערו הולך ונושר
(והמים ימי החתולים ויללם גשמע בלילות).
"אי לי, זקן משפטה!" — תתרעם עליו הזקנה, —
40 וחרש של דוד מלאה חלב ותתן לחתולה הבדד,
ולקקת החיה בתאבון, כי רעבה מליל נדודיה.

Gittel watched the cat lapping the milk and felt
 Suddenly in her soul hunger and in her nostrils
 The smell of *levivot* filled with cheese
 And washed in buttermilk — steam rising in the pot from the boiling water.
 A smile was on the old woman's lips, she laughed at herself in her heart.
 How comes this desire? — She turned her step to the cellar
 Heavy with coolness, for there were the cheeses and pitchers of buttermilk.
 She is deep in the cellar — suddenly the sound of the dog's barking
 Rasps her ear, and the voice of someone talking:
 "Be off, go, son of Satan." It is Domaha's voice as she comes,
 But Sirka still kept barking, and Domaha lifted
 Her cane, a staff of light almond wood, over the dog's back,
 Her blow came hard at his thin knee.
 He began to set up a wail from the shrewd pain and fled,
 Tucking his sparse tail between his legs and hobbling on three.
 It was just then Gittel came to greet this Gentile woman:
 "Good morning to you, Gittele." "And a good omen for you; see,
 Here is a full pot in my hands and so I meet you, Domaha."
 "Peace to you, Gittel, my dove!" — and Domaha stands her cane
 In the corner of the small room that was the kitchen —
 "And how is your health?" "Your eyes see, Domaha.
 By the Master of the World's grace, I slowly make my way;
 And where do *your* legs carry you?" "I go to the church
 And here too is milk in a pitcher and a loaf of bread, I bring them
 To Father Vassily for the holiday." "Oh, Oh, Domaha, what holiday is this?"
 "Just so, is today a small matter?
 This is the Saint's day of Little Mikola. You forgot? Our people too,
 Many of them, healthy ones, go out to the fields on holidays, like today.
 Faith has disappeared in the people. Who comes to the monastery service?
 Two old men, three old women, while they are still alive.
 No strength is left to struggle with children of these brazen days.
 These little ones — every puppy of them — if you tell them, go to pray,
 Wag their tongues immediately: Be off! Why *today* of all days? —
 The generation dwindles, and how sad are the walls of the monastery.
 When I come into the court, who is there? A blind man, a lame man,
 another pauper.
 The sad walls of the house and Father Vassily in the midst.
 Sad, too, the voice of the bells, as if weeping for forsaken holiness.
 But here also among your own there are heretics, renegades.
 Every unclean thing, they eat — and pig! They smoke on the Sabbath!
 I remember when I was a child: Sabbath and life died down,
 Tranquillity, silence in the market place. I was almost terrified.
 Now — it is a shame, isn't it? The Sabbath, and they trade and sell.
 I am too ashamed, I, by my head, to come on Sabbath,

To buy something in a Jewish shop. Isn't it so, Gittel?
 Zalman the sheep merchant was at our place the day before yesterday.
 Buying and selling on the holiday. — Zalman! — I said, Will you truly
 Deceive your soul, will you live forever and never die?
 And your God, what will he say? Aren't you afraid of his law?
 It is Sabbath today! — And what did he reply? This Zalman turned to my son
 And said to him: "Gritza! Do you feel like giving us your mother,
 She shall be our Rabbi?" — By my head, so he said, that brazen one.

ראתה גיטל חתולה הלוקק החלב והרוישה
 פתאם בנפשה גם היא תאנת-האכל, ובאפה
 ריח של לביבות ממלאות בגבינה עשויה
 45 ורוחצות בזבדה — והאד עולה בסיר מן הרוחחים.
 בת-צחוק על שפתי הזקנה, כי צחקה בלבה על עצמה:
 אותו החשק מנין? — ותשם פעמיה למרתף,
 כבד הצנה, כי שם הגבינה וכדי הזבדה.
 היא עוד במרתף העמק — ופתאם קול נבחת הכלב
 50 צורם האזן מאד, ועוד קולו של אדם בדברו:
 "סור לך, סור בכור-שטן!" — והקול קול דומחה בבואה,
 אפס לא עמד סרקה מנבות; אז תרים דומחה
 מקלה, גזע לוח רך, על גבו של אותו הכלב,
 והיתה פגיעתה מאד רעה בארפכתו הצנומה;
 55 התחיל בוכה מאד מעצמת מכאובו — ויגוס,
 תחוב זנבו המדלדל בין רגליו, והוא מדדה על שלש.
 ויצאה כרגע גם גיטל לקדם פני אותה ה"גויה".
 — "צפרא טבא לך, גיטלי!" — "סמן טוב לך, ראי נא:
 הנה בדי כלי מלא וככה פגשתיך, דומחה!"
 60 — "שלום לך, גיטלי ונתתי!" — ותעמד דומחה את מקלה
 בפנת החדר הקט, שהיה גם חדר-לבשול, —
 — "היני הך. ובריאותך?" — "עיניך הרואות, דומחה:
 בחסדי רבוננו-של-עולם אשרך דרך כי לאטי.
 לאן ישאוף רגליך?" — "אל בית-התפלה אנכי,
 65 והנה גם חלב בכד וכפר-הלחם, הבאתי
 לאבא בסילי בחג." — "הוי, הוי, דומחה, מה חג זה?
 "היני הך, גיטל, אטו מלתא זוטרתא היום?
 היום "מיקולה הקטן"! שכחת? ואולם גם משלנו
 רבים וכן שלמים פיום השדה הם יוצאים בחגים.
 70 אפסה אמונה מעם. מי בא אל עבודת המנזר?
 יששים שנים ושלש זקנות, כל עודם בחיים;
 כח כבד אין להתנרות בעולי-הימים החצופים.
 אלה הקטנים — כל כלכלב, כי תאמרו לו:
 — לך אל התפלה —
 חורץ לשונו מיד: — סורי! מה יום מקימים?
 75 הולך ופוחת הדור, גם כתלי המנזר מה-נוגים!
 בבואי בקצר — מי שם? עור, פסח ועוד דלפון,
 כתלי-הבית הנוגים ואבא בסילי בתוך.
 ונוגה גם קול הפעמונים, כמבכים צובת-הקדש.
 והנה גם משלכם מינים הם ואפיקורסים,
 80 אוכלים כל טרפה וחזיר ומעלים עשן בשבת.
 ילדה הייתי, וכורתני: שבת — ומתו החיים,
 שלהו ושקט בשוק, כמעט אחזוני חרדות.
 עתה — חרפה היא, כלום לא? שבת — וסחר ומכר.
 בושה אנכי — אני, חי ראשי, מלבוא בשבת
 85 לקנות דבר בתנות-יהודית, הינו הך, גיטלי.
 וזלמן הסוחר בצאן, אף שלשם היה אצלנו,
 קונה ומוכר בחג. — זלמן! — אמרתי — האמנם
 משלה את נפשך אתה, לעולם תחיה ולא תמות?
 ואלהיכם מה יאמר? האניך ירא את דינו? —
 90 שבת היום! — ומה שח? אל בני אצוי יפנה זה זלמן
 ואומר לו: גריצה! היש את נפשך לתת את אמך,
 והיתה היא לנו לרב? — חי ראשי, כה אמר הקצוף.

And so it is, but how are you? What is your cheese for, and the buttermilk?"
 Ashamed, Gittel answered: "I don't know myself. The smell
 Of *levivot* came to my nostrils and I was unable to control myself.
 There is a folk-saying: An old person is like a child.
 A man lives long, but without his good sense he is brought
 To the grave. . . ." Then the peal of bells sounded from the monastery.
 Domaha grasped her cane, her pitcher, and her loaf of bread.
 "Peace to you." "Go in peace" — and she hurried to leave the house.
 The words of the Gentile woman are true, Gittel thought in her heart.
 The generation dwindles. What are we? Moreover, what are our children?
 Zalman the merchant . . . and my son? And my granddaughter, Razele,
 may she live.
 Woe, Woe! Were we and our fathers so?

Gittel went and took a large pastry board down from the wall,
 Tablets of sumach. It was made heavy and pink,
 A dark reddish embroidery of veins spread over its surface.
 She put the pastry board on the table and took up the sieve,
 She put very fine wheat flour into the sieve.
 She sieved and scattered quickly and it danced in her nimble hands.
 Like dust of clear snow into the holes of the sieve pushed
 Grains of flour and so they rested on the whole board,
 Grain after grain of dust. And the surface grew
 Shining, glowing, and pure as the first snow that falls
 And kisses the autumn earth: Bear greetings from the Prince of Winter!
 Actually like grains of dust that fall, descend at their leisure,
 Grain after grain, alone, caught and drifted the drama
 Of Gittel's months. And everything that had happened to her was before her
 Good and bad, years of work, moments of joy: —
 She was a child . . . a bride . . . already a mother. Once alert, here
 She is already old, a grandmother with a granddaughter, Razele, may she live.

Dust of pure snow pushed through the holes of the sieve,
 Grain after grain, alone, they fall and descend at their leisure.
 Then with her hands Gittel gathers the flour and makes of it
 A circular mound and in the mound's center a hole.
 Silently she gathers the flour, and her hands are light as she gathers,
 And before her eyes her granddaughter smiles: Razele, may she live.

II

Clean, pure, and soft — the child will open its eyes:
 Wrapped up in itself, the foreign element has not thrust into its soul.
 Good and evil slumber and all its spirit's strength lies within.
 The child grows in the shadow of wings in the parents' hiding place,
 Its soul like theirs, and it absorbs into itself their being.
 Days pass and there comes a day (Gittel took six eggs,
 She cracked them and put white and yolk into the wheat flour,
 She kneaded the dough properly, kneading and kneading vigorously
 And its appearance changed quickly, easily, and it was like clear amber)
 When the child stands outside the nest of its parents who guard him,
 And all who go back and forth before him lay upon him their hand
 That injects him with filth, that scratches an abscess on his back —
 It is done by main force daringly against the gentle parent hand.

היננו הך, ומה את? ומה לך הנבינה והזבדה?"
 בוששה גיטל ענתה: "נפשי כל אדע . . . בא ריח
 ע לביבות באפי, וכך לא יכולתי למשול ברוחי;
 הינו דאמרי אינשי: דומה זקן לילד.
 רבות יחיה האדם ונבער-מדעת לקבר
 יוכל . . . " — ובאותו הרגע בא צלצול פעמוני המנזר,
 אחזה דוממה במקל, בכד ובכפר-הלחם.
 100 — "שלום לך!" — "לשלום לך!" — ותמהר לעזוב הבית.
 "צדקו דברי ה' גויה" — כן נמרה בלבה הזקנה, —
 הולך ופוחת הדור; מה אנו, וכל שכן בנינו?
 ולמן הסוחר . . . ובני? ונכדתי ריז'לה תחיה?
 אוי ואבוי! הכן היינו אנחנו ואבותינו?"

105 באה ונטלה מעל הקיר המערוף הנדול:
 לוחות עצים-האוג, אדירים ונרדים עשוהו,
 ורקמה אמצה של גידים מבצבצת ועולה על גבו.
 שמה המערוף על פני השלחן ותקח הנפח,
 נתנה בנפח ההיא קמח-סלת מאד דקה,
 110 נפתה ונרתה מיד ותרקד בנדיה המהירות.
 באבקות השלג הצח נתחבו בנקבי הנפח
 גרגרי הקמח וכה נחו על פני כל המערוף,
 גרגר של אבק על גרגר. והלך המצע וגדל,
 מכריק ומבהיק וצח, בשלג הראשון, היורד
 115 ונושק את אדמת הסתו: שאי שלום מאת שר של חרף!
 ממש כגרגרי האבק, הנופל, היורד לאטו,
 גרגר וגרגר לבד, נאחזו, חלפו במחנה
 ירחי גיטל וכל שעבר עליה — לפניה,
 טובה ורעה, שנים של עמל ודקות של אשר: —
 120 ילדה היא . . . בלה . . . כבר אם . . . ופעם נעורה — והנה
 זקנה כבר, והיא סבא ונכדה לה, ריז'לה תחיה.

באבקות השלג הצח נתחבו בנקבי הנפח
 גרגר וגרגר לבד, נופלים ויורדים לאטם;
 בידה אז תאסוף גיטל הקמח, ותעש ממנו
 125 סוללה הולכת בעגול וחור בסוללה בתוך.
 דומם אספה הקמח, ורכות ידיה באספה,
 ונגד עיניה מצחקת נכדתה ריז'לה תחיה.

II

נקי, וטהור גרף — כן יפקח עיניהו הילד.
 כלו כמתכוננו שלו, ואין לזר חלק בנפשו.
 נמים הטוב והרע, כל פחות נפשו בקרבו.
 הולך וגדל הילד בצל כנפי הורים ובסתרים,
 5 נפשו דומה לנפשם והוא סופג אל תוכו ישותם.
 ימים יחלופו; ויש יום (וגיטל לקחה שש ביצים,
 טרפה ושמה החלבון והחלמון בקמח-הסלת,
 לשה הקמח כחק, לשה ולשה חזקה,
 והפך עינו חיש קל ויהי כעין הענבר השקוף)
 10 ועמד הילד מחוץ לקן אבותיו כם יחסה,
 והיתה בו ידם של כל העוברים והשבים על פניו,
 ונתנה בו מזהמתה, ושרטה על גבו שרטה,
 ונתתה בכח ועז, לעצמת יד-אבות הרבה.

Razele grew and was beautiful, the house was filled with gaiety.
 In early morning, like the lark, she greeted the sun with song
 And when the sun turned down to evening she closed her eyes, wearied
 By her day's toil, chirping, skittering, singing
 Dashing up the sand, teaching her dolls to pray
 "I thank Thee." Then Gittel's son left the village,
 And went away to live in the city. And after five long years
 Gittel again saw her granddaughter who had left the nest.
 She saw her but did not recognize her fledgling:
 Then the child fell on the grandmother's bosom,
 Her spirit subdued by the voice of the past yet living in her heart;
 This moment gone, she opened lovely eyes
 To pierce the old woman's heart with looks,
 Canvassing and questioning: in spirit she was already a stranger to her.

Truly Gittel saw that changes had taken place;
 And her son was different too, but she looked away,
 Refusing to see it all, as if frightened at the sight.
 The dough took on the redness of an Indian topaz,
 And Gittel palmed the smoothness of the rolling pin.
 Over the dough she passed it, over the four corners
 She rolled and smoothed hard to make a single layer,
 One thickness and one texture in all its parts;
 She took the greatest care there were no gaps and breaks:
 It turned out round and thin, as if fashioned with a saw and plane.
 For a while it seemed as if the dough fought back,
 Caught at the wood's smoothness, held on with great stubbornness,
 Leaned on the surface of the rolling pin, clung with audacious strength,
 But Gittel carefully overcame it with her quick movements.

Again, but after two years, she saw her.
 Razele came from the Gymnasium, for she was a student,
 Her thin body in the standard reddish uniform —
 They are squeezing this little body with a mighty hand.
 The same measure for everything, order and a book of rules.
 Her hand gesticulated to her teacher's words, the voice of authority.
 She bowed very properly, she spoke with judgment.
 She brought with her a prize: *The Poems of Pushkin* in a binding
 Of elegant purple cloth embossed with gold
 ("For good behavior and for devotion to studies").

All day the girl sat over the book and read
 Poem after poem in a high-tuned voice like a melodious singer,
 And her eyes were fire and her cheeks flame.
 The book was precious in the eyes of the old woman and the girl:
 Each day the granddaughter read it till she rested in the evening
 And the old woman placed it in the bookcase among the other books,
 "Tzena Urena"* and the beloved "Supplications of Sara Bat-Tuvim."**
 When first she did so, her heart pounded
 But she excused the unclean blemish,*
 For it was not like the other books her granddaughter brought
 To stack in the corner of the room... (and the old woman took a glass
 Bottle, thin and round, and thrust it into the prepared dough,
 She pressed the mouth of the bottle — circles formed.

רִיזָ'לָה גָדְלָה וְנָתִיף, וְתִמְלֵא הַבַּיִת עֲלִיצוֹת.
 15 הַשָּׁכֶם בִּבְקָר בִּשְׁרִיר תִּקְדָּם פָּנֵי שָׁמֶשׁ כְּעַפְרוֹנִי,
 וְנִטְתָּה הַשָּׁמֶשׁ לַעֲרוֹב וְסִגְרָה עֵינֶיהָ, עֲיִפָּה
 מִמַּעֲמָלָה בַּיּוֹם, מִצַּפְצָף, מִכְרָכָר, מִרִּגֹן
 וּמִהִתְפַּלֵּשׁ בַּחוּל, מִלֵּמֵד בְּבִתָּה הִתְפַּלֵּל
 „מוֹדֶה אֲנִי“. אֵף אֲזִי יַעֲזוֹב בְּנָה הַעִירָה —
 20 יָצָא וַיֵּגֶר בְּכֶרֶךְ. וּמִקֵּץ חֲמֵשׁ שָׁנִים אָרְכּוֹת
 רָאָתָה שָׁנִית אֲזִי גִיטֵל נִכְדָתָה, שִׁיצָאָה אֶת קִנָּה,
 רָאָתָה אוֹתָהּ, אֵף לֹא הִכִּירָה נִכְדָתָה-אֶפְרוֹחָה;
 רָגַע עוֹד נִפְלָה אֶל חֵיק הָאִם-הַזְקֵנָה הַיְלָדָה:
 נִפְשָׁה נִכְנָעָה לְקוֹל הָעֶבֶר הַחַי עוֹד בְּלִבָּהּ;
 25 וְאוֹלָם הָרָגַע כִּי חָלַף — פָּקְחָה עֵינֶיהָ הַנִּפּוֹת,
 שׂוֹאֲלוֹת וְחוֹדְרוֹת לְלֵב הַזְקֵנָה, לְדַעַת מָה אִתָּה,
 לְתוֹר וְלִדְרֹשׁ הַכֹּל, כִּי נִגְרָה כְּבָר הִיָּתָה לָהּ בְּרוּחָה.
 אֲמָנָם, רָאָתָה גִיטֵל, כִּי רַבּוֹת הַחֲדָשׁוֹת צִמְחוּ
 וְאַחֵר הָיָה גַם בְּנָה, אֲבָל הָעֲלִימָה עֵינֶיהָ,
 30 מִמָּאֲנָה לְרֹאוֹת הַכֹּל, כִּירָאָה מִפָּנֵי הַמִּרְאָה.
 כִּפְסֻדָת-הָדוֹ אֲמָצָה כֵּן נַעֲשֶׂה מִרְאָה הַבָּצֵק.
 לָקְחָה אֲזִי גִיטֵל בְּכַף אֶת הַמַּעֲגִילָה הַחֲלָקָה,
 אוֹתָהּ הָעֶבֶרִיָּה עַל פָּנֵי הַבָּצֵק אֶל אַרְבַּע פְּנוֹתֶיהָ,
 הָעֶבֶר וְהַחֲלָק בָּעֹז לְהִשְׁרִיר, לַעֲשׂוֹתוֹ לְשִׁכְכָּהּ
 35 אַחַת, וּמִדָּה וְקָצָב אֶחָד לְכָל הַחֲלָקִים;
 וְשָׁמָּה אֶת לִבָּהּ לִבָּל יָצְאוּ בּוֹ פָּרְצִים וְחִדּוּדִים.
 עָגַל הָיָה וְדָק, כְּעָשׂוֹי בְּמִשׁוֹר וּבְמַעֲצָד.
 וְנִדְמָה לְרִנָּעִים כְּאִלוֹ עוֹמֵד עַל נִפְשׁוֹ הַבָּצֵק,
 אוֹחֵז בְּחִלְקָת הָעֵץ, וְנֹאחֵז בְּרֹב קִשּׁוֹת-עֶרְףָּה,
 40 דָּבֵק בְּחֻקָּהּ וּבָעֹז, מִתְרַפֵּק עַל פָּנֵי הַמַּעֲגִילָה...
 וְסִפְּלָה בּוֹ גִיטֵל מְאֹד וּזְרִיזָה הִיָּתָה בְּמַעֲשֶׂיהָ.

...וְעוֹד הַפַּעַם אֵף כְּעֶבֶר שְׁנָתִים, אוֹתָהּ רָאָתָה:
 רִיזָ'לָה בָּאָה מִבֵּית-הַגִּמְנַסְיּוֹן, כִּי הִיָּתָה „תַּלְמִידָה“;
 בְּגָדִים אֲמָצִים כַּחֲק עַל פָּנֵי גִזְרֵתָה הַדָּקָה,
 45 אוֹסְרִים וּמְכַוְצִים בְּכַף אֲדִירִים הַנּוֹיָה הַקְּטָנָה.
 מִדָּה וּמִשׁוֹרָה לְכָל, וְסִדָּר וּמִשְׁטָר קְבוּעַ.
 יָדָה הַנִּיעָה בְּדָבָר מוֹרָתָה וְגִזְרֵת רֹאשֶׁיהָ,
 עוֹשָׂה הַקֵּדָה כְּדָת, וּבְמִשְׁפָּט כְּלָלָה דְּבָרֶיהָ.
 תִּשְׁוֶרָה הַבִּיאָה אֲזִי אִתָּה: שִׁירֵי פּוֹשְׁקִין בְּכִרְיָה
 50 יָפָה וְנִהְדָּרָה מִכֹּד אֲרָגְמָן, וְהָב צִפְּיָהּ,
 „עֲקֵב הַנְּהִיגָה כְּדָת וְכִדּוֹן וְהַתְמַדָּה בְּלִמּוּדִים“.

כָּל הַיּוֹם אֶל הַסֵּפֶר יָשְׁבָה הַנַּעֲרָה וְתִקְרָא
 שִׁירָה וְשִׁירָה בְּקוֹל רֶם וּבִגְנוֹן, כְּמִזְמֵר בְּרִנָּיִם,
 וְהָיוּ עֵינֶיהָ כְּאֵשׁ וְעַל פָּנֵי לְחִיָּהּ הִלָּהב.
 55 יָקָר הָיָה הַסֵּפֶר בְּעֵינֵי הַזְקֵנָה וְהַנַּעֲרָה:
 יוֹם-יוֹם בּוֹ קִרְאָה הַנִּכְדָּה, וּבִנְיוֹתָה בְּעֶרֶב הַעֲמִידָה
 אוֹתוֹ הַזְקֵנָה בְּאֲרוֹן-הַסִּפְרִים בֵּין יֵתֵר סִפְרֶיהָ:
 „צִיָּיָה וְרִאֲיָנָה“ וְהַתְחַנּוֹת הַחֲבִיבוֹת שֶׁל „שָׁרָה בַת-טוֹבִים“.
 אֲמָנָם, נִזְקָפָה מִתַּחֲלָה הָיָה לָבָה בַּעֲשׂוֹתָהּ,
 60 אוֹלָם הִיא לְמִדָּה זְכוֹת עַל אוֹתָהּ הַ„טְרַפָּה-וְהַפְסוּלָה“,
 יַעַן לֹא הִיָּתָה כְּשֹׁאֵר הַסִּפְרִים הַבִּיאָה נִכְדָתָה,
 לְהַעֲמִיד בְּפִנֵּת-הַחֲדָר... (וְתִקְחָה הַזְקֵנָה צִנְצָנֹת-
 זְכוּכִית דְּקָה עָגֻלָה וְתַתֵּן בְּבָצֵק הַמּוֹכֵן,
 נִטְלָה וְלִחְצָה אֶת פִּי הַצִּלְחוֹתִית — נִיָּצְאוּ עֲגוּלִים.

The glass entered the dough and its opening cut like a knife.
All alike were the many circles she made;
They came out every one a twin, like objects poured in a factory).

The vise of discipline and law that presses on the student's soul
Will press, cut, form his being to the approved shape,
Straight and standard; one never thinks to alter it.
Rejected, stepped on, wounded, the soul of the little one contracts
Under the mighty force whose long pressure alienates it —
It dwindles like a candle struggling with a storm wind.
With almost no resources left, at the end of many days,
The child will leave the threshold of its school, its thoughts
The thoughts of this one's book, its soul the creature of another book.
The sight of its eyes seen through the eyes of a dominating teacher,
Its voice the voice of this one or another;
It has gestures — peculiar gestures — and its soul is lost
To a cramping pressure...

And the old woman took the cheese,

Crumbled it in a bowl and mixed it with eggs;
She took the cheese and poured it carefully
In the circles of prepared dough which she had cut with the glass bottle.
When she had poured the cheese, she pressed the dough with her hands,
Closed it over the cheese, and the two became one.

The spirit of the tender child had ceased to fight;
It absorbed whatever its tutors had to give,
It cherished up the stranger's teaching, emerging after many days,
To the joy of parents and teachers, at the gate — a learned calf.
But sometimes the child will free itself from the pressure of its bonds.
And its soul is filled with hidden hate, eternal grudge
Against its oppressors, who gave it things to sanctify
Against its will: having no weapon in its hands
It will cleave to everything forbidden by its tormentors.

Years passed and Razele once more returned.

A young woman in her prime when she returned to the nest,
This time not at all gay as she used to be, her eyes

Deep and full of melancholy. She was silent, reading
Day and night, as long as the kerosene lamp in her room stayed lit.
The old woman, thinking to give her some heart's-ease,
Took Pushkin out of the bookcase, where he was locked,
She gave it to Razele, and the young woman twisted her lips.
To see Pushkin insulted so made the old woman's soul grow sad;
She felt the insult, too, and it pained her heart.
With compassion she replaced this "unclean blemish" in the bookcase
Next to her supplications, her prayer book, and the "Tzena-Urena."

And even before the pancakes were prepared, in the depth of the stove
water boiled,
Filling the pot and sending up vapor and bubbles.
The old woman took the *levivot* and put them into the boiling water
And the vapors covered them...

65 וְכִנְסָה הַזְכוּכִית בַּבָּצֵק וּפִיָּה בָּא חוֹתָךְ בְּשֹׁכֵן.
מָדָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם הָרְבִים עֲשָׂתָה.
תּוֹאֲמִים יֵצְאוּ, כְּכֹלִים בְּבִתִּי-הַחֲרֹשֶׁת יוֹצֵקוֹ.

צִבְת הַמְשַׁמֶּעַת וְהַחֵק, הַמְעִיקָה עַל נֶפֶשׁ הַתַּלְמִיד,
תְּגוֹזֵר וְתַלְחֵץ וְתַצּוֹר יִשּׁוּתוֹ בַּצּוּרָה, שֶׁמִּצָּאָה
70 טוֹבָה וְיִשְׁרָה, שֶׁאֵין לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ לְשִׁנוּתָהּ.
וְנֶפֶשׁ הַקָּטָן תִּתְּכַנֵּן, וְהִיא נִדְחָה, נִרְמָסֶת וְדוּוּיָהּ,
מִפְּנֵי הַנוֹגֵשׁ הָעוֹ, הַשּׁוֹקֵד עָלֶיהָ לְהַחֲרִיקָהּ:
הוֹלְכָה וּפּוֹחֶתָה בְּנֵר, הַנֶּאֱבָק עִם רוּחַ הַסָּעֵר.
שָׂרִיד לָהּ אֵין כְּמַעֵט, — וְהִיא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים,
75 וְעוֹב הַיֶּלֶד אֶת סֵף בֵּית-סֵפֶרוֹ, וְהִיוּ מַחֲשָׁבוֹתָיו
מַחֲשָׁבוֹת סֵפֶרָיו שֶׁל זֶה, וְנֶפֶשׁוֹ — יֵצִיר סֵפֶר שֵׁנִי,
וְעֵינָיו רֹאוֹת מִבְּעַד לְעֵינָיו שֶׁל מוֹרֵוֹ הַתַּקְיָה,
וְהִיא גַם קוֹלוֹ כְּקוֹל מְדַרְיָה זֶה אוֹ מִשְׁנֵהוּ,
תְּנוּעוֹת לוֹ — תְּנוּעוֹת הַלֵּז, — וְנֶפֶשׁוֹ הוּא אֲבָדָה בֵּינָתִים
80 בְּתוֹךְ הַלְחֵץ וְהַדְחָק...

וַתִּקַּח הַזִּקְנָה הַגְּבִינָה,
מִצָּבָה אוֹתָהּ בַּסֶּף וְעַל בֵּיצִים אוֹתָהּ עֲשָׂתָה,
לְקַחָהּ הַגְּבִינָה הַזֹּאת וַתִּתֵּן אוֹתָהּ בְּוִהֲרוֹת,
בְּעוֹל הַבָּצֵק, הַכִּינָה בַּעֲשׂוֹתָהּ בַּצְלוּחִית הַזְכוּכִית,
85 וְאַחֲרֵי תִתֵּן הַגְּבִינָה, צָבְטָה הַבָּצֵק בְּיָדָהּ,
סָגְרָה עַל חֲתִיכוֹת הַגְּבִינָה — וַיְהִיו שְׁנֵיהֶם לְאַחֵד.

...וְנֶפֶשׁ הַיֶּלֶד הָרַךְ כְּבָר פָּסְקָה מִלְּחֹם עַל עֲצָמָהּ,
וְסִפְּנָה וְקִבְּלָה הַכֹּל מִיַּד מְדַרְיָכָהּ. וַתִּטְפַּח
בְּקִרְבָּהּ תּוֹרַת הָנֹר, בְּרִבּוֹת הַיָּמִים גַּם תִּצָּא,
90 לְשִׁמְחַת הוֹרִים וּמוֹרִים, הַשְׁעָרָה — עוֹל מְלָמֵד.
וְאוֹלָם יֵשׁ שֶׁמִּלְחֵץ כְּכִלְיוֹ יִשְׁתַּחֲרֵר הַיֶּלֶד,
וְנֶפֶשׁוֹ שֹׁנְאָה מִסִּתְּרָת, מִשְׁטַמֶּת עוֹלָמִים וְנִמְלָאָה
לְכָל מְכִינֵיָּהּ וְלְאֲשֶׁר אֲנָסוּהָ לְהַעֲרִיץ וּלְהַקְדִּישׁ
לְמִרוֹת רָצוֹנָה; וּבְאֵין מִחָאָה אַחֲרָת בְּיָדָהּ,
95 תִּדְבֹּק בְּכָל אֲשֶׁר אִסּוּר מִעֲנִיָּה חַל עָלֶיהָ וְהִרְמִיו.

...שְׁנֵים עָבְרוּ, וַתֵּשֶׁב רִיזָל אֶל אִמָּהּ הַזִּקְנָה.
עַלִּמָּה וּבְעֵצָם נְעוּרֶיהָ שָׁבָה אֶל קִנָּה הַפֶּעַם,
אָפֶס עַלִּינָה לֹא הָיְתָה בְּהִיוֹתָהּ מִקֵּדָם, וְעֵינֶיהָ
עָמְקוּ וְנִמְלְאוּ תוֹנָה, וַתְּהִי מַחֲרִישָׁה וְקוֹרָאָה
100 יוֹמָם וְלַיִל, כָּל עוֹד הַנֶּפֶס בַּמְנוּרָה בְּחִדְרָהּ.
חִפְץ חִפְצָהּ הַזִּקְנָה לַעֲשׂוֹת לָהּ נַחַת-רוּחַ —
לְקַחָהּ אֶת פּוֹשֶׁקִין מִתּוֹךְ אֲרוֹן-הַסְּפָרִים, בּוֹ גִּסְגֵּר,
וְנִתְּנָה לְרִיזָלָה אוֹתוֹ — וַתַּעֲקֶם הַעֲלָמָה שִׁפְתֶיהָ...
עֲגוּמָה נֶפֶשׁ הַזִּקְנָה לְרֹאוֹת אֶת פּוֹשֶׁקִין בְּעֵלְבוֹנוֹ,
105 חֲשָׂה בְּעֵלְבוֹנוֹ גַּם הִיא, כְּאֵלּוּ הִכְאִיבוּ אֶת לִבָּהּ,
שָׁמָּה בְּרַחֲמִים רַבִּים הֵ"טְרָפָה-וּפִסְלוּהָ" בְּאֲרוֹן
יַחַד עִם כָּל תַּחֲנוּנֶיהָ, הֵ"סְדוּר" וְהֵ"צִינָה וְרִאֲיָנָה".

וְטָרָם נִכְוֵנוּ הַלְבִּיבוֹת — וּבִינְרָבְתִי כִּירִים כְּבָר רָתְחוּ
מִים, שֶׁמִּלְאוּ הַסִּיר וַיַּעֲלוּ אֵד וּבַעֲבוּעִים.
110 לְקַחָהּ הַזִּקְנָה הַלְבִּיבוֹת וַתְּשִׁימֵן פֶּעַם בְּרוֹתְחִים
וְאֵדֵי הַמִּים כְּבָר כִּסְּנוּ...

The sudden barking of Sirka

Came to Gittel's ears — the sound of words, abuse, a man's voice.
She went out and saw the postman of her village,
He brought her a letter. At once she recognized Razele's hand.
Heart pounding with joy, she tore off an edge of the envelope
And went close to the window pane to see the writing better.
At once a deathly pallor covered her lovely face;
Quickly she grasped the edge of the table, fearful of falling
To the ground. Her strength abandoned her then, but she recovered
herself and sat on a chair.

The words of the letter were brief, ten lines, no more,
But how much the lines spoke to the old woman!

"The fortress of Peter and Paul,* imprisoned, waiting for the trial..."

"... A girl, a girl sitting in prison... Oh, Razele, Razele, my daughter!"...

The old woman felt some frightful thing, some overwhelming thing

Drawing near to step over her and to trample her,

And she had no energy or strength to save herself.

Her thoughts grew dim, faltered and expired,

Her eyes stared out and saw nothing...

The warm spring sun rose high and flooded with light

Field and forest and pasture; a ray stole in and caressed

The old woman's cheeks. She sits and hears

The boiling of the water in the pot: it steams, storms, rushes,

Raising up foam and mist, and the *levivot* are between the bubbles.

ונבחת סרקת הפתאומית

באה עד אזני גיטל — וקול דברים, קול גידוף, קול נבר.

יצאה וראתה את גושא-המכתבים בכפרה.

מכתב לה הביא. מיד הפירה כתב-ידה של ריזל.

בלבב פועם מגיל קרעה את קצות המעטפה,

קרבה אל שמשות החלון להיטיב לראות בכתוב.

וחרת-מות מיד כסתה פניה היפים.

מהרה לאחוז בקצה השלחן, כי יראה, פן תפל

ארצה כי כחה עזובה — ותחזק ותשב על כסא.

קצרו דברי המכתב, עשר שורות, לא יותר,

אפס השורות האל מה רבות הגידו להזקנה!

„מצודת-פטרס-ופבלוס אסורה ומחכה למשפט“...

„נערה יושבת בתפיסה... הוי, ריזל, ריזל, ריזל! בתי!“...

חשה הזקנה, כי יש נזרא, ואים ומבהיל

הולך וקרוב, ובא וחונה עליה לרמסה,

וכח לה און, ואין די און להנצל ממנו,

הולכות מחשבותיה וכלות, לקויות וכהות,

נכחה הביטו עיניה — ומאומה לא ראתה נגדה...

ושמש האביב החם התרומם ויצף באורות

שדה ויער ובר, וקרן התנגבה — ומלטפה

לחיי הזקנה. והיא יושבת, מביטה ושומעת

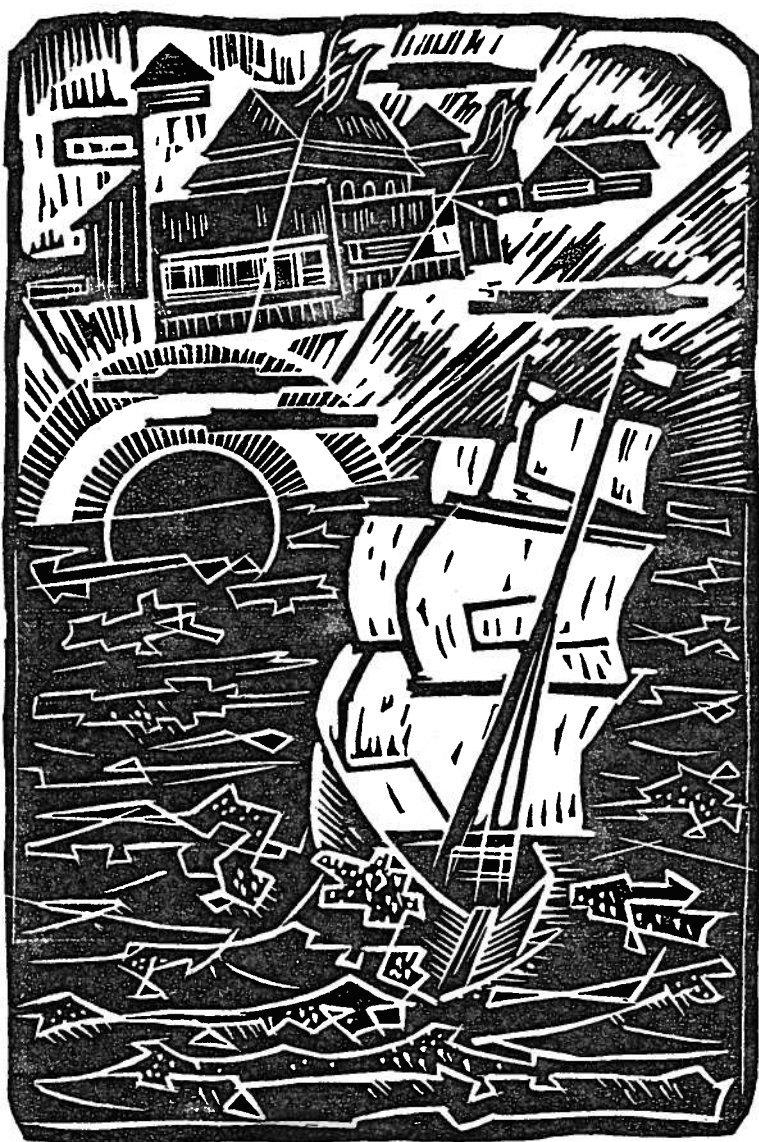
רתיחת המים בסיר, שקודחים, ורועשים וסוערים,

מעלים קצף ואד, ולביבות בין הבועבים...

The Epic

ABRAHAM SUTZKEVER
(1913-)

FROM "SPIRITUAL SOIL"

I.1

The earth still wheels about; and Time has still
No power over lasting memory.
With freight of years and years upon its waves
That ocean measures out my odyssey.
Where do I sail? I never conquered Troy
But *Trauer*, island of my wanderings.
The waves lie back—blue tips of eagle wings—
Then puff themselves erect as if to buoy
The whole expanse of sea! But it is plain
Their sorrow weighs as mine, and they collapse, disarmed, in vain.

I.2

My monosyllable: O sea! How can
A syllable ensnare your element?
A sound, that is the child of your own sounds,
Born in the sunset's orchestra? Not I
Am singing hymns to you—not I, but wounds
Like sea shells that can still recall the deeps.
For there is not a sign of Ashmedai
In all your kingdom—he who was hell-bent
At setting human beings like pitch afire.
Why could you not have risen then and flooded his Empire?

I.4

The *Patria's* nothing but gleam and rust;
A patch of motley coloring, its sails.
One could compare it to a centaur that
Had bolted down the passengers and crew.
Boxed and camouflaged, like contraband,
They lie in steamy cabins down below.
A naked sailor balanced on the mast
Plucks at a mandolin to please the gulls.
They thank him with their wheeling saraband
Until the sun goes down and then, shalom! back to their land.

I.12

Day is the denial of all dreams.
Day comes to wipe the bloody parchments clean.
The sea is sea. A chimney's just a chimney.
The human spirit pares its outer skin.
A fallen wave no longer is a wave.
A dead man does not even seem a corpse.
It's all chimera. Shores of Italy
Peel off. A sea of roses gleams.
I love the birth of light, the pure fantastic
Of the naked and the real. Without bombastic.

II.17

The sun has made a wager: it will melt
The iciness that's gelled about my bones.
As if an overcoat could ever warm
A world gone dead. The streets of Tel Aviv
Bustle with life. A hullabaloo. Look: each
Minute grows old. An "extra" down the drain.
A Yemenite Messiah holds a speech.
And as a beehive magnified—a swarm
Of faces. Strange, these are the very ones
That Vilna, Kovna, Grodna burned to ashes in their kilns.

נאך הוידעט זיך די ערד, און מ'האט קיין דעה
די צייט ניט אויף דעם שמענדיקן זכרון.
אין זיינע כוואליעס ציט מ'יין אדיסייע
צוזאמען מיט די יארן, יארן, יארן.
וואהין? איך האב ניט איינגענומען טראיע,
נאר טרויער איז דער אינדול פון מ'יין וואנדער.
די כוואליעס — אדלער-פליגל בליציק-בלויזע —
אט רוען זיי, אט בלאזן זיך פונאנדער,
און ווילן אויפהייבן דעם ים! נאר קענמיק,
זיין טרויער וועגט ווי מ'ינער, און זיי פאלן מיד, אפהענמיק.

איינזילביק ווארט מ'ינס: ים! ווי קאן ד'ך פאנגען
א זילב? ווי קאן פארזיגלען ד'יין סמיכע
א קלאנג, וואס איז א קינד פון ד'ינע קלאנגען,
געבוירן אין ארקעסטער פון דער שקיעה?
ניט איך — נאר וואנדן זינגען דיר א הימען,
ווי מושלען, וואס געדענקען נאך די דנאען.
ווייל אין ד'יין קעניגרייך ניטא קיין סימן
פון אשמדאי, וואס האט אין זיין שגעון
געצונדן מענטשן אויף דער ערד ווי סמאלע.
צי האטמו דעמאלט ניט געקאנט פארפלייצן זיין ממשלה?

די פאטריא' איז פולו בליאטק און זשאווער.
די זעגלען — א געלאטע פון קאלירן.
פארגלייבן קאן מען זי צו א קעמאוווער,
וואס האט אראפגעשלונגען פאסאזשירן.
זיי ליגן אין א דעמפיקער קאבינע,
ווי קאנטראבאנד אין קאמפלירטע שאכטלען.
און אויפן מאסמבוים קנייפט א מאנדאלינע
א נאקעמער מאמראס לכבוד וואכטלען.
זיי דאנקען אים אין ווייטע קאראהאדן
און מיטן זונפארנאנג — שאלאם! צוריק צו זייער באדן.

דער מאג איז א פארלייקענונג פון טרוימען.
ער האלט אין מעקן בלוטיקע מגילות.
א ים איז ים. א קוימען איז א קוימען.
אנטהילט דעם מענטשנטייט פון זיינע הילעם.
א טויטע כוואליע איז ניט מער קיין כוואליע.
א טויטער מענטש — אפילו ניט קיין טויטער.
מ'איז בלענדעניש — — קאנטורן פון איטאליע
געזעגענען. דער ים איז ראן און לויטער.
כ'האב ליב די ליכט-געבוירונג. די פאנאמאטיק
פון אל דאס נאקעטע, רעאלע. אבער אן באמבאסטיק.

געוועט האט זיך די זון: זי מוז צעשמעלצן
די אייזיקייט אין מ'יין געביין, דעם גליווער.
נאר מ'וועלן ניט דערווארעמען קיין פעלצן
א טויטע וועלט. אויף גאסן תל-אביבער
איז לעבעדיק. א שוויצערין. מ'איז יעדע
מינוט שוין אלט. אן עקסטרעמאלא אין רינשמאק.
א הימנער משיח האלט א רעדע.
און ווי דורך א פארגרעסער-גלאז אין בינשמאק —
א ראיעניש פון פנימער. ווי מאדנע —
די זעלביקע, וואס מ'האט פארברענט אין ווילנע, קאוונע, גראדנע.

My hand droops helpless as an autumn stalk:
Can it bring produce worthy of the crop?
We've crossed the Jaffa Gate, and now we walk
To the Old City. Sing, my hand, I am
Your master! Crumbling walls are forged
With cries of generations. It defies
Belief. But next to David's Tower lies—
A market. On both sides are narrow shops
With linen awnings, rolled out so the cunning
End-of-summer sun won't set this gaudy palette running.

II.43

Nearby, in a gray headgear that rides
High on his skull, a crazy Berber sits,
Babbling his noisy prophecies for brides
Who listen to him safe behind their veils.
A bowl of sand, whiter than alabaster,
Lies at his feet. Snakes dance round the rim.
A happy fortune costs you half a piaster;
You never have to ask this prophet twice.
An officer with lobster-red mustaches
Strolls whistling round the market, buying pins and sashes.

II.44

The scent of perfume, vinegar and dung.
A cinnamon potion to seduce a lover.
Pistachios—from faraway Damascus.
Earthnuts from the banks of the Nile
And coconuts as hairy as baboons
From Africa. Red poppies and a pill
To light your dream with seven rosy suns.
And jars of herbs, tucked neatly in a basket,
To make men potent, to help women bear—
Sold by the daring mothers who are scarcely sixteen years.

II.46

Where am I, here? Get out, and quick, if you care
To save your skin. This market is pure lies.
Leading his goats, an Arab bars my way
And offers me a rose of Jericho.
"Jew, buy a rose, this flower is unique,
Just water it, this rose will live for aye,
One could compare it to your eternal folk..."
What does he mean by that? Is he taunting me?
The goats are laughing, laughing to their death,
And magic traps the customer with webs of spider breath.

II.47

And suddenly, a stately, grave old man,
A Jew who lived in Lodz, reincarnate,
Gazing straight before him, blind to the crowd.
The shadowy black velvet of his hat
Makes his skin whiter still. And with a cane
He parts the market place as Moses once
The waters. Soon there will appear the Wall.
A long way off, he glimpses it, within,
Brooding, prayer book in hand, a Jew alone
Going to chant the noonday prayers before the ancient stones.

II.52

My heart is full of apple wine. Romance?
No word for it. If one of you should blame—
The stairway stones are blue and squared. Look: I
A European, grave imposing name,
Am trembling as a willow twig, and small.
The blue contortions of the stairs grow tight.
The ground drops down. An alleyway. And all
My thoughts are drawn deep, deep into a cave.
The blueness is a well that's blossomed blue
And suddenly a different blue: the cave is lopped in two.

עם פֿאַלם אַצינד מיין האַנט אַ זאַנגיק שלאָפֿע:
צי וועט זי קאָנען ברענגען אַ שעדעווער?
ווייל איצטער שפּאַנען מיר דורך שער-יפֿו
אין אלטשטאָט. זינג, מיין האַנט, אַני האַר!
די קרישלידיקע מויערן פֿאַרקאָוועט
מיט קלאַמערן פֿון דורות. אומבאַנעמלעך!
נאָר וווּ עס הייבט זיך אַן דער מגדל דוד —
אַ מאַרק. פֿון ביידע זייטן — שטאַלע קרעמלעך
באַדעקט מיט לייוונט, ס'זאל דאָ ניט די כימרע
שפּעטזומער-וון צעשמעלצן די פֿילפֿאַרביקע פּאַלימערע.

דערנעבן, אין אַ קאַפּמורל אַ גרויען,
פֿאַרהויבן אויפֿן שערבן, זיצט אַ ווילדער
בערבער און זאָגט נבֿיאות פֿאַר די פֿרויען,
וואָס הינטער שלייערס הערן זיין געפֿילדער.
אַ שימל זאַמד, נאָך ווייסער פֿון אלבאַסטער,
בײַ זיינע פֿיס. אין שימל מאַנצן שלאָנגען.
אַ גוטע בשורה קאָסט אַ האַלבן פּיאַסטער,
מען דאַרף זי ניט אַרויסציען מיט צוואַנגען.
אַן אַפֿיציר, מיט ראַקיש-רויטע וואַנצן,
שפּאַצירט אַרום אַ פֿינדיקער אַינצוקויפֿן שטאַנצן.

גערוד פֿון בשמים, אייזלוקים און עסיק.
אַ צימרינג צו פֿאַרגאַרן אַ געליבטן.
פֿוסמוק-שאַמי — די ניסלעך פֿון דמשק,
כאַמודעזיז — די ניסלעך פֿון עגיפטן.
און קאַקאַסנים באַוואַקסן ווי באַבונען,
געבראַכט פֿון דזשונגל. מאַנבלומען. אַ פּראַשיק
צו זען אין חלום זיבן רויטע זונען.
און סלאַיען, איינגענומען אין אַ קאַשיק,
צו קינדער האַבן און צו פּוה-גברא —
דאָס האַנדלען איין די מאַמעלעך פֿון זעכצן יאָר, די בראַווערע...

וווּ בין איך דאָ? אַנמלויה, אויב דיר איז נחא
דיין זעקל פֿלייש. דער מאַרק איז לויטער ליגן.
און מיט אַ בינמל, רויזן פֿון יריחו
פֿאַרשמעלט מיר אַן אַראַבער צווישן ציגן.
— יהודי, קויף אַ רויז, נישט איר גלייבן,
אַ רויז וואָס אייביק לעבט זי, גיב נאָר וואַסער,
מען קאָן זי צו דיין אייביק פֿאַלק פֿאַרגלייבן...
צי מיינט ער מאַקע, צי ער איז אַ שפּאַסער?
די ציגן לאַכן, לאַכן צו דער בוינע,
און ס'קלעפט אַרום דער צויבער מיט זיין שפינגעוועב דעם קונת.

און מיט אַ מאַל — אַ ייד אַ הדרת-פנים,
אַ גילגול-ייד פֿון פּוילן צי פֿון זשאַמעט.
זיין בליק פֿאַרויס. דער שוויבל גייט נישט אַן אים.
זיין שוואַרצער הוט פֿון שטאַנדדיקן סאַמעט
מאַכט ווייסער נאָר זיין הויט. און מיט אַ שמעקן
צעשפּאַלט דעם מאַרק, ווי משה האָט פֿאַר צייטנס
דעם ים געשפּאַלטן: באַלד וועט זיך אַנטפּלעקן
די וואַנט. ער זעט זי אין זיך פֿון דער ווינטנס...
פֿאַרקלערט, אַ סידורל אין האַנט, און איינער —
אַ ייד גייט דאווענען מינחה בײַ די אלטע-אַלטע שטיינער.

ס'איז פֿול מיין האַרץ מיט עפֿלויזן. ראַמאַנטיק?
נישט דאָס וואָרט. און זאל מיר עמעץ מאַדלען...
די מרענשטיינער זיינען בלוי, פֿירקאַנטיק,
און איך, אַן אייראָפּעער, מעשה גדלן,
בין צימערדיק און קליין ווי אַ הושענא.
געדריימט, בלויז מרעפּלעך ווערן שמעלער.
אַ נידערונג אַ ליקל. אלע מינע
געדאַנקען ציען מיפֿער, אין אַ קעלער.
די בלויקייט איז אַ קוואַל פֿאַרבלייבט מיט בלייטן.
און מיט אַ מאַל: אַן אַנדער בלוי. דער קעלער איז צעשניטן:

II.54

How can the stillness carry such a weight
Of blueness on its back? How do I dare
Speak, where the very soil is blue with prayer
And grasses in their charity turned blue?
A candle man, made out of wick and wax,
Comes near to me, and asks if I would light
A candle here. His voice is dead, but two
Small eyes are jutting at me blue as waves.
My dear Jew, I don't know, if but you can—
Then kindle a million lights at the Wall for me, good man!

II.55

I sob my longing out to him: the past
Is ground away like kernels ground to meal.
My vision shrugs its husk aside, and speaks:
A million candles set in lamps of blue,
A burning candlewood! Its spiky peaks
Support a chariot of gold. The tall
Among the trees are guarding younger ones.
A wood of candles now: the Wailing Wall.
And where am I? Burning to purity
Upon my stake with thee, till I can see eternity!

II.57

The days burn out from steady heat, and shrink;
Their stubble glares like buckwheat after dark
Between dark grasses growing from the brink.
By dawn they have sucked out their final food.
And somewhere on a mountain, like a brood
Of huddled eagles, poised for days, the rain
Lurks, waiting. Branches feel its fanning breath.
At plowing, raw earth shows a different shine.
Withered leaves sigh out their stale putrescence
Before the coming rain, before its veiling iridescence.

II.60

Checkered violet and ruled in greens,
The earth, silent with pleasure, veils her flesh.
Blue flames of alcohol incense the air.
An olive tree sips at a hookah, steams.
Orange trees have leaves as black as ravens;
The damp sun hasn't fed their narrowness.
That blackness is a sign of health—the leaves
Have nursed and sucked out every drop of green
That streaked the callow fruit. And in the sun
The oranges are glowing amber-gold. They're nearly done.

III.10

Acacia, you're a scent of violins,
The taste of the first kiss. How I go wild
At evening's rain of spices in the spring.
Each branch becomes a gaudy parakeet
That our Lord himself taught how to sing
Its primal language: sounds of mint and myrrh
And ginger rhymes—till a taste of Paradise
Pushes its way out of my tiny room,
Out of my breast. And all my yesterdays
I sense among the blossoms of the blood-flecked lilac sprays.

Chana Faerstein

ווי קאן א שטילקייט זיין אזוי געלאדן
מיט בלויען אינהאלט? ווו זאל איך דא לאזן
א ווארט, אז בלוי פֿון תפילות איז דער באדן
און מ'זינען רחמידיקער בלוי די גראזן?
א ליכטצינדער, אליין פֿון וואקס און קניימלעך,
גענענט צו מיר און פֿרעגט, צי זאל ער צינדן
א ליכט. זיין שמים איז יענעוועלטיק, מויטלעך,
און בלויז די אויגן זינען בלוי ווי אינדן.
— מיין ליכער ייד, איך ווייס נים צי וועסט קאנען —
צינד אן מיליאנען ליכט ביים פּוֹתֵל, צינד מיר אן מיליאנען!

און מו איך מיין פֿארלאנג צו אים א כליפע,
צעמאלן זיך ווי קערנער די אמאלן.
מיין זעונג שנעלט פֿון זיך אראפ איר קליפה:
מיליאנען ליכט אין בלויע זשיראנדאלן!
א ברענענדיקער ליכטוואלד! זינע שפיצן
געהויבן צו א גילדענער מרפֿה.
די ביימער יונגע ביימעלעך באשיצן...
א ליכטוואלד איז דער פּוֹתֵל-מערבֿ.
און ווו בין איך? מיט זיי צוזאמען ברען איך,
געשניטערט און געלייטערט, אל דאס אייביקע דערקען איך!

עס ברענען אויס די מעג און ווערן קירצער.
די אויסגעברענטקייט העלט ביי נאכט ווי גריקע
צעווישן תהומים טונקעלע געוויירצער.
באגינען האט עס מער נים קיין יניקה.
און ערגעץ פֿון א בארג, ווי א משפּחה
געקניפט אדלערס, דורך מעת-לעתן לויערט
א רעגן. צווייגן פֿילן שוין זיין פֿאכע.
ביים אקערן — אן אנדער גלאנץ די רויערד.
פֿארוועלקטע בלעטער זיפֿצן אויס די פֿוילונג
צום נאנטן רעגן, צו זיין פֿערלמוטערנער פֿארהוילונג.

געקעסטלט פֿיאלעט, מיט גרינס געוויירעט,
פֿארהילט איר לייב די ערד א גליקלעך שטילע.
א ריח פֿון געצונדן בלויען שפירעט.
אן איילבערמביימל רייכערט א נארגילע.
מאראנצן-בלעטער זינען שווארץ ווי ראבן,
די נאכט זון באזוימט נים זייער דינקייט.
אז מין שווארצקייט איז געזונט. זיי האבן
געזויגן, אויסגעזויגן שוין די גרינקייט
פֿון אלע פירות אויפֿן בוים. גלייכצייטיק
בורשמיניק העלע גליען די מאראנצן. באלד שוין צייטיק.

אקאציע, ביסט א פֿידל-ריח, אדער
מ'גערור פֿון ערשמן קוש. איך ווער משוגע
ביים בלומים-רעגן אונטעצייט אין אדר.
מ'ווערט יעדער צווייג א פֿארביקע פאפונע,
וואס אונדזער האר האט אויסגעלערנט ריידן
זיין קדמון-לשון: מענטש-קלאנגען, מירע,
און אינגער-גראמען; אז דער מעס-גן-עדן
צעשפארט מיט זינע מוסקלען אי מיין דירה
און אי מיין ברוסט. און אלץ וואס איז געוועזן
דערשפיר איך אין די בלוט-באשפריצטע, בליענדיקע בעזן.

— Bialik

The Talmud Student.

Still, in some hidden towns of our Dispersion,
There smoulders on, concealed, our ancient light,
In cities where our God a remnant spared,
As 'twere a glowing coal amid the ashes,
Where, like a plucked-out fire-brand, faintly smoke
Weak human lives, poor souls of small account,
Who live without a life and early wither
Like blades of grass upon a thirsty land.
And sometimes, when you walk abroad by night,
In some such little city blest, while stars
Twinkle above your head, and all around
The grasses whisper and the winds tell tales —
You hear the distant murmur of a voice,
And see behind a pane a distant gleam,
And then a figure like a corpse's shade,
That rocks and wavers, bending up and down,
With moaning chant — a rush of broken thoughts
Is borne to you upon the waves of silence.
A Talmud Student, prisoned in a Kläus
And keeping nightly vigil, you behold.
Within those walls, not one day, but six years,
Have watched his toil — his childhood ripened there
Too soon, his youth matured there ere its time,
His eyes were darkened and his face grew white.
Not one day, but six years, have passed since first
He turned him to the wall in that dark spot.
No sunshine has he looked on, only cobwebs,
Only the wall, daubed with untempered clay.
Hunger and vigils, leanness and decay —

What are they, that his mind should dwell on these?
He surely knows how students lived of old,
He surely knows his day of fame will come.
Time, in six years, visits with news of change
Even that stagnant quagmire, a Yeshibah!
Its children too have longing human hearts
And dance upon two feast-days in the year.
The building's very walls rock in the wind,
Benches are taken, benches are fetched again,
And students leave and other students come.
Some go to spend the Solemn Days at home,
Some spread to neighbouring villages and there,
Delivered from the dread Superior's eye,
Disport themselves beneath the kindly roof,
Where pride and pity wait such learned guests.
And some have been expelled and leave in haste
And sadly to their fathers these return.
But one remains, stuck faster than a nail!
Events and years pass him behind — unseen
Before him there is nought, save evermore
The same blank wall, his corner and his books.

Since first he took his place there, no recluse,
No scholar yet, has seen him come or go.
The beadle even has not marked the time
At which he comes, at which he makes for home.
The morning star, the moon, the gloom of night,
They only know his hours, for e'en the sun
Knows nothing of his ways, nor e'er beheld.
And early, early, ere one may define
'wixt bluish thread and white, " 'twixt wolf and dog,"
And when from out the soundless depths of night
The latter stars in mustered myriads shine,

לעור יש צרים נקודות בתפוצות הגולה
בהן ידשן במסמך גרנו הנישן
עוד הומיר אלהינו לפליטה גדולה
נתלת לוחשת בצרמת הנישן.
5 ובאודים מנצלים וציר שם תפשנה
נקשות אמלות ונשמות עלובות.
הטיות בלי יומן וקלי צת תנקנה
תפציר העולה בארץ תלאובות.
ובצאתה יחידי לעתות בליקה
10 בצחת מאלה הערים הגרוכות.
בשפה שנוצצים כוכבים מלמקלה
הדשאים מתלחשים ומספרות הרוחות.
ושמעו צוניה מרחוק קול הומה.
וראו ציניה מרחוק אור נוצץ
15 בחלון, ובצדו דמות אדם, הדומה
לצלו של-מת מתנועע. מתרועע.
מתרועע, מתנווד, והמית הגיון נקאים
תנשא על-נבכי השקט צדיק —
עו מתמיד באחד מבתי הכלאים
120 קאסטר בנשף — תראינה ציניה.

בבית ההוא, בין הקתלים האלה
לא יום — כי שש שנים על-נפשו עברו:
פה בקרה ילדותו, בתורתו זמלה.
ופה קבו ציניו וקניו חורו.
25 לא יום — כי שש שנים, מאז הסב פניו
אל-עבר הקיר במקצוע האפל,
גם-קרן אור אחת לא-ראה מלפניו.
מלבד קורי שקמית וסיח קיר תפל,
רעבון, לא-שנה, מק-בשר, רון פנים —
30 מה המה כי ישים אליהם לבבו?
הטרם הוא ידע איך למדו מלפנים?
הטרם הוא ידע כי סוף קבודו לבא?

שש שנים תמימות, שנות נצר ובחוריו.
בצל, בבלי חיים לגנח אכדו.
35 וקאלו לא-נגעו עד בית האסורים.
וקאלו על-פנת הנצר לא-עדו.
כמו פס כל-הימים מן-הארץ הנשימה
ותמה הארץ מעבר לחיץ.
וקאלו לא-תלבש מימים ימימה
40 סקריכי החורף ובגדי הקיץ:
כמו בקנה השמש מעבר לסלון
וקאלו לא-תסתר הביתה אור זינה
בתפשו לנחת בין בצי האלון.
העומד צריכי על סלון הנשימה:
45 וקאלו לא-הקנה יום בהיר, ליל סתר,
ואביב לא-קסם צדנים ונשימות,
וכמו סרם יקנה לבחור הנצר —
בצל, בבלי חיים, שש שנים תמימות!

לב ימים באלה גם-אגם נרשש עומד
50 בבית הנשיכה בתדשות יקלדו.
כי גם לקניה לב חי, נצר חמד.
גם-הם שמי רגלים בשנה יקלדו.
ובכן — גם-בתליה הרוחות ופנעו:
ספסלים נוספים, ספסלים נגרעים,
55 בחורים לבאו, בחורים נצאו.
יש יורדים אל-ביתם לימים נוראים.
ויש שניצו לקפריס הקרובים.
ורחוקים מצין המשגים הנורא
נצלו בקבוד בבית אנשים טובים
60 מרומי רבנו, מוקירי בני-תורה.
אף-יש אשר גרשו ונצאו נדחפים.
ושב איש בית אביו בדרךים אבלות:
האחד — על שחקו בלילות בקלקים,
השני — על-ספרו עם-בתולות בלילות.
65 השלישי — כי-מנצא השמש מקטר
מקטרתו בשפת במקום ידוע.
הרביעי — עם, מורה נבוכים הקטמר
באלה, התמישי — לא-נודע מדוע.

אף-יש אשר נבחר לחתן, ובתולה
70 בת-כפר צבה, שמנה בחלקו נפלה.
ויש מן-הפרושים שנתנה לו גאלה
ויהי לרב גדול בציר מהללה —
אך אחד העומד במסמר תקוצ.
המפזשים, השנים מצחקיו יסעו.
75 ולפניו : לפניו קיר ברזל נסוע.
ופנה צמומה וגוילים יראו.

מאז קנה מקומו בפנה לא ראה
כל-בהור ופרוש בבאו ובצאתו ;
ואף גם-השמש לא-כנן השעה
80 קמי הוא בא, קמי ישוב אל-ביתו.
השחר, הלכנה או חשכת הלילה,
רק המה לבדם מוצדיו ידעו.
כי גם-אור השמה הפרה מלמעה
לא-יבדע דרכיו ולא שוהו.
85 בשחר, בשחר בטרם יכירו
בין תבלת ללכן, בין נאב ובין בלב ;
עת מן-האפלה החרישית תהירו
כל-כוכבי הבקר, צבא רבבות אלף ;
עת גרי העיר אחרית שנתם יגומו.
90 לא-יגזיו את-דרכם גם-קול שקרי קרא
ובטרם מקדמי אשמורות יקומו
התגבר פארי לצבוח הבוקר ;
עת כל-הימים יחריש דומם ויחיל
עד-יקום : יצור לחיים חדשים.
95 כמו יתלם תלומד האחרון, כמו יכיל
בסתר בנפיו תצלומות ולחשים,
ומלים את-פניו בדממה נאדרה,
ורגש מסתתר בין שולי שמלתו —
אז יעור הנער משנתו הקצרה.
100 יתלבש בדשכה ורץ אל-פנתו,
ויצדה נחפזת ממשעול הגנה,
בה ילך הולך עד בית הישיבה,
רק-אזני הרוחות השטות תשמענה
ועין הכוכבים צופיה הנתיבה.

105 אז יש אשר-ירקד בשטן לקראתו
הרוח הפזוז משפעת התבלת,
ושפת לו בחלקות וסלסל פאתו,
יפתנו בסתר, יפים הוללות.
ושמורות שמי ציני הנער תדבקנה.
110 כמו רחמים תשאלנה : "הננו, אחינו !
ציניך הנחורות — תחמינו תמקנה
ציפות אנהנו פי-עמך גלאינו.
יום תמים, יום קיץ הוצפת אותנו
ואשמורה בלילה — יגענו, אחינו !
115 שוב שוב ונתנו ונתנו גם-אנו,
עוד טרם ישתדל העלף פתנו —
אך פתאם יצביר הנער את-קדיו
הרוות על-שמורות שמי ציני הדבקות
במגרש הנהורים — ובת קול צעדי
120 התכופים תשמענה הרהובות, הריקות.

אז ינר הרוח אל גרד הגנה,
הוא לחש, הוא מפתה בקול דממה נקה :
"ראה, עלם חמודות, מה צרשי בעננה,
התצנן בטרם נאחך נמכה".
125 גם נחנו לשנים" ידובבו בחלומם
צשבים ודשאים מארבע הרוחות,
וגם הכוכבים ירומון ממרקם :
"לשנים אנהנו וצינינו פקוחות".
נריחות נציר גנות צרכים יבאו
130 מאליהם בנחיריו, ישקוהו שרון,
ונפל גל רום מאליו אל-פיהו —
וירוקה גדולה בקנה, בנרון.
אז ירחיב הנער את-פיהו וישאף,
והרחיב את-מפתח פתנתו הפתוחה.
135 וכאיש שהסיצ אבנים ויצף
יבקשו יתחננו כל-הקריני מנוחה,
ושלח לרום את-ידיני בלי-כח
במבקש : "קסני, הרום, שאני !
נעושה מזה ומצאנו מנוח.
140 מה צר לי המקום, מה צר הנני !"

What time the townsfolk sleep their closing sleep,
Before a cock-crow even breaks their rest,
Ere even those most pious Jews arise,
The last watch who forestall, to serve the Lord,
When all creation speechlessly awaits
The rising to new life, as though it dreamed
Its closing dream and hid beneath its wings
Secrets and charms, the while its sleeping face
Is veiled in silence, all emotion hid
Beneath the dusky folds, the "Mathmid" wakes
And straightway rises from a brief repose,
And dresses in the dark and seeks his corner.
The roving winds alone have heard his step,
His hasty step along the garden path
That leads to the Yeshibah, while above
The stars keep sentinel along the way.

Then it may happen, that the frolic wind
That blows light-hearted out of heaven's blue,
Tempts him with Satan's blandishments, uncurls
His earlocks, whispers, fills his head with fancies.
The young man's eyelids cling and seem to beg:
"Have pity, brother, on your two dim eyes
That spoil beneath us! we are tired, have spent
Ourselves for thee, for thou hast made us toil
All day, a summer's day! and then throughout
A night-watch — brother, we are done to death!
Turn back, lie down, rest, and let us rest too,
E'en ere thou sleepest, we shall be renewed." —
But suddenly he passes his thin hands
Across the clinging lids, as though to brush
Such thoughts away, and down the empty street
Resounds once more the echo of his tread.

Then the wind lights upon the garden grass,
Whispers, entices with its murmuring sound:
"Behold, fair youth, how verdant is my bed.
Enjoy, before thy breath dissolve away!" —
"We also sleep," the grasses and the herbs
Lisp dreaming round him, and the stars above
Take up the tale: "We sleep — with open eyes."
And from the pleasant hay-fields comes a scent
That steals into his nostrils, makes him drunk.
A wave of air comes flooding to his lips,
Enters — a lightness fills his throat and breast,
He opes his mouth, inhales the air, makes loose
The shirt unfastened round about his neck,
Like some poor quarryman distraught with toil,
His inmost being begs and prays for rest.
He stretches to the wind his helpless hands
As crying: "Take me, carry me away!
Hence let us flee and we shall both find rest.
Here I am cramped for room, and I am tired!"
But sudden contact with the garden hedge
Tells him his feet have strayed and he recalls
His duty and his corner, and as one
Who flees from sin, he hastes to the Yeshibah....
Within, a holy stillness fills the space
Empty as yet, and he first drinks it in.
His comrades three await him in his place,
They, who have been his friends since first he came:
The burning light, the desk, his Talmud text.
He hastes to join them, like to one who hoards
The nimble seconds, and begins to learn.
Once at his desk — the nail is hammered in!
All day and half the night he'll stay, and there

אף תבטח גדולה במשוכת הגנה
מזינה לנצר כיסר מן התנחלה.
וזכר חזקתו וזכר הפנה.
יבנס מן התסא גנוס בית הישיבה.

145 בשיבה הריקה דומיה קדושה.
ובלע הנצר הקרש ראשונה.
כי שם במקצו יסכו לו שלשה
תבניו שרעו לו יום באו הנה —
גר דלק, צמודו וספר תלמודו;
150 וקחם על-התנאים הקלים לנוצ
ימיהו אל-רציו ותחל למודו.
ורצמו — וצמד כמסמר תקוצ.
יום תמים, תצי לילה ממקומו לא-ימיש.
שם יאכל לרצבו את-פתו השחרה —
155 ומי אמה שמיר, מי-אמה חלמיש.
לפני נצר עברי העוסק בתורה?

הו, הו, אמר רבא, הו, תנו רבנן!
השחר, הגנה וריח השדה
התעקפו כעוף וימחו כצנן;
160 הארץ ומלאה נשכחה, אברה.
הארץ ומלאה — פה, פה במקצו.
ושמשות בפדור לרב פה תנחנה —
ומלא תצומות הנצר ינוצ.
ועניו כשמי גולי אש תתלקחנה.

165 ויבנס הקדים, השמש יצאה.
הקצה הארץ השמחה ומאירה.
מזהלות צפרים היום ומלאה.
כל-ימי צהיל פנים, כל-פה אומר שירה.
גם-בני הישיבה פילדים רחוצים

170 העולים מכתום אל-סיק אמותיהם.
פן זרים ומאירים גבאו תלוצים
בגמרות ארכות אל-שלחנותיהם;
ובלם באחד תורתם תחלו.
ינצרו בחורים בגורי אריות.
175 יתסגנו יבנו וקמו יתפללו
וימרו לאוני כל-קרב וקליות.
מחוצ על-משקופי חלוני הישיבה
הדרור תציר קנה — בניה הרבים.
לתנות תהלת השמש הנדיבה.

180 את-אדקת פורונה ביושבי מחשבים;
כי גם צין העולם להביט שמחה
בלקר הפקחה לישיבה פנימה
ולסאטא מתוכה את-צללי החשכה
במקצאט הנקב — באורה הנציקה.

185 ומלא האור צין הישיבה הפקה.
ורפד בנהב את-שחור קירוחיה;
ותשואות מבית הישיבה מלאה.
ורגנת צפרים מחוצ תקיפה.
גם-אלון הנקן, צווכת החרש.

190 העומד עליה מימים קדמונים.
שקבר מלאו ימיו ויבש השרש
נמש מקבר מצעות פרי אלונים —
גם-הוא כמו התנצר וייטב קרחתו.
שרטבה בן-לילה, משל רצונה.

195 וירא הצפרים פראות בני משפחתו
הבאים לברכו בפקר ברננה.
ובנחל צדנים ישטפו התיים.
יציטו הארץ, תיקום נאגסיו —
ישביצו את-ציניו מי בצל צינים!

200 יתצנג מי-אשר נשמה באפיו;
אף אחד הנצר ממקומו לא-ימיש.
מאחרי ותלצה התיים, האורה —
ומה אמה שמיר, מה אמה חלמיש.
לפני נצר עברי החשק בתורה!

205 פה יצמד הנצר יום יום על-מקומו
מאז אור הפקר עד ראש האשמונה.
כי טלק וטלק לידות את-יומו;
האחת לצרכו, השלש לתורה;
ובבודד נזיר רעים, אסיר אל-פנות.
210 יצמד הנצר לכן-פנים קמוט מצות.
נצר בנקרא את-מלא כל-נשמתו.
נצר — ויסגר בצדו לנצח.

For very hunger, swallow his black bread.
O flint and iron! when the Jewish boy
Has taken to the Torah, where are you?

And thus the youth keeps steadfast to his seat
From break of morn till midnight, for his day
Has four divisions, whereof only one
Is for himself, while three are for the TORAH.
As one alone, cut off from friends, and tied
Fast to his corner, white-faced, wrinkle-browed,
A lifelong captive of his own accord,
On the Gemara still he shapes his soul.

"Oi, oil!" the Rabbis taught: ". . . if I shall offer
Body and life upon the Torah's altar,
I shall be heard, maybe, from out my corner,
And see my fame shine forth across the land. . . ."
"Oi, oil!" the Rabbis taught: ". . . Rabbi Akiba
Was simple and unlettered forty years,
Then entered a Yeshibah and became
A glory of his folk, and I — am young!
My God, take what Thou wilt, my flesh and blood!
I've sworn by Thee and by Thy holy Law
My lips shall move, my voice shall cry, I will not
Stir from my place, my corner, and my heart
Shall know no rest, my eyes no sleep, until
Thy word has quenched my thirst, the Morning Star
Shall wake me, midnight lull me, till I know
The Talmud and am learned in the Torah!"
So, once more: Raba said . . . the Student's voice
Borne by a strength sublime, rings out anew. . . .
Methought that high above the Ark there shone
A transient gleam, as though a Saint should smile.

The Holy Presence in the Scholar's breath
*Delights . . . or else, she mocks the sacrifice
Of buried lives, that in a narrow prison
Deny themselves, heroic, for her sake? . . .
And now the sun has sunk into the night,
The light above the Ark is upward caught,
And voices fall yet lower, till they seem
More like the hum of bees, the buzz of flies. . . .
At last the beadle comes, and calls to prayer. . . .

Minchah is quickly ended, and the lads
Disperse into the street, they seek the fields.
The youthful limbs, youthful in name alone,
Cry out, they seek the valley, wherein grow
The ruddy apples and the ruddier maids.
The heart o'erflows with joy, the lungs expand,
The wind is low and cools with gentle touch,
And dries the sweat from creased and saddened brow.
Within is silence, the Yeshibah's walls
Are sunk in gloom and stillness, and of all
Her scholars, only two recluses pale
Remain behind to talk of trivial things.
And now, a voice has broken forth again,
A turtle-dove coos loudly in his corner. . . .
What is the sore heart crying now? And what
The burden of his melancholy strain?
Maybe he now recalls his dear, good mother,
His needy father, pines and feels the heart
Throb like a captive bird within his breast
For longing to behold their face again,
As day by day, afar, they in their prayers
Repeat his name, and hope for him and wait

הו, הו אמר רבא, הו אמר אביי —
הפה בית היוצר לנשמת האמה?
215 הפה מקור דמיה, הנוטעים בה חיי
עולמים, הנשפטים בה אשה וקמה?
הפה אדיריה — מאורות צתידים.
היוצרים את-רוחה על-העבדים?
כי מה הם הקולות ומה הלפידים
220 הנושאים הנפש צד לב השמים?
מי צפון הקסמים בגוילים הקלים,
מי נתן הפס לאמרות צבשות,
לחצב להכות מלכות חללים
ולתמו גיבוצות מציגים צששות?
225 הו, הו אמר רבא — התשמע, התחוש
את-קליון הנפש, התכה הענה?
הטרם יקרעו לברך הנחוש
כל-אמר אש חצב, כל-מלה דם מזה?
האם לא תורקה יד גדולה נאדרה
230 אל-גבה לא-נחקה, אל-מקטק לא-נודע?
האם לא-יבנה רוחך בסערה
ילכך בדג שואטו במצודה?
המגיד מה-שם הנפזר הרבה,
מה-יהנה הגול המצפצף שם גלמוד
235 בפנה הנשכה בקול תפלה וכה,
השפוכה עם-לבו בגוילי המלמוד?
מאן עלה שחר לא-תחלש לקבו,
וברכו פשולו נסיק לא-תדענה,
מקרא אמר רבא, השמש רד לבא
240 הקולות יפסלון, הנפשות תיגדנה,
כל-שפה נבלת, כל-גרון נחרה,
הקלונות יבשו, וכליון ציגים
יחכו לשמש שיבא וקרא
למודי אדני לתפלת ערבים.
245 ויבנה שיצקה השמש הנאה
על אמת הארון וברוכי מלמעלה
פיקר חסד אל, מלאמי רצון, הנאה,
תסתלק השכינה וכבוד אל נצלה.

As for Messiah, till he come indeed,
The Torah's diadem about his brow. . . .
The wrastlings of a boy's heart who can tell?
But ever, when the pious pass that way,
And bend an ear and stand, the while his voice
Pierces the severing wall with ringing tones —
The old ones linger and commend his choice,
And pray within their heart a silent prayer:
"Happy the son who gives him to the Torah,
And happy those who nurtured such a son! . . ."

"Oi, oi," said Raba: ". . . and thou hearest not,
Even in whispers, what the living voices
Are crying round thee, boy, their speech to thee
Is meaningless as thou wert deaf and dumb."
"Oi, oi!" said Raba: ". . . and the soul, that cries
Daily through thy hoarse throat against the wrong
Done to the budding of its manly strength,
The sapping of its youth, thou hearest not,
Stoppeth thine ears and shutteth out its prayer,
Each needful craving crushing out for good,
Stifling the germ of every humblest wish,
Uprooting every flowerlike aspiration,
Till, fired at last with its own weary cry,
With thirst unquenched and unfulfilled desires,
It fall asleep, a starved and withered thing,
That never was beloved and never loved."

And those two eyes of thine, for seeing made,
That might have viewed the earth and all her wealth,
Are spent and darkened, have as yet seen nothing,
Have nothing wished to see, and fade already,
And spiderlike, along forsaken paths —

ובשבת אור אסד השמש פקדת
250 גם-ויות הנצח הנשכה, הנרה,
ועלמה עליה בנהת יוקרת
באש אדמדמת רעדת בנהרה.
או קול צנג אסד מלא עו ישמע —
הקול קול הנצר לא-ידע חלושה.
255 בילד מתרפק, בבו מתנצנצ
הוא שונה את-פרקו בנשימה, בקדשה
וקר-אור המנפץ אל-רצי מישח.
רף קולו יתפוצץ בין קולות נחשלים.
פסח ירוץ דברה, גלילות יברחו.
260 דף ירדף דף, העמודים נאכלים.

הו, תנו בננו — מי-ידע ידע
אם לא, כי אקריבה את-נפשי ומאני
על מנבח התורה, או מן המקצב
אתרומם ומלאה הארץ כבודי?
265 הו, תנו בננו — גם בפי צקיקא
עד שנת הארבעים ריק תהי נצרה.
ניקם וילך אל בית הישיבה
ויהי גם לעמו — נאני עורני נצרי.
270 אדני, קח מה-תקח! את חלבי ורמי —
נשבצתי בך ובתורתך הקדושה.
אם אקשף ניד שפתי וילקולי יהי דמי,
אם אמוש ממקומי, מקצצי אטשה,
אם-ידע לברי, מרגע ולציני
שנת אמן — עד צמאי לברך אשברה:
275 השחר יעירני, חצות ליל תישנני,
עד אגמר הש"ס ותכמתי בתורה —
ויבן — אמר רבא — ומלא עו נצלה
קול צלול יפוצע האויר בסערה —
כמדמה לי, שם על-הארון מלמעלה
280 כשחוק צדיק תמים הופיעה נהרה —
השכינה תתצנצ על-הקל פי תינוק.
או אולי היא תלעג לקרבנותיה,
הקברים סתיהם במחשף, בצינוק,
המסרים בגבורה את-נפשם עליה?

285 ותשקע השמש נמרד במצולות,
נצול הגנה מראשי הברובים.
עוד יותר ימכו ישכו הקולות
כמשק הברורים, קהמת הברובים.
השמש המקנה בא, הקורש התגים
290 לתפלת המנחה, התפלה במרוצה
נגמרת. בחורי הישיבה נמוגים,
נשקטים לברח החוצה, החוצה.
החרשה השדה — במקום שתתהלך
גם צצמות דבאו, לא ירעו גלומים,
295 אל מורד הגבעה — במקום שתתהלך
בתולות אדמוניות ותפוחים אדמים.
מה-ינסב הלב ומה-תשאף הרצה!
היום כמסנן, בך, צלול ומצונן,
ויבדו הרבה הוא מוטה הנצה
300 הדלוקה מקמטי המצח המצונן.
בישיבה דומיה, ארבעת הקתלים
נצמדו כשקופים בדממה אפלה.
מכל סלמידיה בק-שני פרושים בלים
נשארו לשים שיטה בטלה —
305 או קול נצר בורד בוקע ועולת,
מנהם ביונה מוית הישיבה.
מה-תקמה, ישתוחס לקבו החולה?
מה-תקנה, מה-תבן נגינתו המצציקה?
הזכר הוא צמח עם טובה, אהובה,
310 אב צני נרש — ניצרג אליהם.
ונפשו, כצפור חרנת מקלובה,
נכספת, נמשכת לשבצ פניהם —
באשר ינפירו גם-הם מקרסקים
יום יום שם בנם בתפלתם הטהורה,
315 וקטני קשים הם יושבים ומסכים.

וְיֵשׁ אֲשֶׁר-שָׁמָּה גַם רוּחַ הַנֶּזֶר
 בַּצִּמְלָה הַקְלָקֵל וְכִמּוֹ הַתְּמַרְמָרָה;
 וְלִצְחָתוֹ בַּחֲרָף בְּמִשְׁלַל קֶרֶן וְסֶעֱרָה,
 שְׁמִימִים בְּעֶשֶׂן הָאֶרֶץ וְצִפְרָה;
 וְיָמֵי סִגְרִיר דִּלְקִים טְעוּנֵי צָנִימִים
 צִנְפִּים וְקִנְדִּים נִגְרָרִים נִגְרָרִים —
 350 הַשָּׁמֶשׁ לוֹ רָגַע קֵט תֹּאִיר הַפָּנִים!
 אוֹ תְרוּמַת אוֹר דְּלֶה הַשָּׁמֶשׁ לוֹ תָרִים!
 וְשִׁמְמִית יִרְוָה אִי מִזֶּה תֵּבֵא
 לְתִקְצֵעַ מִסִּבָּתָהּ בְּקִירוֹת הַפֶּנֶה,
 וּמִשְׁנֵה אֶפְסֵלָה בַּפֶּנֶה בְּלִבָּב,
 360 וּבְכָל סִדְרֵי נִפְשׁוֹ רָצָה וְצָה —
 אֲזִי יֵדַע הַנֶּזֶר כִּי נִשְׁכַּח הַנֶּהָר,
 כִּי נִשְׁכַּח שׁוֹמְמָה נִשְׁכַּחַת נִצְנָכָה,
 נִתְשָׁה כִּי חָלַשׁ וְיָלָא כִּתְהוֹ,
 וְהַשָּׁמֶשׁ בְּנִפְשׁוֹ בְּמַעַס הַלְהִיכָה.
 365 וְנִשְׁמַע קוֹלָהּ בָּאֵלּוּ הוּא עוֹלָה
 מִנְּשָׁה צִפְיָה שְׁלֵמֹת הוֹלֶכֶת:
 קוֹל לֵב הוּא הַמִּכָּה בְּעֶשֶׂב לֵב חִלָּה
 הַקֵּלָא מְחַנּוּגִים וּמִנְכָּה נִשְׁכַּחַת,
 נִתְהַיְלּוּ מִלְּמוֹדוֹ לְקִנְיַת תְּמָרוֹרִים.
 370 וְיִבְנֶה וְיִתְעַטֵּף וְיִחַנֵּן קוֹלָהּ —
 תְּדִבְרִים צִלְיָה בֶּן יִשְׂרָאֵל יִסּוּרִים?
 הַיָּדַע הָאֶמְלֵל כִּי-אֶמְלֵל הַנֶּהָר?
 הָאֶמְלֵל? — מִדּוּעַ? מִי יוֹכֵל הוֹכֵחַ
 כִּי-נוֹצֵר הָאֶדָם לְמַרְחֵב דָּיִם?
 375 וְלָמָּה לֹא יִהְיֶה גַם-הַנֶּזֶר שְׁמֵם
 בְּצִמְמַת סָתוֹ דִּי מִצְמֵד בְּגָלִים?
 הַתּוֹרָה הַרְחֵקָהּ הַתּוֹרָה הַמְאִירָה
 מִחֲשָׁבִים וּמִצָּרִים מְעוֹלָם בְּקִשָּׁה,
 מִבְּטָן הַחֹשֶׁךְ יִדְּעַל הַעֲבִירָה
 380 מִצְּבֹת לִבְנִים אֶת-אֹרְחָה יִרְשָׁה
 בְּמִאֲוֵרוֹת צֶל-נִגּוֹת — שֶׁם יִשְׁבוּ בְּנֵי
 גַם הֵגוּ בְּגִנְיָה בְּסִתְרֵי לְמִדּוֹ,
 נִיָּצְלוּ מִאֲוֵרוֹת מִמִּאֲוֵרוֹת אֵלֵינוּ
 וְנִגְאֹנִים מִנִּגּוֹת אֵלֵינוּ יִכְדּוּ.
 385 כִּי יִסִּים לַתּוֹרָה חֲסִי הַנֶּזֶר
 גַּם-עֲמָה וּבְנֵי בְּעִנֵּי נִשְׁמָרוּ —
 וְלָמָּה זֶה יֵרַע בְּעִנֵּי הַנֶּזֶר
 אֶם-אֶרֶץ וּמִלֵּאָה בְּעִנֵּי סָגוֹר?
 שְׁנֵי סִדְרִים שְׁלֵמִים צְרוּכִים וְשִׁמּוּרִים
 390 עַל שְׁפָתֵי הַנֶּזֶר — שְׁנֵי סִדְרִים תְּמִימִים!
 וּבִקְנֻאָה יִבְיטוּ בּוֹ כָּל-הַבְּחוּרִים,
 וּבְלִבָּם יַחֲוִשׁוּ לוֹ יָמִים נְצִימִים;
 שְׁנֵי סִדְרִים שְׁלֵמִים — מִהַ-נִּצְעִים גּוֹרְלוֹ!
 וְאֵיךְ לֹא-יִשְׁיטוּ בְּנֵי מִצְרָיִם יִהְיִי —
 395 אִם בְּכָר צִנִּיּוֹ רֹאוֹת שְׁלֹמֹת צִמְלוֹ —
 כִּי מִתְמִיד וְעֹלּוֹי לוֹ קָרָא קָרָאוּ.
 בְּקִצְצֵי וְהָבָה אֶחָד עַל מִצַּח פְּתִימָה
 צִנְחָה מִן אֶחָד בְּרֹאשֵׁי הַשָּׂרִים,
 לְמִשְׁוֹרָה לְגִבּוֹר וְרֹאשׁ שְׁלֵד-פָּנִים —
 400 עַל רֹאשׁ נִצְרָנוּ יִצְיָנוּ שְׁנֵי כְתָרִים!
 גַּם-מִתְמִיד גַּם-עֹלּוֹי שְׁנֵי שְׁלֵבִים צִלְיוֹנִים
 בְּסֵלֶם הַתּוֹרָה הָרָם הַנִּבְלָה
 וּכְעֶשֶׂע בִּינָם וּבֵין מַעֲלַת הַנִּגְאֹנִים.
 הַרְבֵּים הוֹזִכִּים לְגִדְלָה כְּמוֹהָ?
 405 נִיֻּחַל הַנֶּזֶר — כִּי פָרְחֵי תוֹחֶלֶת
 גַּם-רוּחוֹ הַנִּבְכָּה בְּסִתְרֵי רִפְדּוֹ;
 נִפְרָאוּ לוֹ אֶחָרִית שִׁכְרֵי בַּחֲרוֹת נִגְזֹלָה
 וּלְכָבוֹ לְאַהֲבָה פָּתוֹ יִתְדוֹ.
 וּכְלִטָּשׁ עַל גִּלְגָּל מִלְּטָשׁוֹ יִנּוּצַּה
 410 וּמִלְּטָט בִּידוּדִים מִפִּי בְּרִיָּל צִשׁוֹת,
 מִהַ יִּלְטֵשׁ אֶת-מִחוֹ גַּם-הוּא בְּמִקְצֵעַ
 וּמִרְטוֹ בְּעִנִּיּוֹת הַתְּלִמּוֹד הַקְּשׁוֹת.
 וּכְטוֹב לֵב הַנֶּזֶר בְּלִילֹת הַחֲרָף
 כִּי-נִפְתַּל נִיֻּכַּל — לְסִנְיָא תְּמָרוֹ
 415 שְׁשִׁמְטָה אֶת-מִחוֹ וְתֵבֵא בּוֹ חֲרָב,
 וְהִנֵּה בְּעִנֵּיּוֹ כְּמוֹרִיד צִיר בְּצוּרָה —
 אֲזִי תִצֵּא הַמִּקְנָה וְקִלְעָה מִקְלַעַת
 לְרֹאשׁ גְּבוּרָתוֹ מִשְׁפָּרַת נִצְחָנוּ.

שְׁיָשׁוּב אֲלֵיהֶם בְּכִתְרֵי הַתּוֹרָה? —
 נִפְתַּלְי לֵב-נֶזֶר מִי-יֵדַע יִדְעָה?
 אֶת-תְּמִיד בְּצִבְרֵי יָרָאֵי אֵל צֶל-הַנִּשְׁיָבָה.
 320 וְהִטּוֹ אֶת-אֲזָנוֹם וְעָמְדוֹ לְשִׁמְעַ
 אֶת-קוֹלוֹ הַנֶּזֶר, וּמִרְחוֹ הַמִּדְיָבָה
 נִצְמָדוּ הַנִּקְנִים, יִשְׁגִּיאוּ קָעָלוֹ
 וְתִפְסֶלָה תְּרִישִׁית מִלֵּב יִתְפַּלְלוּ:
 "אֲשֶׁרִי הֵבֵן שְׁבִתוֹרָה צִמְלוֹ,
 וְאֲשֶׁרִי הִצְבֹּת כְּמוֹהוּ גִדְלוֹ."
 325 הוּא הוּא אֶמֶר רָבָא... וְאֲשֶׁר יִצְחָהוּ
 בְּקוֹלֵי-קוֹלוֹתָם הַנִּסִּים וְשִׁאֲוֹנָם
 אֲזִנִּיךָ גַם שָׁמַן מִנְהוֹ לֹא-לִקְחוֹ,
 וּכְנִשְׁתָּ וּכְאֵלֶם לֹא-תִשְׁמַע לְשׁוֹנָם —
 הוּא הוּא אֶמֶר רָבָא... וְלִשְׁנֵי נִפְשָׁה
 330 מְגִירוֹנָה הַנֶּזֶר יוֹם יוֹם תִּשְׁנָע
 מִחֲמַת בְּרִאשִׁית אֲזָנָה מִשְׁדֵּר רֹאשׁ כְּתוּבָה
 תִּפְסִלִים אֲזִנִּיךָ וְתִהְיֶה כִּלְא-שׁוֹמֵעַ —
 וְתִהְיֶה כִּלְא-שׁוֹמֵעַ, וְתִשְׁתַּחֲוֶה תִּפְסִלָה
 וְתוֹסֵף לְרִצָּץ רֹאשׁ כָּל-מִאֲנִיָּה
 335 לְחִנּוּק בְּחִשְׁבָּה אֶת-קִטְוֹן תְּאֻנָּה
 לְצִקֵּר וְלִרְמֵס אֶת-אֶחָדוֹן פְּרִיחָה —
 עֲדִי-נִצְעָה נִפְשָׁה בְּשׁוֹפָה יִנְצָה
 וְתִשָּׁן לְנִצָּח בְּשֵׁה וְרִצְבָה
 בְּעִמָּא לֹא נִשְׁכַּר וּבְמִאֲנָה לֹא בָּעָה
 340 מִבְּלִי שְׁנִיָּהּ, מִבְּלִי שְׁנִיָּהּ
 וְשִׁמִּי הַצִּינִים שְׁלִירָאוֹת נִבְרָאוּ
 שְׁלִירָאוֹת יָכְלוּ הָאֶרֶץ וּמִלֵּאָה
 תִּדְרָכָהּ, תִּחְשַׁכָּה וּמִאֲמָה לֹא רָאוּ
 וּבְלִי תִמְדֵּי מִאֲמָה תִּכְלִינָה בְּשִׁאָה;
 345 וּבְחִיִּים בְּכָר בְּטָלוּ בְּצִלֵּם הַנֶּזֶר
 וְתִמְשֹׁשׁ בְּשִׁמְמִית בְּמִסְלֹת חֲדָלוּ —
 וְלָמָּה זֶה נִוָּצְרוּ לְשׁוֹא וּמִדּוּעַ
 תִּאֲבָרָה עַל חֲסֵם הַנִּשְׁמֹת הָאֵלּוּ?

And shadowlike, among the dead, thou gropest. . . .
 For what were they created all in vain,
 And why in vain shall they be lost, these souls?

 Sometimes the student wonders at himself,
 Disgusted at his toil and seized with anger.
 In winter, when the cold and tempest reign,
 When heaven is like a smoke and earth is dull,
 When faint, dark clouds trail weeping o'er the sky,
 "Oh, that the sun would but light up her face
 One little moment, if she would but make
 A slender offering of pallid light!"

 From somewhere a green spider comes, to pitch
 Her tent within the corner, where the gloom
 Is doubled, and the chambers of his soul
 Are filled with chill and trembling. Then the youth
 Feels in himself despoiled, forgot, forsook,
 Feels that his strength is weak and weary grown,
 The flame that burnt within him nearly spent.
 His voice is like the sighing of a soul
 That droops to death, the moaning of a heart
 Trampled upon like grass, that only heaves
 With bitterness and Prayers of Supplication.
 His recitation is a bitter plaint,
 Art thou in love, dear child, with pain and grief?
 Unhappy boy, dost thou not know thy state?
 Unhappy? why unhappy? Who can prove
 That man was born to comfort? On what plea
 Is he to quarrel with his wretched corner
 Where he has standing-room?
 The Torah, wide and shining, still illumines
 The dark, sad regions she has ever sought.

וְהָלַם הַלֹּם נָעִים בְּמִנְחַת הַדָּצָה.
 420 יָצְחוּ בַּצֹּפֹר בְּחִבְלֵי דְמִיּוֹנוֹ.
 אֶזְנֵי הַלֹּם יוֹם שׁוֹבֵב אֶל-עִירֵי בְּשֹׂאֲתָהוּ
 בְּתֵבָה קְמִיכָה בְּפִים, שִׁם וּפּוֹסְקִים בְּמַעְצֵי.
 מְהֻלְתוֹ בְּעִיר, חֲדָנָה הוֹרִיּוֹ בְּבִיתוֹ.
 הַקְּנָאָה הַגְּדוֹלָה בֵּין חֲבֵרָיו וְרֵעֵיו.
 425 וְשָׁמוּ אֲשֶׁר-בָּסָה כִּיּוֹם בְּמַשְׁאוֹן.
 יוֹפִיעַ בְּכָרֶךְ מִמִּיר צַד-נִלְוֹן.
 וְהָיָה לְכָרֶכֶה, לְמַהֲלָה וּלְגֵאוֹן —
 וּלְגֵאוֹן? הָאֵמָנָם? הַנִּקְיוֹם הַחַזוֹן?
 יִבְרָן — אֲמַר רַבָּא, הוּא, הוּא אֲמַר רַבָּא?
 430 וְכָלֹל אֲשֶׁר-יִהְיֶה לָּן יִדְבֵק לְבָבוֹ
 בְּפִנְיָה נִצְרָה, בְּגִמְרָא הַרְחֵקָה.
 לְאַהֲבָה יִסְרִי, צְנוּתוֹ וְרַעְיוֹ.
 וְכֵן יִפְרֹץ קוֹלוֹ נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה —
 אֶף מִי-הוּא הַמְטִיל הַשָּׁפָה הַמְרָה
 435 לְקָרֵעַ לְבָנוֹ בְּתוֹנָה צְנוּרָה
 הַקְּרוּכָה וְצִפּוֹנָה בְּמִירוֹת הַגְּמִרָא?
 רַק מִי אֲשֶׁר-צָבַר עַל בֵּית הַיְשִׁיבָה
 בְּדָמֵי חֲצוֹת הַלַּיִל אוֹ בְּדִמְמַת הַשָּׁמַר,
 וּבְצַד חֲלוֹן מֵאִיר אֲוֵנוֹ הַקְּשִׁיבָה
 440 וְכָל קוֹל בּוֹדֵד לְשׁוֹנֵר, זְמִיר מִתְמִיד מֵאַחֵר.
 הַשֹּׁפֵד בְּלֹאט צַל-הָרוּחַ הַלֵּאט
 מְרִירוֹתוֹ הַמְתוֹקָה, מְתִיקוֹתוֹ הַמְרָה —
 רַק הוּא הַבֵּין יוֹכֵל מִה-דָּקָר, מִה-לֵּהֶט.
 מִה-מְקַאֵיב, מִה-נוֹנָה זֶה נִגּוֹן הַגְּמִרָא?
 445 מִה-יִרְעִיל אֶת-קוֹלְכֶם, מִי יִמְסֹךְ נְכָאִים.
 אֲסִירֵי הַפְּנוּת, בְּזִמְרָתְכֶם הַנוֹנָה?
 הַתְּבַטּוּ יְמִיכֶם הַקְּבוּרִים וּבָאִים.
 נִשְׁמַתְכֶם הַרְצוּצָה, רוּחְכֶם הַמִּנְעָע?
 הַצֵּל שְׂמֵחוֹת עוֹלָמְכֶם בּוֹא מְבֹא קִינָתְכֶם?
 450 הַמַּצֵּר אֶת-נַפְשְׁכֶם, בְּלִי-סִכְרָת רוּחְכֶם?
 הַתְּאֻמְרוּ לְטוֹת בְּתִמְצִית נִשְׁמַתְכֶם
 הַמְלִים הַנִּבְשׁוֹת, הוֹבִישׁוּ לְחֶסֶם?
 הַתְּשׁוּעוֹ לִישׁוּעָה, הַתְּקַרְאוּ גְּאֻלְכֶם.
 אוֹלֵי יִשְׁמַע מִרְחֹם וְיִבְא לְחַנּוּכְכֶם?
 455 וְהָיָה צֵן רֶאֶה צִפְיָה צִמְלְכֶם.
 וְהָיָה לֵב יוֹדֵעַ הַמִּבֵּין אֶדְוִנְכֶם?
 אֶהְיֶה, אֶמְלִילִים! אֵין אֵין קִשְׁתּוֹ
 בְּתַפְלָה נִדְחָה וּבְנֶקֶשׁ נִדְחָה
 בְּתַשְׁבֵּת חֲלִילָה וּבְדִמְמַת הַמְּנוּת.
 460 מִדְּלִי שֶׁמֶשְׁמַע, מְנַחֲמֶכֶם אֲבָדָה.
 יֵשׁ אֵין רַק אֶחָד הַקְּרוּכָה לְשִׁמְעַ
 הַמִּית בְּחוּר מִשְׁכִּים, הִי מִתְמִיד מֵאַחֵר.
 הַצֵּרָה לְהַקְשִׁיב מִמְּרוֹרֵי הַנֶּה.
 הַנְּשׂוּאִים אֵלֶיהָ עַל בְּנֵי הַשָּׁמַר —
 465 הוּא רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה אֲדִירָה וּמוֹשְׁלָה.
 שְׁקָרִיצָה הַנֶּבֶר — קוֹל מִתְמִיד הַרְאוֹן
 מִקִּימָה מִיִּצְעָה גְּזִיתוֹ הַכְּשִׁלָה
 וְצִפְיוֹן צְפוּרָה לֹא נִחַל-לוֹ לִישׁוֹן.
 וּבְשִׁמְעוֹ קוֹל מִתְמִיד מְעוֹרֵר הַשָּׁמַר
 470 הוּא אֶהְיֶה לְהַקְשִׁיב רַב קֶשֶׁב בְּדִמְמָה.
 וְשִׁמְעַ אֶת-הַד קוֹל בְּחִירוֹתוֹ, וְזָכַר
 שְׁלִשְׁלֹת אֲרָכָה שֶׁל-חַיִּי נִשְׁמָה.
 וְזָכַר — וְשִׁמְעִי טַפּוֹת דְּמַעוֹת מִכְּרִנָּה
 וְנִתְּלוֹ בְּשִׁעַר בְּסָף וְכָנּוּ הַלֵּבָן.
 475 וְלֹאֹר נֵר הַמִּתְמִיד הַבְּהֵמָה מְרַצְדָּנָה
 בְּשִׁמְעִי אֲבָנֵי אֵשׁ מִמִּשְׁבָּצוֹת וְהִבְּנָן.
 מִה-יִהְיֶה לְכָרֶכֶה, הַשָּׁב? הַתְּחַבֵּרָה
 בְּלִי-שְׁנוֹת צְנוּתָה — זֶה מִרְאֵה הַנֶּצֶר?
 יוֹם צִאֲתָהּ מִבִּיתָהּ וּגְלוּתָהּ מִעִירָה.
 480 מִי נִדָּה, בְּחִירוֹתָהּ — כָּל חַיִּי הַנֶּצֶר?
 בְּמִשְׁנֵי הַתְּמַדָּה בְּאַהֲבָה וְכָרֶס —
 וְכֵה אֶפְסָא וְזָכַן, כֹּה נִפְצֵם רוּחָה?
 הֵן אֵמָנָם צִפְיָה מֵאֵר — אֶף-צְבָרָה?
 וּבְדִרְךָ מִתְשַׁכֵּים לֹאֹר אֵל נֶחֱסָה.
 485 אוֹ אוֹלֵי יִרְאֶה לְכָרֶכֶה בְּחִירוֹן
 כְּחֵנוּ הַעֲדִיר הָאֶבֶר וְכָלָה
 בְּנִשְׁבָּב בְּנוֹ רוּחַ שְׂדֵפוֹן וְרִחוֹן.
 בְּיוֹם סוּר צִלְנוּ וְנִבְלָה בְּקִשְׁלָה?

God's hand from out the darkness took and gave her,
 A heritage of light, from age to age.
 In caves, on roof-loops, sat our children, there
 They learned by stealth, until from out the caves
 Came guides to light our path and from the roofs
 Descended Sages — this, because the Torah
 Is fathomed only by a life of grief,
 And by afflictions have we been sustained.
 Why should the youth regret it, that to him
 The earth and all its fullness is denied?
 Two whole Sedarim, ordered well and kept
 Upon his lips — just think, two whole Sedarim!
 The other students envy him, they have
 A presage of his better days to be.
 Two whole Sedarim — oh, how blest his lot!
 And shall he not rejoice? He holds already
 The guerdon of his toil, by all around
 The Mathmid and 'Ilui he is called.
 The priestly brow bore but one golden plate,
 The ruler wears one crown of finest gold,
 One wreath befits the hero and the poet,
 While on our Student's head there shine two crowns!
 The Mathmid, the 'Ilui both are rungs
 High on the stairway of the Torah set,
 But few steps higher the Geonim stand.
 How many have been worthy of such fame?
 And he hopes on, for still the bloom of hope
 Has secretly refreshed his downcast spirit,
 And compensation showed for stolen youth,
 And knit the Student's heart to love his corner.
 Like one who, sharpening iron, sways and bends
 'Mid flying sparks, above the whirling stone,
 So whetteth he his brain in yonder corner
 Upon the stony problems of the Talmud.
 On winter evenings, when, in likely mood,
 With some dark passage wrestling he prevails
 That wrought oppressive on his fevered brain,
 He sees again the day that brings him home,
 The Ordination safe within his pocket,
 Authorities and Talmud in his head,
 His fame there spread abroad, his parents' joy,
 The envy of his comrades and his friends
 Unto this day dissembled, and his name,
 A lightning flash from Mir to Volozhin
 While he is blest and praised as a Gaon.
 He a Gaon? The prophecies come true?
 Well, then: said Raba . . . "Oi, oi," Raba said. . . .

"The more he dreams, the dearer to his heart
 His narrow corner and the broad Gemara,
 His toil and pain and hunger, and his voice
 Breaks out with might — yet whence the bitter note,
 The suffocated sigh that wrings the heart,
 Hidden and twined in the Gemara song?
 No one, but he who passes the Yeshibah
 At night, or in the stillness of the dawn,
 Who sees the lighted window and who hears
 The lonely voice, the wakeful Mathmid's chant,
 That pours out low before the hidden spirit
 All its sweet bitterness, its bitter sweetness . . .
 He only knows with what a fiery dart
 It wounds and rankles, that Gemara song!"

I also in my youth have heard these voices,
 Have watched these toilers, seen the wrinkled brows,
 The heavy eyes, the pallid face that seemed

או לךך נגדך צחירות הנער.
490 נמרא: שה תופה, תולעת ענרת;
שה תופה — אכדת בשימון וסער,
תולעת אלקת — באפל נקנרת?

בנעורי שמעתי את-אלה הקולות,
ראיתי העובדים האלמים הללו;
495 מנחותם הקמוטים, צניהם הגדולות
וקניהם החורים — כמו רחמים שאלו.
כל-קמט ומקט לי דומם הביע
רנשות נחנקו, ניצוצות שקבו;
כל-קמט ומקט מורשי הניצ.
500 נסלד לךבי וקרבי נצרב.
אך מדי אונקה את-קולם, הה קולם
הבובה בלילות קאנקת חללים,
ישוע לךבי: רבוגו-של-עולם!
הפחות האלה על-מה נסה כלים?

505 לא-נרם מזלי כי-אכד עמכם.
צמלים צניים — מספקם נפרדתי.
נטשתי תורתי, ששעתי על-לחם.
והנני אטרת לבדי אדתי.

העמים השתנו, והרסק מגבולכם
510 הצבתי מן-בחי, נחתי את-ספי —
אך זכר עורני את-כלכם, את-כלכם,
תמונתכם תלוני, לא-תמוש מלבי.
ויוכרני מה חזק הנרצין, מה-בריאה
הפרודה השמונה בתלקתכם הזעומה;
515 מה-רבה הנרבה אלינו הביאה,
לו קרן אור אחת נחמטה בקמה;
מה-רבו הנצבתים ברנה קצרנו,
לו נשבה בכם רוח אחת נדיבה,
ופנמה את-נרבה של-תורה סוכרנו.
520 וסללה נתיב חיים עד בית הישיבה;
ויוכרני אחריתכם מה-מוראה נגאלה —
הה! צר לי מאד, צר לי, צמי חלכה! —
מה-אחיקה הנלקה ומה-מקללה,
אם-פרודות באלה תעבשנה בתוכה!

תרגום-ג'.

To beg for mercy — and each look and line
Told me of stifled feeling, sparks crushed-out,
Each look and wrinkle stirred the best within me
And rent my heart and wrung my inmost soul . . .
But when I call to mind their voice, their voice,
That wails like that of wounded men forgotten,
Lord of the world! I cry within myself,
On what were all these lives, these powers spent?

My fate hath not so willed that I with you,
Unhappy ones, should lose myself — I parted
From out your company, transgressed for bread,
And walked and lost myself in other paths.
The times have changed, and far now from your border
My altar-stone is reared, my tent-pole set,
And still I think of you, each one, each one!
Your forms are with me, clinging to my heart,
Recalling still how vigorous the seed
Hidden within your luckless plot of ground,
And what the treasure which it might have brought
Had but a ray of sunlight warmed the soil,
What sheaves we might have reaped, had but a gust
Of generous air blown o'er you — had the road
Which leads toward the Torah, which we so
Neglected and despised, been cleared and plain!
How pitiful and bitter is your end!
Oh, woe is me for you, my hapless folk.
How parched the lot, and blasted how the portion,
Wherein such grain could moulder and decay!

1894-5

Helena Frank.

The Dramatic Monologue

* Jacob Fichman (1881-1958)

י' א' ביכנ'

חנה

אהבתי את אדם. הוא כאלהים
חכם. והוא צו-לב, ודמו טוב.
אך הנחש ילחש דברים תמוהים,
ולחשו מכאיב וגם ילחש.

כי ירדם אדם הנן משמים
והפרי שותקות, דשא רטב, —
יקרא לי מן הסבך, וכמדורת קסמים
ידליק שיתו בלב: לקטני! לקטני!

עם שחר יצל, יד אדם חמה
לוקפת שוב בשרי, וכה ירח
ללב כי אאון את צליל דמה.

אכן כל שית-יום, באור ירבע,
כפוף לצד אחר, וכל חלקה
בגן קסומה עד ליל מול צל הסבך.

Eve

I love Adam. He is brave of heart,
his blood is generous; and he, like God,
is wise. But the serpent whispers things
that are so strange. They hurt—and they caress.

When Adam sleeps, Eden lies desolate;
its birds are silent and its grass is wet.
And then he kindles, calling from the thicket,
a bonfire in my heart. "Pick it! Pick it!"

How good to feel at dawn Adam's warm hand
caress my flesh again, and in the hush
listen to the coursing of its blood,
But every bush of day that drinks the light
bends to a darkness. Eden is enchanted
only till night awakes the shadow in the brush.

Translated by Robert Friend

Abishag

I waste my teeming age. I do not know
when crops grow golden and the earth brings forth.

Early the world arises there to blossom,
but here my days fall silently like leaves.

5 My woods of chastity grow taller daily,
rustling sadly—without a bird of song.

In castle splendour, in imperial purple,
a locust wilderness devours my bloom.

10 I leave my chamber, and like lips that burn
the dazzle of the white day welcomes me.

The heat of gardens, fronds dancing in the sun,
ignite a fire rising in my blood.

Peering from the secrecy of casements,
the unseen eyes of princes kiss my footsteps.

15 And then sometimes a tenderness floats in me,
my heavy blossom aches,

And all my unconceiving, unattempted flesh
—a vine neglected—yearns the gatherer.

20 But when night finds me sleepless and my eye
pierces the darkness of the frozen castle,

like a bird in its morning nest, a world then stirs,
the king's heart plays upon the fiddle strings.

This splendour hiding in wrinkles of pale day
rises from ashes when night's glory sings.

25 Night's castle sinks, and grief is drowned in grief
as wave is drowned in wave. And every sound

calling my poverty from the midnight dark
is gathered with it to the caves of song.

30 O song of midnight! in which my blood flows purely
(as sap in tender branches) to the dawn.

All of my warmth I give to the old King—
his heart plays the weeping of my Spring.

Translated by Robert Friend

אַבִּישָׁג

יָקָר אֲבִיבִי פֹה אֶכֶּל. לֹא אֲדַע
בְּגֹב אֲדָמָה וּבְנוֹהַב מִגִּדָּה.

בְּעוֹד הָעוֹלָם שָׁם לִפְרוֹחַ יָשָׁרִים,
נֹשָׁרִים פֹּה יָמֵי כְּעָלִים שׁוֹתְקִים;

וְנֶעַר כְּחֹלִי, יוֹם וָלַיִל יִשְׁגָּה
בְּאֵין עוֹף גּוֹנֵן יַעֲלֶעֶל גּוֹנָה.

בְּזוֹי אֲרָגְמָן וְתַפְאֶרֶת הֵיכָל
שָׁמָּה כְּבָשׂוֹם אֶת פְּרָחֵי תֵּאכֶל.

וְרֹגַע אֲצֵא, יִקְדָּמַי יָקוֹד
הַיּוֹם הַלָּבָן כְּשִׁשְׁמַתִּים דּוֹלְקוֹת.

וְלֵהִט גַּיִם וְטֶרְפִּים, מִרְצָדִים
בְּשִׁמְשׁ, דְּמֵי הָעוֹלָם יֵאָדִים.

וְעֵינַי גְּסִיכִים, לֹא-נִרְאוֹת, אוֹתְכוֹת,
מִסְתָּר אֲשׁוֹב פְּעָמֵי לוֹסְפוֹת.

אֲזֵי וְעִדָּנָה צְצוֹרָה בִּי צָפָה,
וְכֹה נִצָּחִי הַכְּבֵדָה כּוֹאֶבֶה.

וְכָל שְׁאָרִי, לֹא-סֶעַר, לֹא-חֶבֶל,
כְּאֶשְׁפֶּל שֶׁנִּשְׁכַּח, לְבוֹצֵר יֵאָבֵל.

אֲףִי לִילָה, עֶרְהָ כִּי אֲשָׁכַב, וְתִקְבָּה
מֵאֲפֶל עֵינֵי הָאֲרָמון שֶׁקָּפָא —

עוֹלָם וָעֵ, כְּעוֹף לִפְנוֹת בְּקָר בִּקְוֹ,
וְשׁוֹב בְּכַוֵּן לֵב הַמְּלֶךְ גּוֹן.

וּפֶאֶר זֶה נִחְבָּא אֶל קִמְטֵי יוֹם תּוֹר,
בְּרֵן הוֹד תְּצוֹת, מֵאֲפָרוֹ יִתְנַעַר.

שִׁקְעֵי יִשְׁמַע אֲרָמוֹן-לַיִל וְתִבְלַע
יִגְוֹן בְּיָגוֹן כְּמִצּוֹלָה בְּמִצּוֹלָה.

כָּל צִלְלִי, לְעֵנִי מִן הָאֲפֶל יִקְרָא,
עֲמוֹ יֵאָסֵף אֶל נִקְרוֹת-הַזְמֶרֶה.

הוֹ, רֵעֵן תְּצוֹת! כְּלֶשֶׁד בְּזִלְזֵל,
דְּמִי בּוֹ סְהוֹר עַד הַבֶּקֶר יֵל.

אֲשִׁפֹּת כָּל חֲמִי לְמִלְכִּי הַזָּקֵן, —
אֶת בְּכִי אֲבִיבִי לֵב הַמְּלֶךְ גּוֹן.

קין און הבל

„הבל, מיין ברודער, דו שלאפסט
און דו ביסט אזוי ווונדערלעך שיין,
אזוי שיין ווי דו ביסט אצינד
האב איך דיר נאך נישט געזען“..

„ליגט די שיינקייט אין מיין האק,
צי אפשר גאר אין דיר?
איידער דער טאג פֿאַרגייט,
זאג, ענטפֿער מיר!“ —

„הבל, ברודער, דו שווייגסט,
ווי דער הימל און די ערד,
אזוי שווייגן טיף און פֿאַרקלערט
האב איך דיר נאך נישט געהערט.“

„ליגט דאס שווייגן אין מיין האק,
צי אפשר גאר אין דיר?
איידער דער טאג פֿאַרגייט,
זאג, ענטפֿער מיר!“ —

„אט שטיי איך נעבן דיר
און דו ביסט אזוי אליין,
אזוי פֿרעמד און אפגעשיידט
האב איך דיר נאך נישט געזען“,

„ליגט די פֿרעמדקייט אין מיין האק,
צי אפשר גאר אין דיר?
איידער דער טאג פֿאַרגייט,
זאג, ענטפֿער מיר!“ —

„קום, מוטער חוה, און זע,
ווי מיין ברודער הבל ליגט,
אזוי שטיל און שטיל און פֿאַרטראכט
האסטו אים נאך נישט פֿאַרוויגט“,

„ליגט די שטילקייט אין מיין האק,
צי אפשר גאר אין דיר?
איידער דער טאג פֿאַרגייט,
זאג, ענטפֿער מיר!“ —

„קום, פֿאַטער אדם, און זע
דאס רוימע שנירל בלוט,
וואס שלענגלט זיך אויף דער ערד
און שמעקט אזוי טרויעריק און גוט.“

„ליגט דער טרויער אין מיין האק,
צי אפשר גאר אין דיר?
איידער דער טאג פֿאַרגייט,
זאג, ענטפֿער מיר!“ —

CAIN AND ABEL

Dost thou sleep, my brother Abel,
That thou art so wonderfully fair?
Never have I seen thee .
As beautiful before.

Does the beauty lie in my ax,
Or is it, perhaps, in thee?
Before the day is done,
Speak—answer me.

Thou art still, my brother Abel,
As the heavens and the earth.
Such pensive silence, until now,
In thee I never heard.

Does the stillness lie in my ax,
Or is it, perhaps, in thee?
Before the day is done,
Speak—answer me.

I stand beside thee, here,
And thou art so alone.
Never before hast thou been
So strangely alien.

Does the strangeness lie in my ax,
Or is it, perhaps, in thee?
Before the day is done,
Speak—answer me.

Come, mother Eve, see how
My brother Abel lies still.
He never slept, so bemused,
In his cradle, for all of thy skill.

Does the stillness lie in my ax,
Or is it, perhaps, in thee?
Before the day is done,
Speak—answer me.

Come, father Adam, and look
At the scarlet ribbon of blood
That wriggles along the earth
And smells so sad and good.

Does the grief lie in my ax,
Or is it, perhaps, in thee?
Before the day is done,
Speak—answer me.

Leonard Wolf

אברהם אַבינו מוסרט לוטן

„לומ, איך מוז דיר זאגן ס'איז — פֿע!
דו שיכורסט איעדע נאכט,
ערשט נעכטן האסטו אין „גאלדענעם הערש“
אזא וויסטן סקאנדאל געמאכט.

דאס פאסט פֿאר מאנגער, דעם שניידערק,
אבער אסור נישט פֿאר דיר,
האסט צוויי טעכטער מגדל צו זיין
און ביסט קיינעהארע א ייד א גביר.

האסט שאף און רינדער און ציגנבעק;
פֿאלג מיך און פֿארכט זיך פֿאר גאט,
אויף יעדן ערל, וואס זשליאקעט זיך אן.
זאגט מען שוין: שיכור ווי לומ.

כ'פֿארשטיי, מען מאכט א פוסע א מאל
פֿרייטיק צו נאכטס ביים מיש,
ווען סע ברענגען די הייליקע שבת-ליכט
און מען עסט די געפֿילטע פֿיש.

אבער נישט ווי דו, מאג-אין, מאג-אויס.
ווי ווערט דאס א מענטש נישט מיד!
סע פאסט פֿאר האוורילע, דעם שבת-גוי,
אבער אסור נישט פֿאר קיין ייד.

באטראכט זיך וואס וועט מען זאגן א מאל:
סע האט אברהם אַבינו געהאט
א קרוב א שיכור און וואס אין דער קארט,
וואס דאס איז נאך ערגער פֿון שמד.

און אז מען שמועסט שוין, הער זשע מיך אויס,
ביסט דאך א טאטע — וויי איז צו מיר,
צי ארט דיך נישט, וואס דער שדכן ווייכט
ווי אן עיפוש דיין שוועל און דיין מיר?

וואס אפֿילו דער מינדסטער שניידעריונג
ווייל נישט דיין איידעם זיין
און ביי דינע טעכטער זילבערן די צעפֿ
— און אלץ איז פֿדאי צוליב וויין?

לומ, איך מוז דיר זאגן ס'איז — פֿע!
דו שיכורסט איעדע נאכט,
ערשט נעכטן האסטו אין „גאלדענעם הערש“
אזא וויסטן סקאנדאל געמאכט.

דאס פאסט פֿאר מאנגער, דעם שניידערק,
אבער אסור נישט פֿאר דיר,
האסט צוויי טעכטער מגדל צו זיין
און ביסט קיינעהארע א ייד א גביר.

ITZIK MANGER

ABRAHAM SCOLDS LOT

Lot—it's disgusting—it's got to be said—
You and your nightly carouse—
Yesterday, in the "Golden Hart"—
What a terrible scandal that was.

Manger, the tailor, can do such things,
But it simply won't do for you.
You've a couple of daughters to raise, knock wood,
And besides, you're a wealthy Jew.

You've cattle and sheep and flocks of goat—
Take my advice—fear God.
Already, a swilling gentile is said
To be "As drunk as Lot."

I know how it is, on a Friday night,
To drink a cup or so
Of wine with fish, while the Sabbath light
Sheds a holy glow.

But how can one go on drinking
Day in, day out—like you.
It's all right for Havrillah, the Sabbath *goy*
But certainly not for a Jew.

Consider what will be said one day—
That the Patriarch Abraham's kin
Was worse than a convert—steeped in wine
And other kinds of sin.

They're saying already—Listen to me!
My God, don't you care what they think?
And you're a father . . . the matchmaker
Avoids your threshold like a stink.

Even the humblest tailor's lad
Considers himself too fine
To marry a daughter of yours—their braids
Turn gray—all for the sake of wine.

Lot—it's disgusting—it's got to be said—
You and your nightly carouse—
Yesterday, in the "Golden Hart"—
What a terrible scandal that was.

Manger, the tailor, can do such things,
But it simply won't do for you.
You've a couple of daughters to raise, you're rich,
Knock wood—and besides, you're a Jew.

Leonard Wolf

הגרס לעצטע נאכט ביי אברהמען

די שפּאָה הגר זיצט אין קיך.
א רויכיק לעמפל ברענט
און שטאַנט סאַמע קעץ און מיין
אויף אלע גראַע ווענט.

זי וויינט. מע האָט דער באַלעבאָם
איר היינט געהייסן גיין.
„קליפה, האָט ער איר געזאָגט,
דו טרעסט מיך אַפּ, צי ניין?“

מורציע די פּושקע-נאָבעטע
האָט אים שוין ווידער אָנגערעדט:
„אָדער דו טרייבסט די דינסט אַרויס,
אז נישט וויל איך אַ גמ.“

און הגר נעמט פֿון קופערט אַרויס
אַ בייטשל קרעלן ווי בלוט,
אַ פֿאַרטעכל פֿון גרינעם זייד
און אַ שטרויענעם זומערהוט.

די זאכן האָט ער איר געשענקט,
אַ מאָל ווען זיי זענען געגאָן
שפּאַצירן איבער דער לאַנקע,
דאַרם, וווּ עס גייט די באָן.

„אוי, אזוי ווי אַ רויך פֿון אַ קוימען
און אזוי ווי אַ רויך פֿון אַ באָן,
אזוי איז, מאַמע געטרייע,
די ליבע פֿון אַ מאָן.“

וואו וועל איך מיך איצט אַהינטון
מיטן פיצל קינד אויף די הענט?
סיידן נעמען זיין בענקארט
און גיין דינען אין דער פֿרעמד.

זי נעמט אין דער האַנט דעם בעזעם
און קערט צום לעצטן מאָל די שטוב
און עפעס אונטער דער בלוזקע
פֿילט, אז מ'האָט אים נאָך ליב.

זי וואַשט נאָך איין מאָל די מעלער
און שויערט די קופערנע פֿאַן —
אזוי ווי אַ רויך פֿון אַ קוימען
איז די ליבע פֿון אַ מאָן.

HAGAR'S LAST NIGHT
IN ABRAHAM'S HOUSE

Hagar, the servant, sits in the kitchen,
A smoking oil lamp spills
The shapes of shadowy cats and dogs
To flicker on the walls.

She weeps because her master
Fired her today.
"Beat it, you bitch," he told her;
"Can't you let me be?"

It was Sarah who egged him on—
That proper deaconess,
Saying, "Either get rid of the girl
Or give me a divorce."

Hagar takes out of her trunk
A summer hat of straw;
She takes her green silk apron
And her blood-red beads of coral.

These were the gifts he gave her
Once upon a day
When they strolled the meadow
By the railroad right-of-way.

"How like the smoke of a chimney,
How like the smoke of a train
Is the love of a man, dear mother,
The love of any man.

God knows where we shall run to,
Myself and his bastard child,
Unless in some alien kitchen
We are allowed to hide."

She takes the kitchen broom,
She sweeps the kitchen floor.
Under her blouse something still says
She loves him—and sweeps some more.

Again, she does the dishes,
And scours the copper pan.
"How like the smoke from a chimney
Is the love of any man."

Leonard Wolf

Bialik

Surely the People is Grass.

Because the breath of the Lord bloweth upon it:
— surely the people is grass. — Isaiah xl, 7.

Surely the people is grass, now do they fade like a blossom;
Surely the people is slain — it is slain with a
slaughter unending.

Lo! when the voice of their God thunders about them
forever,
This is a people that moves not, a people that stirs
not nor trembles;

Nor do they rise like a lion, nor like a young lion
waken,
Nor at the voice do they tremble, never a man of them
stirreth.

Nay, and the hearts of the people thrill not with
gladness together,
When from the eastward and westward, calling from
ocean to ocean,

Eager to make themselves known as the seed of the God
ever living,

10 Sons of their own come flocking, drawn from afar at
His summons.

Nor do they reach forth the hand, questioning all of
their welfare,
All that have called on His name, all that are blameless
and faithful.

Now in a tumult of folly, of people surrounding their
idols,

Quelled is the message of God, silenced the might of
His thunder.

15 Deep in the heart of the foolish, with evil and shame
and reviling,
Scorned is the word of the Lord, set as a mark for
derision.

Surely the people wither, full of their vileness and
venom,
Yea, from the foot to the head, all of it rotten
and worthless:

Seeing they raised not a man from their midst in the day
of their anguish,

20 One that was mighty in works, living, whose heart should
impel him;

One in whose heart should burn a spark to enkindle the
life-blood,

One from whose brow a flame should light up the path
of the people;

One who would treasure the name of his God and the name
of the nation

Far over wealth of gold, more than the falsehood of
idols.

25 Lifting of heart would be his, truth in its fullness and
power,
Hate of his people's portion, their life of scorning and
bondage;

Pity as great as the sea, compassion as wide as their
ruin,

Wide as his people's weakness, strong as the weight of the
burden;

אכן חציר העם

די ריט זי נאכט בל... אכן חציר העם
(ישיבה מ, ז)

אכן חציר העם, נבש הנה קצץ.
אכן חלל העם, חלל קבר אין קץ;
אשר ירעם קול אל גס-מפה גס-משם —
ולא-נע ולא-נע ולא-חרד העם.
5 ולא-קם בארץ ולא-נעור בפקידה,
ולא-חרד לקול גם איש אחד מציר.
ולא-רעד בגיל נחל לב כל-העם
מקמין ומשמאל ומקם וצד-ים,
בהתנדב אליו בגיו, ורע אל תי.
10 אשר באו מרחוק אל-קול אדוני.
גם-לא פשט הנה, גם-לא שאל לשלום
כל-הקוראים בשמו באמונה ובחם.
ובשאון עם אורל סביב אלילי הפו
נחבא קול אלהים, נבלע רעמו העו.
15 ובלב נבל ורע, ובכלמות ורק
יבו דבר אדוני, יפרצוהו לצחוק.

אכן נבל העם, מלא נקלה נרוש,
כלו רעב ומסוס מפר-נגל עדר-ראש;
שלא הקים מקרביו ביום נקלה וכאב
20 רב פצלים, איש תי, אשר יקצם בו לב.
ובלב יבצר זיק, זיק מרתים הדם,
וכראש נזה שביב מאיר דרך העם;
אשר יקר לו שם כל-הגוי נאלהיו
גם מהון ומפז — מאלילי השוא;
25 אשר קצם משא-לב, הרבה אמת, ציון.
שנאה צוה למנת תני עבדות נבון,
חמלה גדולה כים, כחמים רבים כגול
שקר צמו האמלל וככבד העל —
כל-זה תהמה בלב, תהמה חומר פים,
30 כל-זה יבצר באש, יבצר נצית הדם,
כל-זה ירעם בחד תמיד יומם וליל:
קום צבה, קום צשה כי עמנו יד-אלור

אכן אבד העם, שאף חרפה נרק,
אין למצויו יסוד ולקעלו אין חק.
35 אלפי שנות תני נוד, גלות גדולה מנשא
התעו אחור הלב, אבדה צעה מגוי.
למד שקט נשום — האם יחוש קאב
חרפת-נפש בצר מלכד מרדשת הגוי;
או אם-יובל דאג מלכד דאגת היום
40 עם מתגלגל בגיא גלות חשכה כחם;
לשאת נפשו ליום ולהתנבות לאור,
לנסות קוו לקץ, צות דבר לדור;
הוא לא יקץ אם-לא יצירנו השוט.
הוא לא יקום אם-לא יקימנו השד.
45 צלה נבל מצץ, אנוב עלה כגל,
נפן בקק, ציץ מק — היתני השל;
גם-בתקע השופר ובהנשא הנם —
היתעורר המת? היתעורר המת?

Shalamouses

I wear a pair of old slippers,
I wear sailor trousers,
And the bespectacled visitor won't let go:
I must tell him about the Shalamouses
The famous heroes Shalamouses.

The Shalamouses pray to God, as one should,
And wear red hats.
In Summer they travel (always on wheels,
For Winter they have light sleds,
So they travel in those sleds.

They don't think much of women.
And eat chicken-soup every day, of course.
And as Jews hate conversion they hate
One who is called Yossel, God-forbid Yossel,
They killed (already one' Yossel!

They make a living by making snow
From eggs that break like sugar.
And if a stranger will ask the road to the bath,
They won't say there but yonder,
Not there, but yonder.

At night, however, they sit
In dishes of ground garlic,
And they burn and won't even sigh
From so much trouble, the darlings,
From so much unnecessary trouble.

Naked, they sit until midnight,
I respectfully tell you, what clear is:
It seems: simple Shalamouses, and still--
What wonderful heroes.
What great heroes.

שאלאמויזן

איך טראגן אפאר אלטע פאנטאפאל.
איך טראגן מאטראזן-הויזן.
און דער נאכט מיט די בריקן לאזט מיך נישט אפ
איך זאל אים דערציילן פון די שאלאמויזן
פון די בארימטע העלדן שאלאמויזן.

די שאלאמויזן דינען נאט ווי מען דארף.
און זיי טראגן רויטע היטלעך.
און זוכער פארן זיי חמיר מיט אס
און פאר ווינטער האבן זיי גרינגע שליטלעך.
פארן זיי אין דיראזיקע שליטלעך.

פון ווייבער האלטן זיי קיינער נישט.
און זיי עסן אלע טאג ראסל.
און ווי אידן די שמד האבן זיי פיינט
אזוינעם וואס מען רופט אים יאסל, חלילה יאסל.
זיי האבן איינעם שוין דערהרגעט א יאסל!

זיי לעבן פון דעם וואס זיי מאכן שניי
פון אייער וואס ווערן צעבראכן פון צוקער.
אין פרעגט זיי א פרעמדער דעם וועג צו דער באר.
זאגט מען נישט דא-ארום, נאך דורים,
נישט דא-ארום, נאך דורים.

פארנאלט אבער זעצן זיי ניר אריין
אין צעריבענע שיסלען (נאבל).
און זיי ברענען און ניבן אפילו נישט
קיינ ויפז פון אזויפיל (טראבל)
פון אזויפיל אומזיסטן טראבל.

אין נאכטס אזוי ביז האלבער נאכט
זיצן זיי מיט רעכצעקט צו מעלדן.
פראכטע שאלאמויזן דאכט זיך, און דאך —
בארא וואונדערלעכע העלדן.
בארא גרויסע העלדן.

נח / אהרן

בדרך נא-אמון

א

נא-אמון, מברזל צירוף
שערים נתלשו בילל.
ותבאנה מכות מצרים
לעשות בך משפט בליל.

נא-אמון, אז עלתה עד סה
צעקה ראשונה בלי עד.
והחי אשר רץ אל שער
נהפך ברוצו למת.

ותעטפו ועקה, עיר מלך,
ותגיעו טלטלה פלאים.
מהיכל עד גרר המלח
ומבקר ועד בלואים.

בין קדומי ספורי מורשת
ספורך המקנה לזהט.
כדלקה רחוקה מגשת
את עולה מעבי העת.

ובזכרון עוונות ועגש
בשלמה עקבה דמים
קמת וצבת בלי ישלט בך עבש,
על ראשית נתיבות עמים.

ב

את גל-עד לשבטי הזעם
הפוקדים נפשות נאי.
ערי-איש, כי תוצפנה רעם,
בך רואות את עצמן בראי.

את גל-עד לערב ודבר,
הפוטם אהלם על גבול,
ויצאים אל חבל, בחרב,
להציג לה חזיון הגמול.

להאיר לה בגידת שריה
ולקאיר לה בגידת המון, -
ועל בך נדלקות עריה,
בבלפידי, במכות אמון.

אז חזיקה שוקים מתנים
וחובטים בה בבדל-מקל
להוסיף על מכות מצרים
את עונשו של מוסר-השכל.

ON THE ROAD TO NOH-AMON

1.

Ripped from their hinges, Noh-Amon,
your gates groaned in fright,
and the Egyptian plagues poured through
to try you in the night.

And now the first unwitnessed cry
rose moonward, and the man
who hurtled towards the gate alive
died even as he ran.

And that cry enshrouded you,
City of the King,
shook you from fane to grain of salt,
from rags to royal ring.

A flame amidst the heritage,
your outlawed tale will climb,
distant, unapproachable,
above the clouds of time.

In bloody robes, like memory
of punishment and sins,
you stand up tall, untouched by mould,
where history begins.

2.

You are a cairn to Anger's whips
chastening continents, islands, too.
Cities of men, when thunder-swept,
behold their imaged selves in you.

You are a cairn to Pest and Lynx
who camp by the border to present
troupe-like within the city gates
a spectacle of punishment.

And to light up to all the lands
how Princes, how the Mobs betray,
the cities blaze with Egypt's plagues,
as if with torches, night and day.

The prophets girding then their loins
smite righteously with puny rod,
and with a moral add a plague
to those that have been sent by God.

והקבץ אספסוף הפלד
וקולד האשמה עמו
לתלותו בשרים ומלד
ולפרקו מצוארי עצמו.

ובהכות על ראשים, באבן,
האותות שנראו כשחוק,
ובקעור לעין-כל, בתבן,
אמתות שנראו כחק — —

— — גם לילך מתנשא שכוח
וזמנים נקרעים פסג
ואפרך מתערב ברוח
עם אפרן של בירות כל דור.

And now the district mobs collect,
and from necks yoked with guilt they tear,
imposing it on Prince and King,
the burden that they cannot bear.

The portents beat on heads like stone—
the portents lightly thought a joke;
the truths that were considered Law
like straw go up in flame and smoke.

Then your forgotten night will rise,
the time will open like a cage,
your ashes mix with ashes of
the capitals of every age.

ג
בך נבט זה השיר קטרעין
בעקבך מחשבת חרו.
הוא שומע בך אש ומים
ובכי אב על גנית בכורו.

נא-אמון אפופת-צלמנות,
את בכיו של האב המד
באחד מפרחי אלמנות
בגדים ממך אקח.

והפרח נחר מישן,
אך נוצץ הוא ולא יועם.
כי רבים, סופדי מת בחשך,
האירוהו בדם עינם.

כי צדיק בדינו השלח, —
אך תמיד, בעברו שותת,
הוא משאיר, כמו טעם מלח,
את דמעת החפים מחטא.

3
The small-eyed poem, peeping
like a mouse from a hole, at Amon,
hears the raging of fire, and weeping
on the corpse of a first-born son.

Noh-Amon enshrouded in doom,
my hands shall take in keeping,
like an immortal bloom,
the humble father's weeping.

And the flower still glows like a spark;
though shrivelled, it never dies:
who mourned the son dead in the Dark
gave it light with the blood of their eyes.

The judgment of swords has no fault,
but when shedding of blood is spent,
it leaves like a taste of salt
the tears of the innocent.

ד
נא-אמון, מברזל ציריד,
שערים נתלשו בליל.
תספרנה מכות מצרים
שעשו בך משפט בליל.

איך עלו מציה נחרת,
איך נגלו מיאורים גורשים,
ובשורה, בלי חמה נמקרת,
עברוך בעבר חורשים.

נא-אמון, עוד עומדים מתיך
אל קירות בתיקם מאז.
וקופאים עליהם עיטור
בחלום שאיננו נז.

4.
Ripped from their hinges, Amon,
your gates groaned in fright,
and the tale will be handed down
of your punishment in the night.

How the plagues from the swelling Nile,
how the plagues from the burning sand,
without fury, in orderly file,
like a plough passed over the land.

By the walls of their houses, the dead
still stand with a silent scream;
the vultures freeze overhead
like an undissolving dream.

כי הכו בך אלות עשרת,
על אשם וצדיק וחס.
חזקתה את לילות עשרת,
וראשון להם ליל הדם.

Because the ten rods smote
the guilty, the guiltless, the good,
you remember each plague night,
and the first was the night of blood.

שירי מכות מצרים

THE TEN PLAGUES

א. דם

1. BLOOD

נחשף לילה, אִמון. דרך כוכב הגר
ואורו לו כאש פוגי אנשים ובאר.
וקמת בשופה, אִמון, ביהלום שני,
ממחלפות עלמה ועד פרוטת עני.

Naked your night, Amon. The stranger's star a-gleam
lit up like flame the face of lake and well and stream.
You rose. All was bewitched and like a ruby's fire,
from the penny of the poor to a young girl's braided hair.

פרוטת עני לוקחת כאישון דמים.
בפי עלמה שואבת – צעקת אימים.
קפאה משכה גדיה – אל אדיר, הצל!
ועף הדלי לבאר. ועד כלותו צלצל.

A penny of the poor flames like a blood-red eye.
A young girl at the well utters a fearful cry.
She froze, pulled back her hands. "Save me, great God," she cried.
The pail flew down the well until its ringing died.

הכה שני זוהר פוגי ישנים וער.
צמות עלמה צונחות כפטל על פי הבאר.
דולקים ריסי חסי ושפתיהם שרב...
אבי, קורא הבן. בכורי, עונה האב.

Her braids like berry-vines hang down the mouth of the well.
Whether they sleep or wake, the blazing red strikes all.
Eyelashes are on fire; lips burn, a desert noon.
The son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son!"

סחרחר אני, אבי, סחרחר לא ממחול.
נחר אני, אבי, נחר אני כחול.
סבקי כביום שד. סמכני עד אבד.
סמכני, אב, בגוף מים מן הפד.

"My head goes round and round, although I did not dance,
and I am parched, dear Father, parched like the desert sands.
O hold me as you did when enemies sacked the City.
Help me, help me, Father, with a water drop of pity."

בכורי, בכורי הבן, לדם היו המים,
כי דם טהור, בכורי כי דם שפך במים.
חשכו עמקי הבאר, אדמו עיגי הבעיר,
כי דם היה בעיר ולא חרדה העיר.

"My son, my first-born son, water has turned to blood,
for blood was spilled like water, and poured forth like a flood.
Well waters have grown dark, the eyes of beasts grown red,
for blood was in the City, and the City did not dread."

אבי, אין קץ, אין קץ לצמאון.
כוכב גרים, בכורי, זוהר על עיר אִמון.
מימיה, אב, קמים כאש בכדיהם.
דמיה, בן, סומים ואנו בידיהם.

"There is no end to thirst, no end in all Amon."
"The star of strangers gleams on the City, O my son."
"Father, her waters rise within the pails like fire."
"Her blood is blind, my son, and we are in its power."

ג. בנים

3. LICE

שנאה את, נא-אִמון, עפר הארץ קם
ויחי ונעלה בך ויכסוך בנם.
וכמו עור יבב, בלי קול ובלי רחם,
בדרך השנאה. שנאה את, עיר ואם.

You are abhorred, Amon. The Frog did not suffice.
The dust arose and lived and covered you with lice;
struck you, Amon, without mercy, with the silent rage of the blind,
struck you, our City and Mother, the hated of all mankind.

בנם, כנת עפר בזויה וחרופה,
את הפךש הרץ לפני המגפה.
את המאסף הבא אחרי המלחמות.
שפחה, גם לך, עוד תשתחוו אמות.

Lice, Lice of the dust, O loathsome virulence,
you are the herald who runs before the pestilence,
you are the scavenger who follows after war.
A slave! And it is you the nations kneel before.

זוחלת תועבה. זבהבת. חלומה
קורעים את עור פניהם וזו וגם עלמה.
מתגלגלות הצאן בשצר הנרב...
אבי, קורא הבן. בכורי, עוגה האב.

אבי, כליל ציה חשקתי עד עיני.
אבי, בדומיה נשקתי בשר ידי.
שלחני לחפשי! שלחני לחפשי!
יסב, יבני גפש מבקש נפשי

בכורי, בכורי הבן, לא בא עוד גמול עד נפש.
אין די לו, בני בכורי, בגפש תחת גפש.
עוד תחת עוד יקח. שמונה תחת שמונה.
כל אצבע תגבה. כל שן, כל שצרה.

אבי, אבי, דמי בוכים בקול המון.
עפר הארץ, בן, טורף את עיר אמן.
לילה גדול, אבי, דומם וכל ימוט
ליל נקמות, בכורי. גדול ליל נקמות.

ו. שחין

נוצץ הסהר קל. אלקה אמן, אלקה.
ירח בסף קל. נזרו של ליל כלמה.
קפוצות שפתי כל חי. רק מי ישא עפעף.
ונכחו יביט. נחת ולא יסף.

על קיר וחרצות פרוש הגנע דק.
שקצוררים נרדים או לבן וירקרק.
ואיש רואה בשרו, אשר הזן פנינים,
בראות אויב הקם עליו בסכינים.

צרועה אמן. צרועים שנקיה בשנתם.
צרועה שתקת רעים. צרוע יין גתם.
צרוע בבי חליל אשר נולד בלי רבב...
אבי, קורא הבן. בכורי, עוגה האב.

אבי, שאני, אב, אל נהרות ונגא.
אבי, מלטני, אב, פן לא תראני חי.
עורי עלי באש. יושף ולא ינום.
אל שחר, אל מחר, שאני, אב רחום.

בכורי, בכורי הבן, לנוס מזה אין דרך.
כי באשר גלד תהיה צרועה סדרך.
עצם עיגיד, בן, בבדלח עוד תטהר.
רק אל תשאל מחר. צרועה תקנת מחר.

אבי, כל חי נזרע בבמלח ובבמון.
ירח קל, בכורי, עלי כלמת אמן.
ירח שט, אבי, ועל ריסי שוחק.
אל וער קט, בכורי, נבט הוא מהרחק.

Yellowish, conjured forth, abomination crawls.
And men tear at the skin with frantic fingernails.
And frenzied by the itch, the flocks in panic run.
The son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son!"

"Darkness invades my eyes as night the desert sand.
In silence I have bitten the knuckles of my hand.
O who will set me free? O who will set me free?
O you who seek my life, come kill and set me free!"

"The time has not yet come when we can pay the debt.
Life for a life, my son, does not suffice for it.
Skin shall be paid for skin, and tear be paid for tear.
And every tooth be paid. And every nail and hair."

"My blood weeps, Father, weeps with the voices of Amon."
"The dust of the land defiles the City, O my son."
"Father, great is its night. Implacable and dumb."
"Night of revenge, my son. Let the great night come."

6. LEPROSY

Dumb, dumb is the City. The moon's a pallid flame.
The moon's a crown of silver on the City's night of shame.
Sealed are the lips of the living. If eyes look up to stare,
terror will greet their daring, and they will stare no more.

In courtyard and on wall, the plague is thinly spread,
a smear of greenish-white, pock-pits of pinkish-red.
And men behold their flesh bringing forth pearl tears
as if it were a foe assailing them with spears.

Leprous Amon. Her marts turn leprous in their sleep.
And born without a stain, the flutes, turned leprous, weep.
Leprous the silence of friends, the wine-press and the wine.
The son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son!"

"Carry me to the valley, carry me to the deep.
My skin is like a fire. It stings and will not sleep.
Save me, merciful Father. My life is fugitive.
Carry me to the morning, if you would have me live."

"My son, there's no escape. And we must bear our load.
Whatever road we take will be a leprous road.
Close, close your eyes, my son. You shall be clean as dew.
But do not ask for the dawn. Its hope is leprous, too."

"As if with salt and cumin, all living things are sown."
"On the vileness of the City a pale moon looks down."
"The moon is sailing, Father, and smiles into my eyes."
"It is a child she broods on across the distant skies."

...ואז נפץ הליל. ברע במחי אחד
ונח בָּרָד הולל. בָּרָבֵב במוֹרָד.
הבריקו אפלות! קרעו את סגור לבו!
ותחשף אִמון ליפי וחרָבו!

ושפך רקיע חי, רקיע של סקילה.
הקרח רד שועט. בלי דרך ומסלה.
בעין הקרח – אש. בהמה פצועת הדקדק
כורעת חונקה. רקיע, הך בה עוד!

בעין הקרח – אש. לא אבל לו נחג.
את צעקת הרץ מחריש הוא במוֹרָג.
וגם אחר נפלו יבהו ראש ונגב...
אבי, קורא הבן, בכורי, עונה האב.

אבי, אבי, שמים נחו פחיה.
אבי, ישאו אותי שמים בדיה.
ורקני אליהם! ירצו דקדקי!
אבי, התהו בא! מה תחכה בקדי?

בכורי, בכורי הבן, לא תהו עוד. לא תהו.
גם כאן חקים ברזל. לא גחקו לתהו.
אחר נפל מלכות מבס עד עריסות
נגלים הם בהמוג עשן ההריסות.

אבי, דמדו עלי נוטף אדמון אדמון.
חקים ברזל, בכורי, צופים אל עיר אִמון.
קטני דוריה, אב, נפלו פצועי חזה.
גדולי צריה, בן, בכו בליל הזה.

ח. אַרְבֵּה

אף עוד לא קץ, אִמון. עירם כמו קנים
תצגי לעד. רואין וכסו פנים.
בלילה השמיני מאז לילו של דם
יסיר ממך ארבה את אִלם האדם.

כל הירק יחרד וקבגד יתלש.
כי עם זעיר נחד שורפה, אִמון, בלי אש.
ובמות עליה אחרון ברוח הקדים,
קיצו וגם סתגו ישארו אודים.

וזמרת באין בינות, וכמו נשכח נור
עד רקיעים, עד פלות, זעק בך הַצָּרָה,
שרק אותך הזה שירו יחיד-הָתָו...
אבי, קורא הבן. בכורי, עונה האב.

אבי, אבי, איך עיר מטר ועץ?
מתוך בָּרָד נדם צלקה אלי נצנץ.
מתוך בָּרָד נדם הביטו בי פגי אם...
ויצבר ארבה עם רוח וימחם.

7. HAIL

...And then the night was shattered. One blow—it reeled and fell!
Like a chariot down a slope, down rushed the riotous hail.
Its heart of darkness torn, how the darkness flared!
To ruin and beauty now the City will be bared.

The living sky poured down, a sky that stones to death.
The ice descending clattered. Hoofbeats without a path.
Fire—in the eye of ice. A wounded beast in pain
Totters and charges forward. Sky, strike him again.

Fire—in the eye of ice. That feels no joy or pain,
and stops the cry of the runner who had been threshing grain,
and pommels him head to foot as he lies on the ground like a stone.
The son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son."

"The sky has pounced on me, Father, pounced like a beast of prey.
O let the sky like an eagle carry me away.
O throw me to that eagle. Let it crush me, skull and brain.
Why are you waiting, Father? Chaos is come again."

"My son, my first-born son. Chaos no longer reigns.
Here too the Law is iron, and not imposed in vain.
After the kingdom falls—cradle, throne, and shield—,
when the smoke lifts from the ruins, behold the Law revealed."

"Red, red, your life-blood, Father, pours out on your son."
"The Iron Law keeps watch on the City of Amon."
"The smallest of her birds, breast-wounded, fall in flight."
"Her greatest foes, my son, have shed hot tears tonight."

8. LOCUSTS

But the end's not yet, Amon. Who sees you in disgrace,
bare as a reed forever, will cover up his face.
And eight nights from the night the scarlet blood first ran,
Locusts devour in you the face and race of man.

And all your green will tremble till you are denuded entire,
for a small but sharp-toothed folk will burn you, Amon, without fire.
And when the last leaf dies in a shrivelling simoon,
your summer and fall will turn to black brands under the moon.

You will wake, not comprehending, for until the end of skies,
in you, forgotten and strange, will pulse the cricket's cries,
whose single-noted song envisions you alone...
And the son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son!"

"Where is she, Father, Father, City of rain and tree?
Through blood and hail I saw her image glimmer to me.
Through blood and hail I saw a mother's haunting gaze...
And the Locusts came with the wind, and then there was no face."

בְּכוֹרִי, מָחָה אֶרֶבָּה פָּנֵי מְכוֹרָה וְצֶלֶם,
לִמְעַן נִאֲהָבָה אֶהְבָּה בְּלִי צֶלֶם.
עַתָּה לְעֵינָיו הִיא כְּמוֹ אוֹדִים שְׁחוּרָה,
שׁוּב בְּלִבָּנוּ הִיא כְּמוֹ יוֹנָה צְחוּרָה.

"They have devoured, my son, the homeland's image and face
so that our love shall be a love that is imageless.
Though black as a brand to our eyes, she in the heart of our love
is always what she was, white as the whitest dove."

אֲבִי, עַד כְּלוֹת אוֹנִים אֲבִיט בָּהּ מִחֻלּוֹן.
כְּמוֹ קִנּוּם, בְּכוֹרִי, גִּחְשָׁפַת עֵיר אָמוֹן.
אַחֲרוֹן עָלִים, אֲבִי, וְצֶמֶד אֶל חוֹל דּוּמָם.
אֶת אֲדָמָתוֹ, בְּכוֹרִי, נוֹשֵׁק הוּא עַד עוֹלָם.

"I shall gaze at her from my window till the last of my strength is gone."
"The City is laid bare, bare as a reed, my son."
"Father, the last leaf clings silently to the sand."
"And to the last of days, that leaf will kiss the land."

י. מִכַּת בְּכוֹרוֹת

כּוֹכַב גְּרִים, חֹזֵר. תִּלְבֹּשׁ אָמוֹן שָׁוִי.
צִפְרָדַע, בַּת מַלְכִּים, עַל הַחוֹמוֹת חָנִי.
עֶפֶר הָאֶרֶץ, קוּם וּכְמוֹ הַחַי הַבֵּט.
חִלְדַת הַבֵּר, עֲמָדִי. בְּלָכֶם קְרוֹאִים לַעֲתָ!

10. DEATH OF THE FIRST-BORN

O strangers' star, return. Amon, robe thee in red.
Frog, daughter of a king, watch from the parapet.
Dust of the land, arise. And gaze as the living gaze.
And halt, Lynx. All are called as decreed in the Book of Days.

רְאוּ מָה יַעֲשֶׂה. הַלִּיל סָהוּר וְחָדָה.
לִפִּיד הַגָּנָף, וְנֹחַ. הַלִּיל סָהוּר כֶּל-כָּדָה.
אֶת עֲפָעָפֶיהָ, שְׁחִין, הָרֵם נָא בְּשׁוֹנִית.
בָּרֶד, עֲמֹד נִשְׁעֵן בְּמִלְחָה עַל חֲנִית.

Behold what shall be done. Round is the moon and bright.
Shine, torch of Pestilence. Moon-filled and clear the night.
Leprosy, raise from sleep your eyelids once again.
And lean, Hail, as a king upon his javelin.

אֶרֶבָּה וְחֲשָׁד, בָּאוּ בְּבוֹנוֹת עַל שׁוֹר.
רְאוּ מָה יַעֲשֶׂה. הַלִּיל סָהוּר, סָהוּר.
אִישׁ בְּמִקְוָמוֹ עֲמָדָה, קָהַל גָּדוֹל וְנֹרָה.
אֲבִי, קוֹרֵא הַבֵּן. בְּכוֹרִי, עוֹנֶה הָאֵב.

Like maidens on the walls, Locust and Darkness—come.
Assemble, men of the City in a great host, as one.
The night is filled with moon. Behold what shall be done.
The son cries, "Father! Father!" And he, "My first-born son!"

אֲבִי, עָלַי חֲזִי שְׁלֵבָתְךָ אֶת יָדִי.
אֲבִי, הַחֲרָסִים הוֹחֶתֶת עַל עֵינִי.
סִבִּיבִי עֶפֶר וְחֲשָׁד וְכוֹכַב נוֹצֵץ,
רַק בְּכִיָּה, אֲבִי, רוֹעֵשׂ עָלַי בְּעֵץ.

"Father, you have placed the shards upon my eyes,
and you have placed my arms upon my breast, cross-wise,
and dust and dark surround and a star shines over me,
and over me your weeping rustles like a tree."

בְּכוֹרִי, בְּכוֹרִי, הַבֵּן. עֶפֶר, כּוֹכַב וְכִבִּי,
נִתְּנוּ לָנוּ תִּבְלָה שֶׁל אֲשֶׁר עַד מִבְּכִי.
עֶפֶר, כּוֹכַב וְכִבִּי, הֵם כְּתִגַּת הַפָּסִים
בְּלִילָה בּוֹ יוֹשְׁמוּ שְׁגֵי הַחֲרָסִים.

"My son, my first-born son, dust and star and tears
give us a world of joy more powerful than tears.
A many-colored coat are dust and star and weeping,
the night two shards are placed on eyes forever sleeping."

אֲבִי, עָלַי הַכְּתִנָּת. אֵב, אֲנִי וְכוֹן.
בְּכוֹרִי וּבְרִיָּה וְכוֹן. בְּכוֹרִי, וּבְכוֹר אָמוֹן.
— צִנָּח הָאֵב עַל בְּנוֹ. נֹצֵעַ הַשֶּׁקֶט רָם.
שְׁלָמוֹ מִכּוֹת אָמוֹן. עֲמוּד הַשֶּׁחַר קָם.

"Mine is the coat, O Father, and I have put it on."
"O son of my old age, O first-born of Amon!"
As silence stood up tall, he fell upon his son.
The ten plagues were fulfilled. The star of morning shone.

Robert Friend